A KOLOZSVÁRI UNITÁRIUS KOLLÉGIUM

(TEOLÓGIAI AKADÉMIA, FŐ-
GIMNÁZIUM, ELEMI ISKOLA)

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1917—18. ISKOLAI ÉVRŐL.

SZERKESZTETTÉK:

A teológiai részt:

GÁLFI LŐRINC, dekán.

A többit:

Dr. GÁL KELEMEN, igazgató.

XXXIX. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR

Nyomatott Gombos Ferenc „Lyceum“-könyvnyomdában.

1918.

A KOLOZSVÁRI UNITÁRIUS KOLLÉGIUM

(TEOLÓGIAI AKADÉMIA, FŐGIMNÁZIUM, ELEMI ISKOLA)

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1917—18. ISKOLAI ÉVRŐL.

SZERKESZTETTÉK:

A teológiai részt:

GÁLFI LŐRINC, dekán.

A többit:

Dr. GÁL KELEMEN, igazgató.

XXXIX. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR
Nyomatott Gombos Ferenc „Lyceum"-könyvnyomdában.
1918.

Gál Jenő.

Gál Jenő kir. táblai tanácselnök úr nyugalomba vonulván és a városról elköltözvén, minden egyházi hivataláról, igy a kollégiumi felügyelő-gondnokságról is lemondott. Az a viszony, mely iskolánk ügyei iránt való állandó meleg érdeklődése és fáradhatatlan buzgólkodása révén a felügyelő gondnok urat igazgatóságunkhoz kapcsolta, nem szakadhat meg úgy, hogy röviden vissza ne tekintsünk az eltöltött 13 esztendő közös törekvéseire, közös sikereire és az egyazon ideál érdekében való vállvetett munkálkodásra. Nagy örömünkre és erkölcsi megelégedésünkre szolgál megállapitanunk, hogy ez idő alatt igazgatóságunk és a felügyelő gondnok úr minden fontosabb elvi kérdésben egyek voltak és a felügyelő gondnok úr a maga részéről nem egyszer érezhette a közös cél által egységesen összefűzött tanári kar véleményének támogató erejét, amikor az ügyek főhatóságunk elbirálása alá kerülvén, érdekükben szót kellett emelnie. A magunk részéről hálásan ismerjük el, hogy a nevelés érdekében javasolt minden előterjesztésünket, ha az pénzügyi teherbirásunk határai között mozgott, illetékes helyen szavának súlyával, egész tekintélyével támogatta. A nagy elvi kérdésekben való ez örvendetes harmonia nem vonhatta maga után azt, hogy kisebb, tehát kevésbé fontos ügyekben ellentétes álláspontok ne vetődjenek föl. De ily alkalmakkor is mindig tisztelettel láttuk felfogásának elfogulatlanságát, az egyetemes mozzanatok kiemelését, itéletének élességét, a közügy iránt való minden tiszteletre méltó és érdemes buzgalmát. Úgy érezzük, hogy iskolánk történetében ez a korszak a belső fejlődés és izmosodás, az állapotoknak a modern fejlődés és gondolatáramlatok szellemében való rendeződésének korszaka. A testi nevelés fellendülése, a kézi munka tervszerű megkezdése, szertáraink és gyűjteményeink céltndatos gyarapítása, a szemléltető oktatás elvének intenziv módon való gyakorlatba vétele, az ének- és zenetanításnak

tanterv szerint való térfoglalása jelzik e korszak lassu, de áldásos és biztos fejlődésének irányát. A felügyelő-gondnok úr e törekvéseinknek nemcsak megértő szemlélője volt, hanem erkölcsi támogatójául mindég ott volt, ahol az anyagi eszközök megszerzéséről kellett gondoskodnunk.

Búcsuzva a felügyelő gondnok urtól, biztositjuk őt arról, hogy e 13 esztendő közös emlékeit a magunk részéről mint szellemi gyarapodásunk mozzanatait örömmel őrizzük meg.

Kivánjuk. hogy hosszú közéleti és mindig önzetlen, egyházi és iskolai áldásos működése után találja meg a keresett nyugalmat s adjon a Gondviselés neki állandó jó egészséget.

Dr. Árkosy Gyula.

Bizalommal és tisztelettel üdvözöljük új tisztében. Ép oly reménnyel vagyunk működése iránt, mint a mily hálával vagyunk a leköszönt felügyelő gondnok iránt. Hiszen a közéletben és az egyházi életben is hosszú, buzgó, tiszteletreméltó és nyomós működés után jő ide, hogy gazdag tapasztalataival részt vegyen ügyeink intézésében. Személyes tulajdonai, melyeket néhány évi kolozsvári működése alatt szerencsések voltunk megismerni, csak megerősítik reményünket, mellyel új tisztének betöltése felé tekintünk. A nyilvánosság forumától elzárkózó szerénysége, kipróbált hazafias és egyházi érzülete, a fenforgó ügyekben itéletének reálisan józan helyessége és élessége, világnézetének valláserkölcsi alapokon álló derült komolysága, mindez a legbiztatóbb reményekre jogosít működése iránt. Nem a szereplés alkalmait, hanem a komoly munka barázdáit keresi s úgy kell lenni, igazi lelki boldogságot szerez neki, ha egyházi és iskolai ügyekben tevékenykedhetik, nem a vezetők, hanem szerényen visszahúzódva a munkások soraiban.

A háború okozta súlyos viszonyok s a lelkek ünneplő hangulatának hiánya miatt kitért a tisztébe való iktatás külső decoruma elől. Mi tisztelettel tudomásul vettük e kivánságét. Amit ott a beiktatás keretei között nem mondhattunk el, fogadja el itt, az értesítő nyilvánossága előtt. Fogadja el bizalmunk és tiszteletünk kifejezése

mellett azt a kérésünket, hogy intézetünk, ifjuságunk és tanári testületünk anyagi, szellemi és erkölcsi érdekeit vegye szerető gondjaiba, hogy vallásерkölcsi nemes hivatásunkat hazafias szellemben a megnehezedett viszonyok között is betölthessük. Adjon a Gondviselés ehhez a szívvel-lélekkel végzendő nemes munkához állandó jó egészséget!

Kelemen Lajos.

Kelemen Lajos kollegánk 10 évi együttműködés után távozik körünkből. Minden egyéb mellőzésével helyesnek tartom közölni az igazgatósághoz benyujtott lemondó levelének egy részét s az igazgató előterjesztését, melyet az igazgatóság egyhangulag emelt határozattá:

„Szeretett pályáról és szeretett pályatársaktól búcsuzom most, midőn lemondok. Vigasztaló reám, hogy térben is alig távozom s lélekben még annyira sem. Életem boldog és gyönyörű 10 évét töltöttem egyházam szolgálatában, mely megtisztelő meghivásával örök hálára kötelezett. Nem akarok és nem fogok hálátlan lenni a jóért, amit nyertem s ha nem tudtam minden reményt beváltani, akaratomon és erőmön kivül körülményeim is gátoltak, s ha tévedtem: ember voltam, akinek sorsa tévedni is, de szándékosan nem jól tenni, tőlem távol volt.

Ezért szolgálatom megitélésénél is azt a jóakaratot kérem, mellyel szeretett kollégáim részéről emberi gyengeségeim megitélésében mindenkor találkoztam. Fogadják szeretetőkért szivből jövő köszönetemet s mindnyájukat kérem, hogy ezután is tartsanak meg abban a meleg szeretetben, amelyet eddig élveztem. Én a kolozsvári unitárius kollégiumnál töltött éveim szép emlékét örökre szivembe zárva teszek igéretet, hogy új pályámon is tőlem telhetően siromig igyekszem szolgálni egyházamat és kollégiumunkat is.

Fogadja a Tekintetes Igazgatóság ismételt hálás köszönetemet s kérem, hogy lemondásomat tudomásul véve, elfogadásra a Méltóságos és Főtisztelendő E. K. Tanácshoz felterjeszteni kegyeskedjék.“

Az igazgatóság határozata:

„Kelemen Lajos eltávozása ránk nézve veszteség s ezt most a bucsú pillanatában őszinte lélekkel kell beismernünk. Az ő értékes személyisége s a kollégium, mint erkölcsi testület közt fennál-

lott viszony kölcsönösen őszinteséget kiván tőle is, tőlünk is. Valljuk meg tehát, hogy azon 10 év alatt, mióta Kelemen Lajos kollégiumunk tanára, személyes és hivatali érintkezésünkben nem egyszer voltunk különböző nézeten és véleményen, nem egyszer voltunk olyan érintkezésben, amelyek kölcsönösen talán kellemetlen érzelmeket támasztottak. De amellett kölcsönösen bizonyságot tehetünk, hogy ilyen kérdésekben egyik felet sem vezette egyéni érdek, vagy valami nemtelen motivum: ugyanazt a nemes és ideális célt szolgáltuk talán különböző utakon, talán különböző eszközökkel. Csupán a célra vezető eszközökben voltak különbségek.

De jól esik lelkemnek, hogy kiemelhetem Kelemen kollégánk nemes erkölcsi puritánizmusát, mely majdnem az erkölcsi rigorizmussal határos. Részemről meg vagyok győződve, hogy az összes nevelő értékű tényezők közül, melyekkel egy tanár rendelkezik, ez egyike a legfontosabbaknak s hatásában a legüdvösebbeknek. Ez az az erkölcsi tisztaságot árasztó sugárözön, mely a nevelendő lelkére ráárad s gyógyitó, erősítő, tisztító fürdőjévé lesz. És jól esik kiemelnem azt a valóban önzetlen, tanulóink szellemi és erkölcsi javát állandóan, féltően őrző, védelmező, munkáló, meleg szivéből áradó érdeklődést, amely az igazi nevelésnek első és nélkülözhetetlen feltétele s amelynek hiányát sokszor felpanaszolták nemcsak iskolánknál, hanem országszerte mindenütt. Annak a régi veretű felekezeti tanárnak a tipusa ő, aki nem tekinti elvégzettnek dolgát, mikor az utolsó órájáról kijő, hanem állandóan érdeklődik tanítványai minden legkisebb ügyes-bajos dolgai iránt; megkérdezi, útasítja, megdorgálja s ha kell, meg is pálcázza őket, de mind e tetteiben a szeretet vezeti s a tanuló, ha kikapott is, megnyugszik és szeretettel és ragaszkodással marad iránta, mert érzi, hogy minden tettét az ő érdekei irányitják, az ő szeretete sugalja

Alapos szakképzettségéről nincs miért bővebben megemlékeznünk, az magától értetődik. De még most, e pillanatban is meg kell említenünk azokat a buzgó és önzetlen szolgálatait, melyeket intézetünk négy utolsó keserves évében a háborúval kapcsolatosan intézeti gazdálkodásunk vezetése, katonatanulóinknak a szeretetadományoknak különböző fajaival való ellátása, kirándulások vezetése stb tekintetében a köz javára végzett.

Mindezek sejtetik azt a veszteséget, melyet eltávoztával szenvedünk s nekünk e pillanatban nem lehet hőbb óhajtásunk,

mint az, hogy kiválasztandó utóda az általa mutatott és kijárt nyomokon induljon el s olyan örömünkre és megelégedésünkre végezze teendőit, mint távozó kollégánk, kit arra kérünk, tartsa meg intézetünket továbbra is meleg érdeklődésében s bennünket volt kollégáit, kartársi érzésében. Mi a magunk részéről kivánjuk, hogy valóban érje el azt a biztos anyagi alapot, amelyet mi — sajnos — nem nyujthattunk s ezzel szerezze meg lelkének azt a nyugodtságot, mely jövendő pályáján való eredményes működésének is egyik nélkülözhetetlen feltétele. Áldja meg az Isten állandó jó egészséggel."

I. RÉSZ.

TEOLÓGIAI AKADÉMIA.

1. Adatok az 1917—18. tanév történetéhez.

Akadémiánk a lefolyt tanévben nagy háborunk negyedik esztendejét élte át. Ez a hosszú küzdelem intézetünk életére is rányomta a maga bélyegét és annak nyomai akadémiai életünk minden terén meglátszottak.

Hallgatóink létszáma leapadt a rendesnek felére, minthogy érettségi vizsgálatot tett ifjainkat besorozták és elvitték katonáknak, mielőtt akadémiánk tagjaivá lehettek volna. Igy elsőéves hallgatónk csak egy volt, másodéves pedig szintén csak egy ismétlő. A megapadt létszám mellett elhelyezésünk türhető volt, bár helyiségeink jelentékeny része éppen úgy le volt foglalva, mint a megelőző tanévek folyamán, katonai kórház céljaira.

A megélhetési viszonyok megnehezülésével hallgatóinkra is súlyosabbak lettek az önfentartás gondjai. A munkaerő nagy hiánya azonban mégis lehetővé tette, hogy ifjaink e gondokat elviselhessék, bár ezért sokszor jelentékeny áldozatokat kellett hozniok éppen tanulmányi előhaladásuk rovására.

Tanáraink osztoztak a tisztviselőosztály közös nyomorában. Fentartó hatóságunk igyekezett a megélhetés nehézségein enyhiteni és rendkivüli háborús családi segély címen 1917-re kiutalt a négy tanár családjának 3000 koronát, 1918-ra pedig háborús pótlék címen 7300 koronát és 5000 korona kamatmentes kölcsönt. Családi pótlékban a tanárok családjai 1918-ban nem részesültek.

A hallgatók munkájának könnyítésére és eredményesebbé tételére megindult *jegyzetkiadás* részint munkaerő, részint anyagok hiányában csak annyival haladt előre, hogy a hitvallások történetéből sokszorosíttatott 60 ív.

Az iskolai méhest a tél folyamán ismeretlen tettes feltörte, a mézet abból elvitte s igy az abban volt öt család teljesen elpusz-

tult. A meginditott vizsgálatot az ügyészség eredmény nélkül megszüntette.

Méhészeti tanítás a folyó tanévben, méhcsaládok hiánya miatt nem volt. A méhes elkeritése iránt igazgatóságunk előterjesztést tett a fentartó hatóságnak, de a méhes feltörése után a nagy drágaság miatt annak elhalasztását javasolta.

Hallgatóink létszámának lehető kipótlására a szükséges lépéseket megtettük. A theologiai pályára készülő ifjakkal az érintkezést fentartottuk. A vall. és közoktatásügyi miniszter 64765—1917. II. sz. leirata értelmében azonban jövőre is csak olyan hallgatók vehetők fel akadémiánkra, akik a beiratkozás idején még nincsenek besorozva.

A hallgatók létszáma az első félévben tizenegy, a másodikban tiz volt. Dézsi Gábor ismétlő másodéves hallgató, kit az egyházi főtanács 54—1917. számú határozatával kérvénye alapján kegyelemből kivételesen visszafogadott a másodévi tanfolyam ismétlésére, november 24-én az intézetből kilépett és az erdélyi református egyházkerület teologiai fakultásának lett tagja.

A tanévet szeptember 16-án délelőtt 11 órakor érdeklődő közönség jelenlétében *ünnepélyesen nyitottuk meg.* Ez alkalommal imát mondott Csifó Salamon tanár, elnöki megnyitót Ferencz József püspök, értekezést olvasott fel Gálfi Lőrincz dékán. Az *előadások* mindkét félévben a tantervnek megfelelő módon és a jóváhagyott tantárgyfelosztás szerint történtek.

Az akadémia igazgatóságában csak annyi személyi változás állott be, hogy Gál Jenő iskolai felügyelőgondnok ez állásáról lemondott és helyébe az egyházi főtanács dr. Árkossy Gyula királyi közjegyzőt választotta meg. A *jogi tanulmányok* tanítását az egyház képviselő-tanácsának megfelelő határozatai alapján az első félévben dr. Várady Aurél egyházi tanácsos, a másodikban dr. Ferencz József jogtanácsos végezte, heti egy órában. A *németnyelvet* László Gyula tanította, valamint a *testgyakorlást* is heti két-két órán. *Éneklést* és *orgonázást* tanitott heti három órán Sándor János kollégiumi ének- és zenetanár, egészségtant dr. Tompa János kollegiumi orvos heti egy órán.

A helybeli *Ferenc József kir. tudomány-egyetem* bölcsészeti és neveléstudományi karának akadémiánk két hallgatója volt beiratkozott rendes tagja mind a két félévben. A kötelező előadásokat rendesen hallgatták és kollokválási kötelezettségeiknek is eleget tettek.

A karácsoni szünidő december 22-től január 13-ig, a húsvéti szünidő március 20-tól április 7-ig tartott. Pünkösti szünidő nem volt, minthogy az előadások pünkõst előtti pénteken bezárattak s ezután csak a kollokviumok és vizsgálatok tartattak meg. A kollokviumok ideje mindkét félévben szabályszerüen tüzetett ki, azonban több hallgató kollokválási határideje indokolt kérelem alapján kitolatott az előhaladás jelentékeny róvására.

Alapvizsgálatot tettek: Fekete Lajos jó, Kovács Béla, Kozma Béla, Vincze Lajos, Bartók Zuárd és Orbók Gyula elégséges eredménnyel. Bartok Zuárd akadémiánknak ez évben nem volt tagja, minthogy az első négy félévének bevégzése után az oláh invázió alkalmával önként beállott katonának és most is még a hadsereg kötelékébe tartozik. *Lelkészképesítő* vizsgálatot tettek: Biró István és Sófalvi Domokos jeles, Gyulay Árpád, Máté Lajos, Orbók Gyula, Biró Lajos, Kiss Jenő, Tarcsafalvi Zoltán és Weress Béla jó eredménnyel. Teologiai tanári vizsgálatra jelentkezett a mult évben nyert engedély alapján dr. Kiss Elek kissolymosi lelkész. Beadott dolgozatai a tanév végéig még nem biráltattak meg.

Lelkészjelöltjeink közül rendes alkalmazást nyertek: Biró István a kálnoki és Orbók Gyula a csókfalvi egyházközségben. Segédlelkészi szolgálatot teljesitett Gombási János a tordai, Fazakas Béla a nyárádszentmártoni, Gyulai Árpád a füzesgyarmati és Máté Lajos a székelykeresztúri egyházközségben. Felügyelőtanári szolgálatot teljesített Benedek Gábor és Sófalvi Domokos a kolozsvári, Lőrinczy Zoltán a székelykeresztúri főgimnáziumnál.

A hallgatók *magaviselete* általában jó volt. Nagyobb fokú engedetlenség egy esetben sem, kötelességmulasztás is csak két esetben mutatkozott. A létfentartás némelyeket akadályozott abban, hogy teljes odaadással éljenek hivatásuknak. A hosszú háború munkakedvükre, kedélyükre és idegzetükre is nyomasztó hatással volt. A puszta kötelesség teljesítésén túl nem mentek, s hirdetett pályázataink is kellő eredmény nélkül maradtak.

Angol és amerikai hitrokonainkkal az érintkezés a világháború következtében teljesen szünetelt. Oxfordi és manchesteri ösztöndijunkat senki sem vehette igénybe, németországi ösztöndijunk szintén nem használtatott fel.

Néhai Hadházy József unitárius lelkész és felesége Kele Ida egyik gyermeke elhunyt szülői siremlékének gondozására és meg-

őrzésére háromszáz korona *alapítványt* tett megfelelő alapító levél mellett, melyet az Egyház képviselő tanácsa 1878—1917. számu határozatával elfogadott. Az alapító levél értelmében, ha a kamatjövedelemből évenként valami megmarad, az a korábban tett Hadházy József és Kele Ida alapítványhoz csatolandó. Alapító kéri az akadémia igazgatóságát, hogy az egyház mindenkori pénztárnokával egyetértőleg a siremléket gondozza és évenként az intézet értesitőjében jelezze, hogy a siremlék gondozva van. A folyó tanévben a siremléket az igazgatóság kitűnő állapotban találta.

Dr. Ferencz József egyházi jogtanácsos 100 koronát ajándékozott az akadémia segitő alapjának gyarapitására, melyért igazgatóságunk irásban fejezte ki köszönetét.

A *légatusi intézményt* a folyó tanévben jelentékenyen befolyásolta a vasuti dijaknak felemelése. Több legátust járató egyházközségben a legátusi díj annyira kevés volt, hogy abból az útazás költségeit sem lehetett volna fedezni. Akadémiánk dékánja tudatta az illető egyházközségekkel, hogy az eddigi díjazás mellett a legátusi intézmény nem tartható fenn és kérte az egyházközségek lelkészeit, hogy hassanak oda, hogy az intézmény egyházközségeikben fennmaradhasson kellő dijazás mellett. Erre alig érkezett meg egy pár egyházközségtől a válasz, amikor br. Dániel Lajos köri felügyelő gondnok az Unitárius Egyház cimü lapban nyilt levelet írt akadémiánk dékánjához, helytelennek tartván eljárását. A dékán erre szintén nyilt levélben válaszolt,[1] védve eljárása helyességét.

E körülmények befolyása alatt légatust a szabályszerü úton fogadtak el karácsonkor a szabédi, kökösi és torockószentgyörgyi egyházközségek, húsvétkor a budapesti és dicsőszentmártoni egyházközség, pünköstkor a bölöni, dicsőszentmártoni és nagyajtai egyházközség.

Több lelkész magánuton fogadott legátust és némely esetben vállalkozó hiányában az egyházközség megkeresése mellett sem lehetett legátust küldeni.

2. Internátus és konviktus.

Az akadémia hallgatói a kolozsvári unitárius kollégium épületében laknak és a kollégium konviktusában étkeznek. Az inter-

[1] E levelek az Unitárius Egyház 1918. évi 1. és 2. számaiban jelentek meg.

nátus költségeit egészen a magyarországi unitárius egyház viseli, s így a tanulókat az nem terheli. A konviktus költségei nagyobb részben szintén az egyháznak ilyen célú alapítványaiból fedeztetnek, amely javadalmazást a hallgatók érdekeik és körülményeik szerint konviktusi kedvezmény címén élvezik.

Az internátusnak a folyó tanévben 10 tagja volt, minthogy a rendes hallgatók közül egy künnlakó volt. Az internátus felügyelője Weress Béla negyedéves hallgató volt.

A konviktusnak tizenegy hallgató volt tagja.

3. Fontosabb hivatalos íratok.

Az E. K. Tanács 759—1917. szám alatt az igazgatóság felfolyamodását a tanárok nyugdijügyében elútasításra ajánlja az egyházi főtanácsnak.

Az E. K. Tanács 901—1917. szám alatt a tantárgyfelosztást jóváhagyja és az óradíjakat kiutalja.

Kolozsvár főispánja 40—1917. szám alatt tudatja kineveztetését és kéri akadémia támogatását működéséhez.

Az E. K. Tanács 1378—1917. szám alatt felveszi Dézsi Gábort a második évfolyam teljes megismétlésére.

Az E. K. Tanács Győrfi István tanár fizetését 3800 K-ban állapítja meg 1379—1917. szám alatt.

Az E. K. Tanács 1380—1917. szám alatt az igazgatóság kérését az igazgatósági jegyző tiszteletdíjának felemeléséről nem teljesíti.

Az E. K. Tanács 1402—1917. szám alatt a tanárok részére 500 és kiskorú gyermekeik részére 200 K rendkivüli segélyt utal ki.

Az E. K. Tanács 1403—1917. szám alatt tudatja, hogy az egyházi főtanács dr. Árkossy Gyula kir. közjegyzőt kollégiumi felügyelő gondnoknak választotta.

Az E. K. Tanács 1511—1917. szám alatt az akadémia szolgájának kiutal 350 K rendkivüli segélyt.

Az E. K. Tanács 1509—1917. szám alatt tudatja a nyugdijintézetből a tanároknak visszafizetendő kamatok összegét.

Az E. K. Tanács 1616—1917. szám alatt engedélyt ad Tarcsafalvi Zoltánnak a beiratkozásra.

Az E. K. Tanács 1823—1917. szám alatt Győrfi István tanárkérését segély iránt nem teljesíti.

Az E. K. Tanács Gálfi Lőrinc lakáspénzét 1825—1917. szám alatt 1800 K-ban állapítja meg.

Az E. K. Tanács 1863—1917. szám. alatt 1918-ra kiutal a tanárok részére háborus drágasági pótlék cimen 7300 koronát.

Az E K. Tanács 1878—1917. szám alatt megküldi a Hadházy József és Kele Ida siremléke gondozására tett alapítványról hozott határozatát.

Az E. K. Tanács 204—1918. szám alatt kiutal a tanároknak 5000 K kamatmentes kölcsönt.

Az E. K. Tanács 528—1918. szám alatt április 27-re iskolai szünetet rendel el.

Az E. K. Tanács a tanév bezárását junius 8.-ra rendeli el.

4. Az akadémia elöljárósága és tanári kara.

Az akadémia fenntartó hatósága a magyarországi unitárius egyház, amely felügyeleti, törvényhozási és igazgatási jogát az egyházi főtanács, az egyházi képviselőtanács, a püspök és egyházi főgondnokok által gyakorolja. A közvetlen igazgatást az intézet vizsgáló bizottsága, igazgató bizottsága és dékánja végzik.

a) A vizsgáló bizottság.

Elnöke a püspök, akadályoztatása esetén az egyházi főjegyző.

Tagjai: 1. az iskolai felügyelő gondnokok, Kozma Ferenc ny. kir. tanfelügyelő és dr. Árkossy Gyula kir. közjegyző; 2. az intézet tanárai: 3. középiskolai vallástanár vizsgálatnál a kollégium igazgatója: 4. az E. K. Tanács által kiküldött három vizsgálóbiztos, Végh Mihály, Vári Albert és Gyulay Árpád egyházi tanácsosok; előadó és jegyző Gálfi Lőrinc dékán.

b) Az igazgatóság.

Elnök az akadémia felügyelő gondnoka, előadó Gálfi Lőrinc dékán, jegyző Győrfi István, bizottsági tagok az intézet tanárai és a kollégium igazgatója.

c) A tanári kar.

1. Dr. *Boros György* az ótestamentumi teologia, bibliamagyarázat és hébernyelv rendes tanára, okleveles és felszentelt pap, az unitárius egyház főjegyzője, egyházi tanácsos, az egyh. képviselő tanács

nevelésügyi és nyugdijbizottságának elnöke, az északamerikai cambridgei Harward-egyetem tiszteletbeli tudora, a kolozsvári Ferenc József tudományegyetemen az angol nyelv tanítója, Kolozsvár város törvényhatósági bizottságának, iskolaszékének, állami iskolai gondnokságának, az állami tanítóképzőintézet igazgatótanácsának, az Erdélyi Irodalmi Társaságnak, az Erdélyi Muzeum-Egylet választmányának és bölcs. nyelv. és történelemtudományi szakosztályának, a Pro Transylvania kormányzó tanácsának, a Gyermekvédő Liga választmányának, az unitáriusok nemzetközi tanácsa intézőbizottságának, a Brit és Külföldi Unitárius Társulatnak levelező tagja, az Unitárius Közlöny szerkesztője, a Dávid Ferenc-Egylet titkára. Tanár 1879. óta. Irodalmi működése:

Brassai emléke. Kolozsvári Hirlap 1917 jun. 26. — *Fekete Gábor,* rövid életrajz. U. K. 1917. 97—9. l. — Társadalmi teendőink a háború után, felolv. U. K. u. o. 115—119. — *Reformáció* u. o. 129—130. l. — A Dávid F.-Egylet munkaköre u. o. 165—169. — Várjuk a szent lelket. U. o. 1918. 2—3. l. — Heltai-nyomda. U. o. 70—71. l. — A háború lelke és a békesség lelke, felolvasás Brassóban. — Dr. Brassai Sámuel életrajza, az unitárius egyház megbizásából irta és benyujtotta az E. K. Tanácsnak. — Szerkesztet'e az *Unitárius Közlönyt* és az unitárius egyh. főtanács jegyzőkönyvét. — Előadás Dicsőszentmártonban hadi jótékony estélyen.

2. *Csifó Salamon,* az egyháztörténelem és egyházjog rendes tanára, okleveles és felszentelt pap, egyházi tanácsos, az egyház pénzügyi bizottságának és másodfokú fegyelmi biróságának tagja. Tanár 1903 óta. Irodalmi működése: Két törvényjavaslat (Ker. Magv.), Állandó győzelem csak Krisztussal van (Unitárius szószék) és nehány kisebb ismertető cikk.

3. *Gálfi Lőrinc,* az újtestámentumi teologia- és bibliamagyarázat rendes tanára, okleveles és felszentelt pap, okleveles középiskolai tanár, egyházi tanácsos, az intézet dékánja, a Keresztény-Magvető társszerkesztője, a Dávid Ferenc-Egylet pénztárnoka, a kolozsvári Nemzeti Kaszinó könyvtárnoka, az egyház másodfokú fegyelmi biróságának és nevelésügyi bizottságának tagja. Tanár 1892 óta. Tanitott mint óraadó tanár a főgimnáziumban heti hat órán. Irodalmilag nem működött.

4. *Györfi István,* a vallásbölcsészet és neveléstan rendes tanára, okleveles pap, egyházi tanácsos, az akadémia igazgatósá-

nak jegyzője, az akadémia könyvtárának és méhesének felügyelője és az önképzőkör védnöke, a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztője. Tanár 1912 óta. Irodalmi működése: Több cikk megjelent a Méhészeti Közlönyben.

5. *Sándor János,* a főgimnázium ének- és zenetanítója, az éneklés és orgonázás óraadó tanára.

6. *Dr. Tompa János*, kollégiumi orvos, az akadémián az egészségtan óraadó tanára.

7. *Dr. Ferencz József*, egyházi tanácsos, ügyvéd, az egyház jogtanácsosa, az akadémián a jogi tanulmányok óraadó tanára.

8. *László Gyula,* főgimnáziumi tornatanár, az akadémián a német nyelv és a testgyakorlás óraadó tanára.

5. Előadott tárgyak.

a) A Teologiai Akadémián.

Az első és második évfolyamnak együtt.

1. Ó-szövetségi bibliai teológia egész éven át heti 2 órán. Tanár dr. Boros György.

2. Bibliai teológiából szeminárium egész éven át heti 1 órán. Tanár dr. Boros György.

3. Uj-testamentumi bevezetés egész éven át heti 2 órán. Tanár Gálfi Lőrinc.

4. Ujtestamentumi bevezetésből szeminárium egész éven át heti 1 órán. Tanár Gálfi Lőrinc.

5. Egyetemes ker. egyháztörténelem egész éven át heti 3 órán. Tanár Csifó Salamon.

Az I. évfolyam hallgatóinak külön.

1. Szónoklattan egész éven át heti 1 órán. Tanár Győrfi István.

2. Héber nyelvtan egész éven át heti 2 órán. Tanár dr. Boros György.

3. Angol nyelvtan egész éven át heti 2 órán. Tanár dr. Boros György.

A második évfolyamnak külön.

1. Ótestamentumi bibliamagyarázat az eredeti szöveg alapján egész éven át heti két órán. Tanár dr. Boros György.

2. Angol nyelv egész éven át heti 2 órán. Tanár dr. Boros György.

A III–IV. évfolyam hallgatóinak egy csoportban.

1. Egyházjog egész éven át heti 2 órán. Tanár Csifó Salamon.
2. Egyházjogból szeminárium az I. félévben heti 2 órán. Tanár Csifó Salamon.
3. Lelkipásztori gondozás a II. félévben heti 2 órán. Tanár Csifó Salamon.
4. Angol nyelvtan egész éven át heti 2 órán. Tanár Győrfi István.
5. Erkölcstan egész éven át heti 2 órán. Tanár dr. Boros György.
6. Újtestamentumi bibliamagyarázat egész éven át heti 3 órán. Tanár Gálfi Lőrinc.
7. A hitvallások története egész éven át heti 2 órán. Tanár Gálfi Lőrinc.
8. Vallástörténet egész éven át heti 3 órán. Tanár Győrfi István.
9. Liturgika az első félévben heti 2 órán. Tar Győrfi István.
10. A vallástanitás története és módszere a második félévben heti 2 órán. Tanár Győrfi István.
11. Jogi tanulmányok egész éven át heti 1 órán. Tanár dr. Ferencz József.
12. Az unitárius eszmék története egész éven át heti 1 órán. Tanár dr. Boros György.

Az I—IV. évfolyam hallgatóinak egy csoportban.

1. Szónoklati gyakorlatok egész éven át heti 2 órán. Tanár Győrfi István.
2. Német nyelv egész éven át heti 2 órán. Tanár László Gyula.
3. Ének egész éven át heti 1 órán. Tanár Sándor János.
4. Orgona egész éven át heti 2 órán. Tanár Sándor János.
5. Testgyakorlás egész éven át heti 2 órán. Tanár László Gyula.

b) Az egyetemen.

Az első félévben.

1. Didaktika, heti három órán, tanár dr. Schneller István.
2. Neveléstudományi részletkérdések, heti két órán, tanár dr. Schneller István.
3. A logika fejlődése Kant után, heti egy órán, tanár dr. Varga Béla.
4. A philosophiai tudományok encyklopediája, tanár dr. Bartók György.

A második félévben.

1. Lélektan, heti három órán, tanár dr. Bartók György.
2. A görög philosophia története, heti két órán, tanár dr. Bartók György.
3. Didaktika, heti három órán, tanár dr. Schneller István.
4. Neveléstudományi részletkérdések, heti két órán, tanár dr. Schneller István.

6. Az akadémia hallgatói.

A hallgató neve	Születésének		Szüleinek foglalkozása
	éve	helye	
Első évfolyam.			
Lőrinczy Dénes	1899	Hom.-Kémenyf.	tanitó
Második évfolyam.			
Dézsi Gábor	1895	Nagyajta	kisbirtokos
Orbók Gyula	1897	Rugonfalva	„
Harmadik évfolyam.			
Fekete Lajos	1897	Szentábrahám	vállalkozó
Kovács Béla	1897	Kolozs	tanitó
Kozma Béla	1894	Nyomát	„
Vincze Lajos	1886	Magyarnemegye	postamester
Negyedik évfolyam.			
Biró Lajos	1895	Abrudbánya	kisiparos
Kiss Jenő	1895	Abásfalva	tanitó
Tarcsafalvi Zoltán	1894	Vargyas	„
Weress Béla	1894	Felvinc	kereskedő

Dézsi Gábor másodéves hallgató az első félévben kilépett.

7. Teologiai szakkönyvtár.

Az intézet a saját céljaira külön teologiai szakkönyvtárt rendezett be, melyet a saját helyiségében és saját könytárnokának felügyelete alatt tart. E szakkönyvtár az unitárius egyház nagy könyvtárának kiegészítő része, de költségeit az intézet költségvetése fedezi és megrendeléseit az intézet igazgatósága eszközli. Az egyház által évenként költségvetésileg megállapított összegen kivül e könyvtár gyarapítására szolgálnak a Simén Domokos-alap évi 46 K és a Mózes András-alap 38 K kamatjai is. A folyó tanévben *a könyvtár gyarapodott a következő művekkel:*

A) Ajándékozás utján:

Kiss Elek: Az értelmi és erkölcsi nevelés viszonya. (Szerző ajándéka.) II. köt. Kolozsvár, 1917.; *Dékány Gyula:* Elbeszélések a hívők és hitetlenek világából. Nagykőrös, 1917. (Szerző ajándéka.) A keresztyén hittudomány összege; latinból fordította Derzsi Károly. Kolozsvár, 1899. (E. K. Tanács ajándéka.)

B) Vétel útján.

Augustinus: Confessiones. Lipcse, 1898; F. E. Harrison: Ancient art and ritual. London, 1913; Biró Vencel: Az erdélyi fejedelmi hatalom fejlődése. Kolozsvár, 1917; Veress Endre: Matricula et acta Hungarorum. Budapest, 1917; Flournay Th.: William James filozófiája. Budapest, 1917: Czakó Ambró: A protestántizmus szelleme. Budapest, 1917. Péterfi Dénes: A Jézus asztalánál. Kolozsvár, 1900. Unitárius kereszténység, Budapest, 1907. A hit apostola, Budapest, 1911. Kecskeméthy István: Elmélkedések a keresztény élet főkérdéseiről. Kolozsvár, 1917. Ravasz László: Latások könyve, Budapest, 1917. A gyülekezeti igehirdetés elmélete, Pápa, 1915. Szana Tamás: 100 év a magyar művészet történetéből. Budapest, 1901. L. F. Ward: A haladás lelkitényezői. Budapest, 1908. E. Haeckel: Az élet csodái. Budapest, 1911. Harkányi E.: Babonák ellen. Budapest, 1907. H. Spencer: Synth. filozófiájának kivonata. Budapest, 1903. E. Groman: Das apostolische Glaubensbekentniss Sondershausen, 1908. P. Deussen: Geschichte der Philosophie. Leipzig, 1914. S. Freud: A sexualitás elméletéről, Budapest, 1915. Az álomról. Budapest, 1915. Psichoonalizia. Budapest, 1915. Fe-

Ferenczi Sándor: Ideges tünetek, Budapest, 1914. Mérai Horváth Károly: Társadalomtudomány stb. Budapest, 1912. Erdős József: Újszövetségi bevezetés. Pápa, 1911. Kmoskó Mihály: A sémi népek ősvallásának főbb problemái. Budapest. 1915. Vásárhelyi József: Pál apostol. Kolozsvár, 1916. Révész Imre: Bod Péter, mint történetíró. Kolozsvár. 1916. Sebestyén Jenő. Nietzeshe és Kálvin. Budapest, 1917. Hölscher Gustáv: Die Profeten. Leipzig, 1914. Imre Lajos: Jézus Krisztus jó vitéze. Kolozsvár, 1916. Szabó Aladár: Külmissiói kalauz. Budapest, 1911. Staerh W.: Alte und neue amaräische Papyri Bonn. 1913. Bousset W. Die Schriften des Neuen Testament. Göttingen. 1917. Ed. Sachau: Aranäische Papirus und ostraka. Leipzig, 1911. Keresztény Magvető 1916—17. Protestáns Szemle 1903. 1906—1915. Ösvény 1912. Teol. Studien und Kritiken, 1912. Dedek Crescens Lajos és Hock János: Klasszikus arany biblia, Budapest, 1897.

Angol és amerikai folyóirataink a háború következtében nem jártak. A hazai és németországi folyóiratok közül könyvtárunknak jártak a következők: Protestáns Szemle, Atheneum, Keresztény Magvető, az Út, Evangelikus Lap, Sárospataki Lapok, Református Szemle, Közművelődés, Méhészeti Közlöny, Ösvény, Debreceni Lelkészi Tár, Unitárius Közlöny, Die Christliche Welt, Evangelische Freiheit. Theologische Literaturzeitung.

A szakkönyvtár Győrfi István kezelése alatt állott.

8. Az önképzés.

A hallgatók önképzése intézeti és egyetemi tanulmányaikon és szemináriumi munkásságukon kivül a saját önképzőkörükben. a vasárnapi és hétköznapi istentiszteleteken való részvételben, legátusi szereplésükben és a főgimnáziumi vasárnapi iskola vezetésében történt. Ez utóbbi működésük felügyelője Vári Albert főgimnáziumi vallástanár volt. Az Önképzőkör Győrfi István vezetése alatt állott, s működéséről az elnök jelentését az alábbiakban teszi meg:

Immár a negyedik háborus esztendő viharai között lezajlott iskolai tanévünk gondterhes ideje alatt, ifjuságunknak az önképzőkör keretében kifejtett szellemi munkásságáról beszámolóm a következő:

Vajjon megfeleltünk e a várakozásoknak? Vajjon eleget tettünk-e intézetünk tradicionális jó neve és az önmagunk szabta erkölcsi és szellemi követelményeinknek? Élénken tolakodnak a kérdések lelkiismeretünk itélő széke elé. Mindnyájunk közül kiki érezheti lelkében az elismerés jutalmát, vagy a rosszalás büntetését, aszerint, amint hiven gyümölcsöztette Isten adta talentumait, avagy nem De a kiki önelbirálásán kivül bizonyos összegező, általános elbirálás szükségessége mutatkozik. S teszem ezt azzal a boldog érzéssel, tudattal, hogy dolgoztunk, dacára az alkalmatlanul ható külső momentumoknak; mégis csak dolgoztunk, amint azt az önképzőkör munkásságáról felvett jegyzőkönyvek bizonyitják.

Megfogyatkozva bár számban, talán az előbbi évnél több gonddal megterhelve, nem lankadtunk, s a kicsiny sereg szellemi erejéhez mérten aránylag szép és üdvös munkásságot fejtett ki.

Ezzel nem ép azt akarom mondani, hogy elértük a célt, melynek a lankadatlan munkásság jegyében előttünk kellene lebegnie, sem azt, hogy annyit dolgoztunk, mint amennyit kedvezőbb viszonyok és több munkaerő esetében dolgozhattunk volna, csupán azt, hogy relative megtartottuk, sőt öndicséret nélkül legyen szabad mondanunk, meghaladtuk az önképzőkör keretében, a szellemi munkásságban megszokott átlagot. Munkánk eredménye elbirálásánál azért használom a relative kifejezést, mert fájdalom, a ránk mindinkább olomsullyal nehezedő megélhetési s önfentartási viszonyok lehetetlenné tették, hogy minden tekintetben csak sajátos munkáiknak élő papnövendékek legyünk.

Bizony nagyon sokszor, mig idebenn dolgozó asztalunk hivógató szavainak engedve, fizikai kényszerhatások alatt bár, de dolgoztunk, a dolgok üzleti oldalával foglalkosó agysejteink a ruházkodás sokoldalu kellékeit megkivánó columbus tojás élére állításának lehetetlen s megoldhatatlan problémáját akarták megoldani. Gyakran mig egyik kezünkkel a bibliai templomot épitő sereg módjára, szellemi templomunk köveit rakosgattuk, másik kezünkkel a háborus gondok rossz szellemei ellen kellett hiába védekeznünk.

Tagadhatatlan, hogy igen kedvezőtlen körülmények között zajlott le ez évi önképzőköri munkásságunk, minthogy a tagok száma mindössze tizenegy volt, s ezek közül is egyet időközben nélkülöznünk, egyet meg végleg kellett elveszítenünk, mégis munkánk eredménye kielégítően jó volt.

Önképzőkörünk tisztviselői kara tanévünk első napjaiban alakult meg a következőleg. Elnök: Weress Béla; alelnök: Kiss Jenő; Pénztáros: Biró Lajos; főszerkesztő: Fekete Lajos: könyvtáros: Kovács Béla; ellenőr: Tarcsafalvy Zoltán; jegyző: Vincze Lajos; laptáros: Lőrinczy Dénes, akik tisztségükben a második félévben is megmaradtak, csupán Tarcsafalvy Zoltán ellenőrt váltotta fel Kozma Béla. A tisztviselők a tőlük elvárható buzgósággal igyekeztek a tisztségükkel járó kötelezettségüknek eleget tenni.

A kör munkássági ideje hat és fél hónapra terjedt ki, mely időre összesen 20 (husz) ülésnek tárgysorozatát tüzte ki. A husz ülésnek, a már megállapított munkarendjét azonban részint közbejött vakáció, részint más okokból kifolyó eltolodások miatt 17 ülés kereteibe kellett összevonnunk, mely eredmény tekintve a mult évi 13 gyülest szép eredménynek mondható, minthogy számban is kevesebben voltunk ez évben. E gyülések közül 1 alakuló, 1 záróalakuló, 2 disz, 12 rendes és (egy) 1 záró gyülés volt. A rendes gyülések tárgyát az alapszabályok értelmében, felolvasások, szavalatok, nemes és dijas versenyszavalatok, szónoklatok képezték.

A munkarendben bizonyos tervszerüen megállapitott irányelveket követtünk, amely tervszerüség a félévek elején meghatározott munkarendben nyert kifejezést s amelynek keretén belül irodalmi, művészettörténeti, valláserkölcsi, egyház és nemzettörténeti, socialis kritikai és modern egyház szónoklat elvei irányban fejtettünk ki munkásságot. Munkarendünkben felvettük a kötetlen forma szónoki előadását is. A művészettörténeti irány körébe a vallásnak és művészeteknek egymáshoz való viszonyát; vallás erkölcsi téren meg a háborunak az erkölcsre gyakorolt elönyös és hátrányos hatásait ismertettük. Socialis irányban különösen a papnak socialis kötelességeire s a teologiák társadalmi életére terjedtünk ki. Emlékbeszédek keretében rendes és diszgyüléseken megemlékeztünk Tompa Mihályról, október 6.-nak a jelentőségéről, Dávid Ferenc nagy vallásalapitonkról és március idusáról. Kritikai irányban szavaló és szónoklati versenyek képezték a tárgyat, eltekintve a gyüléseken elhangzott szokásos birálatoktól.

A gyüléseken elhangzott összesen 17 felolvasás; szónoklat, szavalat, monolog összesen 17, ima 3 és 4 énekszám.

Felolvasásért jegyzőkönyvi dicséretet nyertek Fekete Lajos 1; Biró Lajos 1; Vincze Lajos 1 és Weress Béla 1. Dicséretet Kozma

Béla 1; Orbok Gyula 1 izben; jegyzőkönyvi köszönetet Kiss Jenő 2; Vincze Lajos 1; Biró Lajos 1; Tarcsafalvy Zoltán 1; és Weres Béla 6 izben.

Szavalataikért, szónoklatért, énekért jegyzőkönyvi dicséretet nyertek Fekete Lajos: Weress Béla 2; dicséretet Lőrinczy Dénes 2; Tarcsafalvy Zoltán 1; Kovács Béla 1; Fekete Lajos 2; Kozma Béla 1; Lőrinczy Dénes 1; jegyzőkönyvi köszönetet Biró Lajos 1; Tarcsafalvy Zoltán 1; Fekete Lajos 1; és jegyzőkönyvi elismerést Kozma Béla 1; Dézsi Gábor 1; Lőrinczy Dénes 1 izben.

A kör tagjainak magaviselete, eltekintve egy pár kötelezettségbeli mulasztástól erkölcsileg kifogás alá nem eshetik. Ez évben is a szokásos dijas és verseny szavalatot és szónoklatot megtartottuk. Az első félévben a dijas versenyszavalat első nyertese Weress Béla; a nemes verseny szavalat egyenlő nyertese Fekete Lajos és Weress Béla. A második félévben a díjas szónoklat másodík nyertese Fekete Lajos. Nemes verseny szónoklatra jelentkező nem volt.

Diszgyülést kettőt tartottunk, egyet Dávid Ferenc halálának emlékére, a másodikat március idusának megünneplésére. Ezeken kivül más rendes gyülések keretében kegyelettel adóztunk Tompa Mihály és az aradi 13-ak emlékének is.

Az önképzőkör által kitüzött pályatételekre fájdalom pályamunka a rendes határidőre nem érkezett be. Ez az egyetlen zavaró, de mindenesetre nyomos momentum, amely a körnek egyébként dicséretre érdemes munkája értékét leszállítja.

A 28 lelkész felszentelési emlékalapjából, mint a folyó évben az egyházi beszédírás és szónoklásban legjobb előmenetelt tanusított akadémiai hallgató, 15 korona jutalomban részesül az önképzőkör itélete szerint: Weress Béla IV. é. akad. hallgató.

Mint a „Jövendő“ címü kebli lap legszorgalmasabb munkása s egyben főszerkesztője a közalapból 10 korona jutalomban részesül Fekete Lajos III. é. akad. hallgató.

Önképzőkörünk könytára ez évben is szép számu és értékes könyvekkel gyarapodott, részint ajándékozás részint vétel utján.

Ajándékozás utján: Dr. Kiss Elek: Az értelmi és erkölcsi nevelés viszonya. II. kötet, szerző ajándéka. Péter—Ürmössy: Naptár 1918-ra. Dr. Boross Gy. ajándéka. Derzsi Károly: A ker. hittudomány összege. E. K. Tanács ajándéka. Csifó Salamon: Szolgálat az Úr előtt. Szerző ajándéka, 2 drb. Györfi István: Az ember, a szerző ajándéka.

Vétel utján: Lessing G. E.: Bölcs Náthán 1 drb. Platon: Válogatott művei, 3 drb. Pascal: Gondolatok, 1 drb. Condillac: Értekezés az érzetekről, 1 drb. Giordano Bruno: Párbeszédei az okról, elvről és egyről, 1 drb. Morus Tamás: Utópia, 1 drb. Ravasz L.: Látások könyve, 1 drb. Többen: Zsidókérdés M.-országon, 1 drb. Bebel Ágost: A nő és szocializmus, 1 drb. Péterfi Dénes: Unit. ker.-ség, 1 drb. Bernard Schaw: Az ember és felsőbb rendü ember, 1 drb. Mecsnikov: Optimista világnézet, 1 drb. Maeterlinck: A szegények kincse, 1 drb. Lassalle: Alkotmány, szociálizmus, demokrácia, 1 drb. F. B. Burg: A gondolatszabadság története, 1 drb. Eucken: Az élet értelme és értéke, 1 drb. Svante Arrhenius: A világegyetem élete, 1 drb. Legouvé Ernő: Az olvasás művészete, 1 drb. Leroy Beaulieu: A zsidók és az antiszemita áramlat, 1 drb. *Összesen 27 drb.*

Az önképzőkör vagyoni állapota e tanév végén a következő:

I. Pályadíj-alap.

Hadikölcsön kötvényben	1600 K	—	f.
Takarékbetét	302 K	70	f.
Összesen ..	1902 K	70	f.

II. Mózes András-alap.

Hadikölcsön kötvényben	100 K	—	f.
Takarékbetét	61 K	67	f.
Összesen ..	161 K	67	f.

III. Közalap.

Hadikölcsön kötvényhen	1100 K	—	f.
Takarék betét	63 K	36	f.
Kölcsöntőke, mint követelés a tagoktól ..	1403 K	59	f.
Pénzmaradvány	28 K	06	f.
Összesen ..	2595 K	01	f.

IV. Az 1915-ben felszentelt papok alapja.

Hadikölcsön kötvényben	300 K	—	f.
Takarékbetét	47 K	80	f.
Összesen ..	347 K	80	f.

Röviden ezek azok a jelenségek, melyekkel beszámolhatunk önképzőkörünk keretében lefolyt munkásságunkról. Munkánk élénk bizonyitéka annak, hogy önképző körünk élete, tekintve a tagok kicsiny számát, igen mozgalmas volt. Ismételten hangsulyozom, hogy nem értük el a célt, melyet magunk elé kell tűznünk lankadatlanul; nem dolgoztunk annyit, mint amennyit dolgozhattunk volna, de mégis megnyugtatásunkra, biztatásunkra kimondhatom, hogy a pályamunkák terén tapasztalható negligencia kivételével az előbbi évek munkásságához viszonyitva, szépen dolgoztunk.

Adja Isten, hogy e munkásság csak kezdet legyen azon a hosszú uton, melyen haladva kell magunkat, szellemi, erkölcsi, jellembeli értékeinket gyarapítanunk, fejlesztenünk. S midőn egy elmult év munkásságának gyümölcseire bizonyos jól eső érzéssel visszatekintünk, ne tévesszük szem elől a jövőt sem, melynek ugyancsak a szeretet és kedvteljes munkásság gyümölcseit kell teremnie.

Kedves kötelességemül ismerem, hogy megköszönjem, nagytiszteletü Győrfi István védnök urnak, az egész önképzőkör nevében, azon odaadó fáradozást, szeretetteljes szivességet, amellyel a kör gondjait szivén viselte s mellyel a mi szellemi, erkölcsi és karakterbeli gyarapodásunkra „én"-je mindennemű kiválóságainak kifejezésre juttatásával jótékonyan hatott. Sokszor volt szükségünk világító toronyra, sokszor villámhárítóra s a nagytiszteletü „védnök" úr volt mindez számunkra. Köszönetet mondok továbbá a tisztviselői karnak, a tagoknak, kik szerepkörüknek odaadó betöltésével, munkásságukkal azon voltak, hogy Önképzőkörünk minél intenzivebb munkát fejthessen ki. A jó Isten áldása legyen mindazokon, akik szellemi, erkölcsi és anyagi javaikkal, érdeklődésükkel lehetövé tették beszámolt munkák elvégzését. *Weress Béla* IV. é. akad. hallgató, elnök.

Az Önképzőkör az 1918—19. tanévre a következő pályatételeket tüzi ki:

1. A művészetek elvi és gyakorlati jelentősége a vallási kultuszban. Jutalma á Pályadíjalapból 50 korona.

2. Nagy Dénes alsójárai lelkész úr adományából 50 korona, később meghatározandó tételre.

Pályázatok beadási határideje 1918 május 1.

9. Adományok, segélyezések és a dékán kezelése alatt álló alapok.

1. Az akadémia *segitőalapja* a mult tanév végén 341 K 31 fill. volt. Segélyezés a folyó tanévben csak kölcsönök útján történt. Az alap gyarapítására ajándékozott dr. Ferencz József egyházi jogtanácsos 100 koronát. Rendelkezésre áll az évi kamatokkal 449 K 14 fillér.

2. Az *internátus költségeit* a fenntartó hatóság fedezi, ami évenként 3000 koronát tesz ki.

3. A hallgatók *egyetemi tandíjait* szintén a fenntartó hatóság fizette, ami az első félévben 138 K, a másodikban 66 K. Összesen 204 K volt.

4. *Legációkból* a hallgatók tiszta jövedelme mintegy 700 korona volt.

5. *Konviktusi kedvezményeket* élveztek: Lőrincy Dénes elsőéves 300 K.-t, Fekete Lajos harmadéves, Kiss Jenő, Weress Béla negyedévesek 400—400 K-t, Kozma Béla és Kovács Béla harmadéves 150 K-t, Orbók Gyula másodéves 100 K-t.

6. *A Tibáld József és neje alapból* 60—60 korona segélyt kaptak Biró Lajos és Weress Béla negyedéves és Lőrincy Dénes elsőéves hallgatók.

7. *Magánfoglalkozásért* kaptak a hallgatók mintegy négyezer koronát.

A hallgatók az internátusi költségek egyetemi tandíjak, konviktusi kedvezmények, légációk és magánfoglalkozások címein a kilencezer koronát meghaladó javadalmat élveztek, ami teologiai pályájukat más pályáknál sokkal könnyebbé tette.

8. *Az unitárius lelkészek konviktusi segélyalapja* a mult tanév végén volt 39 K 24 fillér, jelenben a kamatokkal együtt tesz 40 K 82 fillért.

9. *Az unitárius teologiai tanárok* alapja a mult tanév végén volt 136 K 20 fillér, most 137 K 72 fillér.

10. Pályadíjak és ösztöndíjak.

1. *Paget Olivér alap angol pályázata* e tanévben is eredménytelen volt, mivel a jelentkezett egy pályázó jutalomra nem találtatott érdemesnek.

2. *A Murányi Farkas Sándor és neje Bányai Ágnes-alap* kamatai az E. K. Tanács intézkedése következtében az alaptőkéhez csatoltattak.

3. *A Székely László alapítvány* kamatjából 50 korona jutalom tüzetett ki a következő pályatételre: *A hitvallások szerepe a huszadik században.* Pályamű nem érkezett.

4. *A Székely László alapítvány* kamatjából 50 korona jutalom tüzetett ki azon hallgató részére, aki *pályája iránt a legnagyobb szeretetet, legnagyobb munkásságot és legjobb erkölcsi magaviseletet tanusít.* E jutalmat nyerte: Biró Lajos negyedéves hallgató.

5. *A britt és külföldi unitárius társulat és az oxfordi Manchester Colloge együttes ösztöndiját* a lefolyt tanévben senki sem élvezte.

6. Az Ezerévnek Emlékalapja kamatait senki nem vette igénybe.

7. *A Hadházy József és neje Kele Ida* alapitvány kamatait nem használhattuk fel, minthogy az alapitó levél követelményeinek megfelelő hallgatónk nem volt.

8. A *Sharpe Magyar Ösztöndijat,* amely évi 110 font sterling (2640 K.) és a manchesteri Unitarian Homa Missionary Collegehoz van kötve, a világháború miatt senki sem vette igénybe.

9. Lőrinczy Domokos csekefalvi unitárius lelkész húsz korona pályadíjat tűzött ki egy harctéren hősihalált halt, nagy családú, vallásos ember fölött elmondható *halottibeszédre.* A beszéd alapigéjéül a Jer. XIV. 9. tüzetett ki. Pályamű nem érkezett.

10. Péter Sándor városfalvi lelkész két darabot ajándékozott az „Unitárius vallás a Dávid Ferenc korában és azután" cimű munkából azoknak a hallgatóknak megjutalmazására, akik legszorgalmasabb templomjárók voltak. E jutalmat kapta Weress Béla negyedéves és Kozma Béla harmadéves hallgató.

11. Péter Sándor városfalvi lelkész adományából 20 korona pályadíj tűzetett ki a következő tételre: Irandó egy úrvacsorai agenda a megfelelő imákkal, melyben az úrvacsora szereztetésének jellege legyen feltüntetve és kidomborítva. Pályamű, nem érkezett.

Pályázataink eredménye általában nem kielégitő, aminek okát részint hallgatóink megapadt létszámában, részint a háborus viszonyokban keressük.

11. Szakvizsgálati feladatok és pályázati hirdetések az 1918/19. tanévre.

1. Az intézet leendő negyedéves hallgatóinak, akik az 1918/19. tanév végén lelkészi szakvizsgálatot tenni jogosultak lesznek, írásbeli szakdolgozataik tárgyaiul kitűzettek a következő tételek:

a) Fekete Lajosnak: 1. A messiasi eszme keletkezése, fejlődése és hatása. 2. Leibnitz teologiája.

b) Kovács Bélának: 1. Az új szövetség tanításai az egyházházról. 2. A szerzetesrendek befolyása az egyházi életre.

c) Kozma Bélának: 1. A teremtés bibliai és tudományos nézőpontból vizsgálva. 2. A művészetek helye az unitárius keresztyén kultuszban.

d) Vince Lajosnak: 1. Vallástanítás a XX. században. 2. A kolozsvári főiskola jóltevői.

Ezen szakdolgozatok beadási határideje az intézet szabályainak 93. §-a szerint 1919 január hó 31-ik napja.

2. A Székely László alap kamataiból 50 K jutalom tűzetik ki a következő pályatételre írandó tanulmány megjutalmazására: *A hitvallások szerepe a húszadik században.*

3. A Székely László alapítvány kamataiból a tanév ünnepélyes bezárásakor 50 K jutalom fog adatni annak az intézeti hallgatónak, aki pályája iránt a legtöbb szeretetet, legnagyobb munkásságot és legjobb erkölcsi magaviseletet tanusítja.

4. A Murányi Farkas Sándor és neje Bányai Ágnes alap kamatai az E. K. Tanács intézkedése folytán a jövő tanévben nem fognak kiadatni, s így azokra pályázat nem hirdettetik.

5. A Hadházy József és neje Kele Ida alapból 20 K ösztöndíjat kaphat azon intézeti rendes hallgató, aki az alapítók családjából, vagy Kisküküllő vármegyében szolgáló papi családból származott. Elnyeréséért a folyamodás a beiratkozáskor adandó be az intézet dékánjához.

6. A britt és külföldi unitárius társulat és az oxfordi Manchester College együttes ösztöndíjára pályázat ez évben nem hirdettetik.

7. Az Ezerévnek Emléklapja kamataiból ösztöndíjra pályázat nem hirdettetik.

8. A Paget Olivér angol alapra egy 200 koronás, egy 100

koronás és egy 50 koronás jutalomra pályázat hirdettetik a következő feltételek mellett:

a) Egyszerre mindenki csak egy jutalomra pályázhatik.

b) Ugyanazt a jutalmat kétszer senki sem kaphatja.

c) Az első, vagyis a 200 koronás jutalomra a harmadéves és a végzett tanulók pályázhatnak, akik akadémiánknak tagjai. A pályázók szóbeli és írásbeli vizsgát tesznek angolból magyarra és magyarról angolra forditandó feladatokból.

d) A második, vagyis a 100 koronás jutalomra a második és harmadik évi tanfolyamot gyakorlók pályázhatnak; a pályázók szóbeli és írásbeli vizsgát tesznek angolból magyarra és magyarból angolra forditandó feladatokból.

e) A harmadik, vagyis az 50 koronás jutalomra pályázhatnak az első és másodévi tanfolyamot gyakorlók, kik szóbeli vizsgát tesznek angolból magyarra és magyarból angolra fordit ndó gyakorlatokból.

f) A pályázóknak unitárius vallásúaknak kell lenniök.

g) Aki az angol nyelvet három évig tanulta és abból vizsgázott is, végzettnek tekintetik.

9. Lőrinczy Domokos csekefalvi unitárius lelkész húsz korona pályadíjat tűzött ki egy harctéren hősi halált halt, nagy családú, vallásos ember fölött elmondható *halottibeszédre.* A beszéd alapigéjéül a Jer. XIV. 9. tűzetett ki.

10. Az özv. Pap Sándorné alapra, egy egyházi beszéd írására pályázhatnak akadémiánk hallgatói a kollégiumi igazgató által közzéteendő hirdetésnek megfelelően.

11. Péter Sándor városfalvi lelkész adományából 25 korona pályadíj tűzetik ki a következő tételre: Irandó egy úrvacsorai agenda a megfelelő imákkal, melyben az úrvacsora szereztetésének jellege legyen feltüntetve és kidomborítva. Pályadíjtevő atyánkfia óhajtja, hogy a nyertes mű az Unitárius Szószék című vállalatban adassék ki. Pályázati határidő az összes pályázatoknál 1918. május hó 1-je.

12. Értesités az 1918—19. évre vonatkozó felvételre.

1. A teologiai akadémiára gimnáziumi érettségi vizsgálatot tett ifjak a saját írásbeli folyamodásuk alapján vétetnek föl. A

folyamodás mellé csatolandó *keresztlevél, érettségi bizonyitvány szülői nyilatkozat,* (melyhez minta a dékáni hivatalban kapható), *kimutatás arról, hogy a gimnáziumot hol végezte,* s részesült-e valamely jutalomban, vagy elismerésben. Az így felszerelt folyamodás julius 1-ig adandó be a dékánhoz.

2. Akik az érettségi bizonyitványt nem a közvetlenül megelőző évben szerezték, kötelesek okmánnyal igazolni, hogy hol és mivel foglalkoztak a közbeeső idő alatt.

3. Akik az intézetnek a megelőző évben rendes hallgatói voltak, újabb fölvételért irásban folyamodnak. A folyamodáshoz csatolni kell a hitelesített leckekönyvet, az önképzőkör és konviktusi gondnok igazolványát arról, hogy a megelőző évről tartozásuk nincsen.

4. Fölvételre mindenik hallgató köteles személyesen jelentkezni a dékánnál szept. 2—4. napjain délelőtt. A dékán felvételi igazolványa nélkül *senki sem foglalhat helyet sem a dolgozó, sem a hálóteremben,* s nem étkezhetik a konviktusban.

5. Az intézet a rendes hittanhallgatókat ellátja lakással, fűtéssel, világítással, rendelkezésükre bocsátja a dolgozó- és olvasótermet.

6. Mindenik hallgató köteles beiratkozáskor 5 kor. könyvtárdíjat a dékánnál befizetni. Minden rendes hallgató tandíjmentes. Mindenki köteles az intézetben lakni.

7. A hallgatók a kollégium konviktusában külön asztal mellett együtt étkeznek. A konviktusi dij 510 korona egész évre, melyből 10 korona teritékdij és 100 korona két havi konvíktusi díj *a belépéskor kifizetendő és a dékánnál nyugtával igazolandó.* Ezen igazolvány nélkül senki sem számíthat elhelyezésre. A konviktusi többi díjak november január, március, május hónapok 5-ig 100—100 koronánként fizetendők.

8. Konviktusi kedvezményért julius 1-ig lehet folyamodni. A kedvezmény megnyerésénél előnyben részesülnek azok, akik kifogástalan magaviseleten kivül igazolják, hogy az *alapvízsgát* már letették, akik *jelesen kollokváltak, és akiknek érettségi bizonyitványuk jeles, vagy jó.* A nyert kedvezményről a folyamodók előre értesittetnek.

9. A konviktusnak mindenki köteles tagja lenni, kivéve azokat, akik családjuknál, vagy tanítványainak szüleinél ellátásban részesülnek és arra fölhatalmazást nyertek.

10. A magántanulásra engedélyt kivételesen az E. K. Tanács ad az akadémia igazgatóságának meghallgatása után.

11. Az első és másodéves hallgatók kötelesek a Ferencz József tudományegyetemre beiratkozni, s ott a bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karnál legalább tiz órát hallgatni és félévenkint kollokválni. A harmad és negyedévesek, ha az egyetemre akarnak járni, engedélyért folyamodnak az akadémia igazgatóságához. Az egyetemi díjakért az E. K. Tanácshoz folyamodni lehet. A folyamodások a dékánhoz nyujtandók be a jelentkezéskor. A tandíjat mindenik hallgató helyett fizeti az intézet, de megköveteli, hogy legalább két főtárgyból félévenként kollokváljanak.

12. Akik a négy évi tanfolyamot bevégezték és az internátusban szándékoznak lakni, kötelesek julius 15-ig folyamodni ezért az akadémia igazgatóságához.

Gálfi Lőrinc, teol. dékán.

II. RÉSZ.

FŐGIMNÁZIUM.

I. FEJEZET.

Iskolánk és a háború.

Mindjárt értesítőnk elején jelezni kivánjuk, hogy a nyomdai árak rendkivüli drágasága miatt, jelentésünket minden tekintetben rövidre fogjuk s csupán a legfontosabbakra szorítkozunk.

A főgimnázium, az elemi iskola, a konviktus és internátus elhelyezése tekintetében a tavalyhoz képest nem mondhatunk semmi újat és örvendetest. A helyzet ugyanaz, mint a tavaly s hátrányai minden tekintetben érezhetők voltak az idén is. Sőt a tanhelyiségek szük voltát fokozottan éreztük, mert a két alsó osztály szokatlanul népes volt s ilyen népes osztályok befogadására tantermeink csupán minden kivánalom leszorításával voltak úgy-ahogy elnézhetők.

A *tantervtől* év elején nem kellett eltérnünk. Ám év közben részben a tanárok viszonyaiban beállott változások, részben a besorozott tanulók tanfolyamaira és vizsgálataira vonatkozó miniszteri rendeletek, részben egynehány tanár hosszabb tartó betegsége miatt nemcsak az *órarendet* kellett változtatnunk (egész év folyama alatt *hétszer),* hanem órareddukciók is voltak, sőt arra is kénytelenek voltunk, hogy egyes tantárgyak tanítására nem szakembereket kérjünk és bizzunk meg. A besorozott tanulók tanfolyamán a magyar, történelem, fizika és mennyiségtan óráit szaporítottuk; a latin és görögét redukáltuk. A *testgyakorlás* óráit a kereskedelmi akadémia igazgatóságának szivességéből, amiért e helyen is hálás köszönetet mondunk, az akadémia tornatermében tartottuk; *játék délutánokon* a városi sporttelepre jártak ki.

Az iskolai évet a rendes időben kezdettük meg s junius hó 8-án zártuk be. A szünetek közül a karácsonyit egy héttel, a húsvétit 3 nappal meghosszabbítottuk, a pünköstit ellenben csak három napra szorítottuk. Fütőanyag hiánya miatt nem kellett szünetelnünk. Tehát a valamivel korábban való befejezést kivéve normális évünk lett volna, ha a többrendbeli tanrendváltozás és a közbejött előkészítő tanfolyamok, rendes munkánkat nem zavarták volna.

A hadbavonult tanárok személyében és számában nincs változás.

1. *Márkos Albert* népfelkelő szakaszvezető, jelenleg a kolozsvári Országos Károlina kórház sebészeti osztályán kezelés alatt.

2. Dr. *Borbély István* főhadnagyra vonatkozó tavalyi hibás adatainkat így helyesbitjük: *Kitüntetései:* Károly csapatkereszt, bronz vitézségi érem, 3 signum laudis a kardokkal, a III. oszt. katonai érdemkereszt tulajdonosa és a II. oszt. német vaskereszt lovagja. Jelenleg a keleti harctéren, valahol Odessa felé.

3. *Dr. Á. Kiss Ernő,* főhadnagy, jelenleg a kolozsvári Pasteur-intézetben gyógykezelés alatt.

4. *Gálffy Zsigmond* főhadnagy, jelenleg a gyulafehérvári csapatkórházban gyógykezelés alatt.

A hadbavonult tanárokat nagy részben magunk *helyettesítettük;* óraadókul alkalmazva voltak: *Gálfi Lőrinc* teol. akad. dekán, dr. *Gelei József* egy. magántanár, *Möckel Konrád* okl. középisk. tanár, egyt. tanársegéd, *Sándor János* és április 15. óta *Kelemen Lajos.*

A tanároknak a *háboruval kapcsolatos tevékenysége* a tanulók gazdasági munkájának irányításában, azokban való tényleges részvételben, a különböző jótékonycélokra való gyüjtések intézésében állott. E munkákban különösen *Vári* Albert, *Kelemen* Lajos, dr. *Kiss* Ernő és az *igazgató* vettek részt. Kelemen Lajos ezeken kivül — áll. tanárrá történt kinevezéséig — vezette a kirándulásokat, melyeket tanulmányi érdekek mellett a bennlakás kedvezőtlen elhelyezése tett szükségessé. A háborus vonatkozásokat minden kínálkozó alkalommal felhasználtuk. Háborus tárgyú előadásokat tartottak az alsó osztályokban a földrajz és történelem óráin *Kelemen* Lajos és *Kovács* Kálmán, az önképzőkörben pedig a felső osztályú tanulók.

Fizetésük 1%-ában a tanári özvegy és árvai alapba 436 K

17 f-t, a Tanárok Háza alapja javára 126 K 69 f-t adtak 1917. jul. hó 1-től 1918. jún. hó 30-ig, összesen 562 K 86 f-t.

A VII. hadikölcsönre kölönböző isk. alapokból 3500 K-t jegyeztünk.

Tanulók. Az 1918. év januárjában tartott szemlén besoroztattak: az 1900. évfolyamuak közül: *a VIII. o.-ból:* Balogh Pál, Gál Miklós, Gálfalvi György, Gálfalvi István, Lebovits Izidor, Mózes Elemér, Páter Károly, Péter Sándor, Seiler Zoltán, Szőrtsey László, Szüts Ernő; *a VII. o.-ból:* Batiz Dénes, Cuteán Jenő, Fodor Domokos, Máté Sándor, Pál Tamás; *a VI. o.-ból:* Biró Kálmán, Molnár Miklós, Székely Zsigmond; *az V. o.-ból:* Márok János, Pető Mózes, a szemlére állott 25 tanuló közül összesen 21.

Tanulók gyűjtései és adományai. Zrínyi Miklós szobrára a „Budapesti Hirlap"-nak V—VII. o. nehány tanulója 35·—
Az országos anya- és csecsemő-egyesület részére levelezőlapok árában .... 111·40
A reformáció 400 éves jubileumi jótékonysági levélzáróbélyegek intézőségének bélyegek árában .... 46·80
Október 4. gyermeknapi gyűjtésünk .... 61·10
November 10-én a Hősök Emlékünnepén a hősök sírjainak gondozására a V. K. M.-nek .... 131·71
Nov. 12-én az V. kerületben eszközölt fehérnemü gyűjtés alkalmával pénzben .... 115·—
„Karácsony a harctéren 1917" címen a Vörös-Kereszt Szeretetadomány osztályának .... 237·36
A Vörös-Kereszt kolozsvári választmányának beteg katonák részére: persellyel .... 326·05
gyűjtőívvel .... 383·54
A székelyudvarhelyi „Vasszékely" szoborra .... 50·—
„Király esküje" c. műlapért .... 40·—
Mária Valéria árvaház javára V/6-án gyűjtőívvel .... 1009·40
Ezenkivül persellyel is gyűjtöttek.
Zita királyné születésnapján V/9-én katona-árvák részére .. 81·—
A Hadifoglyokat Gyámolító Bizottságnak Budapestre ...... 84·96

Összesen..... 2713·32

A VII. hadikölcsönre a II. g. o. 35·82 K-t, a III. o. 50 K-t, az V. o. 100 K-t, a VI. o. 100 és a VII. o. 250 K-t, tehát összesen 535 K 82 f-t jegyzett.

Kirándulások. *Möckel Konrád* óraadó tanár vezetése mellett a VI. osztály április 14-én az Erdélyi Nemzeti Múzeum Ásványtárát nézte meg. Azonkivül ugyanazon tanár vezetése alatt a VI. osztály és nehány VII. és V. osztálybeli tanuló V/26-án a *tordai hasadékba* tett kirándulást a hazai földtani viszonyok megismerése céljából. Mikesen, Indalon keresztül korán reggel a tordai hasadékhoz mentek, este pedig vonattal jöttek vissza Kolozsvárra. Megnézték a Kolozsvártól egészen a hasadékig terjedő harmadkoru rétegeket, a tordai hasadék előtt szálban levő krétakori üledéket, ezután a hasadék főközetét, a thitonmeszet és a hasadék D K-i végén lévő lajtameszet, gipszet, valamint a quarz porphyrt és porphyrtufát. — A május 29. és 31-iki két kisebb kirándulás tárgya a *honvéd-utcai kavicsbánya*, illetőleg a *Fellegvár* volt. Az előbbi kiránduláson megnézték a Szamos hozta diluviális kavicsot, mint a Biharhegység és a gyalui havasok fontosabb közettipusait, mig az utóbbi kirándulás az erdélyi harmadkori medence oligocaen tengerpart képződményeit ismertette.

A kolozsvári határba rendszeresített iskolai kirándulásokat az idén is *Kelemen* Lajos tanárunk vezette. Ezek a nyári szünidő alatt is folytak s leginkább az alsóbb osztályok tanulói vettek részt bennük. Junius 17-én, 24-én, jul. 9-én és augusztus végén az Árpádcsúcson, a papfalvi völgyben, a Kányafőn és Angyalkútnál, a Táborhegyen és Nádasterén jártak kisebb kiránduló csapatok. Az iskolai év folyamán két kirándulást tettünk. Szomorúan kell megállapítanunk, hogy ennek a tanulóink egészségére, edzésére és frisseségére testileg-lelkileg egyenlően jótékony intézménynek fejlesztését az idén a cipőkérdés megakasztotta. Volt eset, hogy a rossz lábbelik miatt a vezető tanár 15—20 tanulót is kénytelen volt fölmenteni a részvétel alól. Elsősorban szeptember 10-én 88 fiúval a *Nádasterén*, *Kányafőn* és *Táborhegyen* (fürdéssel), szept. 23-án 78 résztvevővel a *Bükkben*, szeptember 30-án 103-mal a *Lombi* és *Csillaghegyen*, november 25-én (63) *a feleki országúton* és a *Békásban* voltunk. 1918. márc. 24-én a *Szentgyörgyhegyen* és a *Szamosvölgyben*, ápr. 7-én a *Kányafő alatti berekben*, ápr. 28-án 85 tanulóval a *Bükkoldalon*, a *feleki nyíres legelőn* és a *Békás felső szélén* jártunk. A kirándulások alkalmával a felügyeletben és a rendtartásban teljesített ügyes és hasznos közremüködéséért dicsérettel említjük meg *Bede* Vilmos és *Péter* Ferenc VI. gimn. oszt. tanulókat.

Ezenkivül a VI. gimn. osztály görögpótlós tanulói Kelemen Lajos tanár vezetésével január és február folyamán négy alkalommal egy-egy helyettesítő óra alatt magyarázat mellett megtekintették a város több csúcsíves, renaissance és barokk épületét, az óvári zárdát és az ott rendezett egyházművészeti kiállítást s az Erdélyi Nemzeti Múzeum kőrégiségtárát.

Dr. Gelei József tanár a f. évi márciusban I., II., IV., V. osztályos tanítványait vitte el a fellegvári sziklaomlás megtekintésére s a helyszinén megmagyarázta a Fellegvár kőzeteit és kövületeit. Áprilisban pedig a IV. o. t. vitte el a virágoknak széllel való beporzódásának szemléltetésére a Csikós-kert tájékán.

Végül 1918. junius 7-én az összes ifjúság *Hidegh* Mihály, *Vári* Albert, *Kovács* Kálmán, *Kelemen* Lajos és *Ütő* Mihály tanárok vezetésével a *kisbácsi erdőbe* és a *papfalvi völgybe* tett kirándulást s innen egy 60 tagu csoport fölment Papfalvára is.

Szeretetadományok beteg katonák részére. Az iskolai év folyamán csak háromszor juttathattunk a kollégiumunk épületében elhelyezett kórház beteg katonáinak szeretetadományokat. Először novemberben a békehirekre, másodszor az ukrán-orosz béke örömére (febr. 21.) s végül az iskolai év végén adtuk be az előző éveknél összehasonlíthatlanul szerényebb gyűjtésünket. Ebből az I. gimn. osztályé volt a legtöbb, a következő eredménnyel: 38 ív papiros, 22 levélpapiros, 2 boriték, 334 tábori és más levelező, 2 postabélyeg, 31 irón, 55 tollszem, 7 tollszár, 8 gummi, 1 nótesz, 103 drb. cigaretta. A II. gimn. osztályból bejött 99 táborilap, 210 levélpapiros, 100 boriték. A III.-ból: 480 táborilap, 7 irón, az V.-ből: 192 táborilap.

Legtöbbet adtak az I. o.-ban: Gálfi Lőrinc, Fodor Ferenc, a II. o.-ban: Bárán Dezső, Boros Pál, a III.-ban: Hescheles Lajos, Wertheimer Béla, az V.-ben: Dragomán Jenő és Schuszter Viktor. A többi osztályban gyüjtés nem volt.

Táborilevél és levelezőgyűjtés. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület még 1914. telén megkezdte a háború irott emlékei gyűjtését s ma már gyüjteménye megközelíti a 25 000 darabot. *E szép gyűjteménynek felét a mi tanulóink hordták össze.* Az idén több mint 2900 táborilevelet és levelezőt gyüjtöttek s ezzel négy évi gyűjtésük meghaladta a 13.000 darabot. Az idén a legjobb gyűjtő

Kilyéni Sándor II. g. o. tanuló volt 680 darabbal. Utána következnek: *Hescheles* Lajos III. 520, *Biró* Gábor V. 400, *Nagy* Domokos III. 240, *Molnár* János II. 180, *Székely* Dezső V. 366, *Ferenczi* Sándor V. 112 és *Káhán* Jakab V. g. o. 100 darabbal. *Baczoni* Géza VII. g. o. 170 beszolgáltatott darabja számos érdekes levelén kivül harctéri fényképfölvételeivel tünik ki.

A gyüjtést jövőre is folytatjuk s fölhívjuk ifjuságunk figyelmét arra, hogy a legjobb gyüjtők, mint az idén, úgy jövőre is az Erdélyi Múzeum-Egyesülettől jutalomkönyveket nyernek.

Fémgyüjtés. A hadsereg szükségletére az iskolai év folyamán tanulóink állandóan gyüjtöttek különböző fémnemüeket; a rekvirálások következtében azonban csak kis mennyiségben. Főleg réz s leginkább töltényhüvely gyült. A gyüjtők közt kitüntek *Kúti* Kelemen és *Hescheles* Lajos III. g. o. tanulók. Az anyagot mult évi gyüjtésünkkel együtt bocsátjuk a hadsereg használatára.

Gyógynövénygyüjtés. A késön kiadott miniszteri rendelet miatt a gyógynövénygyüjtésben nem nagy eredményt tudtak elérni. Tanulóink mintegy másfél véka *szilva-, barack-* és *cseresznyemagot* hoztak be s néhány városi tanulónk buzgalmából a szüreti szünidőn a Gorbó patak mellett és városi kertekben pár zsákra való *málna-* és *szederlevelet* gyüjtöttünk. Ugyanebből *Singer* József VII. és *Singer* Béla II. g. o. tanulók egy-egy ládával szállitottak be. Néhányan *bodzavirágot* szedtek. Legtöbbet gyüjtött ebből *Weisz* Ödön II. g. o. tanuló. *Kilyéni* Sándor II. g. o. tanuló egy nagy doboz *székfüvirágot* hozott. Mindez itthon maradt, mert nem volt miben felküldjük Budapestre s a katonaság kolozsvári gyüjtőszervezete bejelentésünk után a szeder- és málnalevélnek csak felét vitette el. A többit idéni gyüjtésünkkel együtt igyekszünk beszolgáltatni vagy a hadi árvák javára értékesiteni. *A további gyüjtésre már most fölhivjuk ifjuságunk figyelmét.* Gyüjtöttünk több mint három mázsa *vadgesztenyét* is. A késői elszállitás miatt ennek fele megpenészedett s díjtalanul adtuk át a katonai gyüjtőbizottságnak.

Legtöbb gyakorlati hasznát láttuk az őszi *bodzabogyó* szedésnek. Két kirándulás alkalmával szeptemberben a Bükkből, Nádasteréről és a Táborhegyről hozott anyagból mintegy negyedmázsa jó izet főzettünk konviktusunk részére, amely tésztákba nagyon jól bevált.

Hirlapküldés a harcterekre. Kollégiumunk régi tanít-

ványainak tanulóink a nyári szünidőn és az egész iskolai évben gondoskodtak kolozsvári ujságok küldéséről. Egy év alatt 4 tanárunknak s 40 egykori növendékünknek adtunk alkalmat igy arra, hogy mintegy 2500 elküldött kolozsvári lappéldányból különböző időközökben kolozsvári híreket kapjanak. Különösen kiemeljük e téren *Lővi* Sándor (662 drb), *Márton* Ernő III. (mintegy 400) s *Dragomán* Jenő V. g. o. (572 drb) tanulók lelkes kitartását. A nagy szünidőn főleg ők tették lehetővé, hogy a lapok küldésében nem kellett fönnakadnunk. A gyüjtő mozgalomban a III. gimn. osztály járt elől (1559 drb). A már emlitett tanulókon kivül legtöbbet hoztak még *Daly* Gábor (95), *Grósz* Mátyás (40), *László* Ákos (54), *Rosmann* Adolf (210), *Végh* József (56), *Kappel* Margit (40) III. gimn. osztályosok, *Singer* Béla (39) II. gimn., *Sztupjár* Tibor (94) V., *Breiner* Viktor, *Sándor* László és *Gergely* Pál VI. g. o. tanulók. A harcterekről levélben és itthon többször szóval is kifejezett köszöneteken kivül több régi tanitványunk az iskola és az ifjuság javára juttatott adománnyal is kifejezést adott jóleső érzésének. Fogadják e helyen köszönetünket.

A háborúnak a *tanulmányi előmenetelre, szorgalomra, viseletre, valláserkölcsi érzületre tett hatása* tekintetében a tavalyitól eltérő tapasztalatunk nincs. Ezeket itt nem ismétlem. Hanem rámutatok a tanulás és tanítás elsekélyedésének nagy veszedelmére, a mely természetesen évről-évre nő s hovatovább aggasztóbbá válik. Iskolánk lefoglalása és jelenlegi tanító helyiségeink szük volta miatt összes szemléltető eszközeinket nélkülözzük. Tanításunk és a tanulás a szó szoros értelmében verbális. A háború elején még lázadozott jobb belátásunk és lelkiismeretünk ez eljárás ellen. Ma már bele vagyunk törve a megváltozhatatlanba. Ehhez járulnak a katonatanulók előkészítő tanfolyamára vonatkozó miniszteri rendeletek. Az idei 7. eln. sz. rendelet kimondotta azt a helyes alapelvet, hogy a tanuló egy évben csak egy osztályról tehet vizsgálatot. Ám nemsokára jött a pótrendelet, amely ezt az elvet megtagadta s a besorozott VII. o. tanulókat egy jóformán csak 3 hétig tartó tanfolyamra bocsátván, a VIII. o. végeztetése után erőszakosan „megérlelte“. Csoda-e, ha a kötelességteljesités fenséges erkölcsi parancsát sem a tanár, sem a tanuló nem veszi komolyan. Hiszen mindkettő lehetetlen helyzetbe van szorítva. Pedig ad impossibilia nemo obligatur, régi jogi és erkölcsi alapelv. Azok a lázadozó tanári lelki-

ismeretek, melyek a háború első idejében még tiltakoztak az erőszak ellen, ma már elfásultak, elaludtak, vagy elnémultak s tehetetlenül szemlélik az állapotoknak e lejtőre jutását, melynek hatásai majd csak a jövőben fognak végzetesen mutatkozni.

1917. évi háborús gazdálkodásunkról a következőket jelentem: a Kismezőn burgonya termett 15·68 q, bab 0·49 q, a Házsongárdon burgonya 68·48 q. Tanulóknak és tanároknak, akik a munkát végezték, a nagyobbaknál 12, a kisebbeknél 10 kg.-ot számitva napjára, kiadtunk 15·14 q burgonyát. A föld megmunkálása nem volt oly nehéz, mint tavaly, mert a terület is kisebb volt, de meg a munkában több tanuló vett részt. A termelt burgonyát és babot, a maximális árból 10% engedmény számitásával a konviktusnak adtuk át. Bevétel volt 2075·98 K, kiadás 40·50 K, tiszta haszon *2035·48 K,* mely összeg hadiárva tanulók segélyezésére 1914—15-ben létesitett alaphoz csatoltatott. A munka vezetésében s magában a tényleges munkában is tevékeny részt vettek Kelemen Lajos és dr. Kiss Ernő tanárok. A tanulók közül szorgalmasan dolgoztak: Ambrus László, Székely Sándor, Erdélyi Béla, Kónya Gábor I., Szabó Ferenc II., Inczeffi Gábor, Jakab Géza III., Gál Gyula, Dragomán Jenő, Adler Nándor IV., Péter Sándor, Gál Miklós, Páter Károly VII., Péter Ferenc, Gergely Pál V. o. tanulók.

A f. isk. évben a Kismezőt babbal vetettük be. A városi hatóság megkérdezésünk nélkül tavalyi házsongárdi bérletünket a köztisztviselőknek adta át. E helyett ugyancsak a várostól a Rákóczi-út mellett a régi Hungária kenyérgyár r.-t. telkétől nyugatra 13—1400 négyszögölnyi területet vettünk bérbe s burgonyával ültettük be.

A háborúval kapssolatos jelenségek közül kiemelem, hogy az I. g. o.-ba feltünő nagy számmal jelentkeztek s habár a helyiség szük volta miatt s a tanítás lehető eredményessé tétele céljából nem kellett volna felvennünk annyit, viszont ezek között sokan vannak, akik a tavalyi oláh betörés miatt nem kerültek iskolába s ezeket az iskolától elzárnunk nem lehetett. Eléggé népes osztály a második is; a többiek normálisok. A felső osztályok népessége a sorczások miatt csekély.

II. FEJEZET.

Egyéb adatok az 1917—18. isk. év történetéhez.

Az iskolai évet a rendes időben kezdettük. A javitó, felvételi és pótló vizsgálatok aug. 31-én és szept. 1-én voltak. A beirás 3—5-én, a megnyitás 6-án d. e. 10 órakor a templomban volt. Vári Albert vallástanár imádkozott, az igazgató megnyitót mondott s a püspök úr szép szavakkal buzdította az ifjuságot a szorgalmas tanulásra és az erkölcsös magaviseletre. A tanítás 11 órakor kezdődött s a rendes szünetek kivételével folyt egészen június hó 8-ig, mikor d. e. 9 órakor az évzárót szintén a templomban megtartottuk. *Szünetek* voltak: okt. 6-án, szüreti X. 14—21. estig, okt. 31-én a reformáció emlékére, nov. 10-én a hősök emlékére, karácsonyi XII. 22—I. 13-ig, III. 15-én, a húsvéti III. 21—IV. 7-ig bezárólag, IV. 27-én a királyné névnapján istentisztelettel, V. 9-én születés napján és végül a pünkösti V. 19—21. napjain. A tanítást betegség vagy egyéb körülmény nem zavarta meg. Fűtő anyagunk volt. Egy-két ragályos eset fordult ugyan elő, de a beteget elkülönitettük s a betegség nem harapózott el s mind szerencsés lefolyásu volt.

A *felügyelő-gondnoki* és *tanári karban* változások voltak. *Gál Jenő* táblai tanácselnök nyugalomba vonult, a városról elköltözött s az intézetnél viselt tiszteleti állásáról is lemondott. Búcsuzásunk csak irásban történhetett; igazgatósági jegyzőkönyvünkben megörökítettük azokat az önzetlen és buzgó szolgálatokat, melyeket 13 évi működése alatt intézetünk emelése érdekében tett. (L. ez Értesítő elején.)

A mult évi főtanács helyébe *dr. Árkosy Gyula* kir. közjegyző, egyh. tanácsos afiát választották meg. A háborús nyomott hangulat s a megválasztott gondnok kifejezett óhajtására az ünnepélyes beiktatás elmaradt. Csupán házilag igazgatósági ülésünk keretében üdvözöltük a tisztelet és megbecsülés meleg és őszinte érzelmeivel.

Reméljük, hogy a nyilvánosságtól húzódozó szerénysége nem fogja rosz néven venni azt a nehány sort, ami az Értesítő elején e mozzanat megörökitéseként olvasható.

Elvesztettük tanári karunknak egyik igen értékes, az iskola és nevelés ügyeért buzgón, szeretettel és önzetlenül munkáló tagját, *Kelemen Lajost.* Sajnos, hogy nem biztosíthattunk részére olyan anyagi ellátást, amilyent körülményei, családi viszonyai kivántak. Ezért a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr állami tanárrá nevezte ki a VII. fiz. osztályba s szolgálattételre a kolozsvári egyetemi és és Erdélyi Múzeumi Könyvtár levéltárához rendelte ki. E mozzanat jelentőségét jelzik az Értesítő elején olvasható búcsuzó sorok.

A tanári kar egészségi állapota — sajnos — nem volt kedvező. Az év első felében *Kovács Kálmán,* második felében *Nagy Gyula, dr. Tompa János* orvos, *Ütő Mihály* hosszasabban tartó betegségen mentek át, sőt Nagy Gyula még jelenleg is beteg. Szakszerű helyettesítésükről kellett gondoskodnunk, óráikat magunk között osztottuk be: az internátusi beteglátogatást orvosunk betegsége alatt *dr. Matusovszky András* vármegyei tb. főorvos végezte.

Gálffy Zsigmond végzett tanárjelölt ez évre is alkalmaztatott h. tanárnak; óraadókúl pedig *dr. Gelei József, Gálfi Lőrinc* és *Möckel Konrád* okl. középiskolai tanár, egy. tanársegéd.

A tanári kar megkapta 1917 jul. 1-től a *családi pótlékot,* továbbá az *újabb háborús segélyt* (39.200 K), ennek terhére a *beszerzési előleget;* maguk és gyermekeik részére a *ruhabeszerzési átalányt.* A kereskedelmi miniszter úr kérésünkre a magyar bőrbeszerzési r.-t. útján talpbőrt utalt ki; a Népruházati bizottság 12 pár kész cipőt. A várakozási idő megrövidítésével előléptek: *dr. Gál Kelemen, Márkos Albert, Uzoni Imre, Kelemen Lajos, Vári Albert* és *László Gyula* tanárok.

Ötödéves korpótlék utaltatott *Kovács Kálmánnak* a II. 1917 IX. 1-től, *dr. Gál Kelemennek* az V. 1918 I. 1-től. Őfelsége az igazgatónak a II. oszt. polgári hadi érdemkeresztet adományozta.

A Berde-tanári jutalmat az 1917—18-ik évre Kelemen Lajos kapta.

A tanítás az áll. tanterv szerint folyt. A tananyagot lényeges részeiben elvégeztük; nagyobb zavarok csupán a VII. és VIII. o.-ban voltak, hol a tanfolyamok miatt a tanmenetet ismételten változtat-

nunk kellett. A VII. o.-ban pl. *egy* katona-tanulónk miatt az egész osztály tanmenete zavartatott meg. *Módszeres tanácskozást* kétszer (IX. 17., II. 11.), *ellenőrzőt* szintén kétszer (XI. 30., V. I.) tartottunk; *osztályozót* I. 31. és VI. 6-án s ezen kivül a besorozott tanulókért a rendeletekben előirt időben. A szülőket a tanulók magaviseletéről és előmeneteléről értesitettük. Az órarendet többször kellett változtatnunk; febr. elején az első tanfolyam miatt, később a Nagy és Ütő betegsége miatt; ápr.-ban a második tanfolyam miatt, ápr. 15-én a Kelemen távozása miatt és végül máj. 5-én a VIII. o. óráinak megszünése miatt.

Az igazgató az év folyamán a lecke-órákon a rendelkezésre álló időhöz képest hospitált, átvizsgálta a dolgozatokat, osztálykönyveket.

A kormányképviselő hivatalos látogatást nem tett.

Az ifjúság szinház és moziba járását az idén is korlátoztuk. A Nemzeti Szinház ifjúsági előadásait azonban buzditásunkra kellő számban látogatták.

Az Országos Közmívelődési Tanács „Vasárnapi Könyv“ c. kiadványát az idén is 130—140 példányban járatták tanulóink. Közérdekü, hasznos, minden ismeretágra kiterjedő, könnyen érthető közleményeit nagy kedvvel és érdeklődéssel olvassák tanulóink.

A *valláserkölcsi állapotot* illetően unitárius növendékeink közül a felsőosztályuak (VI—VIII.) az egész év folyamán jelen voltak a vasárnap d. e. templomi istentiszteleten. A templomba az ifjúságot a tanári kar egy része kisérte. Az alsóosztályuak (I—V.) a VIII. o. tantermében (a régi consistoriális teremben) vasárnap délelőttönként Vári Albert vallástanár vezetése mellett papnövendékek által tartott istentiszteleteken vettek részt, a nyári időszakban a templomban. Az istentiszteletet az intézetben a papnövendékek kellő buzgósággal és szorgalommal végezték.

A nem unitárius vallású növendékek saját felekezetök lelkészétől nyertek hitoktatást s ezek vezetése mellett teljesitették egyéb vallási kötelességeiket is. Panasz ez irányban nem fordult elő.

Áldozó csütörtökön május 9-én tanulóink közül a következők konfirmáltak: Badoci Árpád, Baranyai Elek, Botár István, Csegezy Árpád, Csegezy Gyula, Elekes Mihály, Fekete Tibor, Fóris István, Gál József, Jakab Géza, Jánosy Pál, Kerekes Ernő, Létai

István, Magyari Károly, Sikó Dezső, Szabó József, Szigethi Imre, Vajda Ákos, Zsigmond József.

Jeleseink sirjainak gondozása. A lefolyt iskolai évben is az unitárius vallású tanulók egy része, *Vári Albert, Kelemen Lajos* és *Kovács Kálmán* tanárok vezetése mellett, fölkereste a helybeli köztemetőben nyugvó egyházi és iskolai jóltevőink sirját. Az egyes siroknál fölújítottuk jeles halottaink emlékezetét s hálánk jeléül megtisztítottuk azokat a sírokat, amelyekről utódok nem gondoskodhatnak. Igy megtisztítottuk a Berde Mózsa, Brassai Sámuel, Csanádi Pál és Uzoni F. Gábor sírját. A többi sírokat elég gondozott állapotban találtuk. Azonban a Berde Mózsa síremlékét a téli fagy nagyon megviselte. Az alapzatán, a földdel érintkező cementburkolat több helyen megrepedt s fölbomlott. A hátulsó felén pedig egy hatalmas kő félig kidőlt az alapzatból. Ezeken a romlásokon mi nem segíthettünk. Azonban nagyobb romlások elkerülése céljából föltétlen szükségesnek tartjuk azok kijavítását. Ezért jelentést tettünk róla az E. K. Tanásnak.

A fegyelmi állapot jó volt. Az ifjúság túlnyomó nagy részében kifogástalan erkölcsi magaviseletet tanusít, szép szóval, intéssel és dorgálással fegyelmezhető. Természetes, hogy ennyi tanuló között akad egy néhány magáról megfeledkező is. Az igazgatóságnak négy tanulónál kellett megdorgálást alkalmaznia.

Az egészségi állapot jó volt. Az orvosi jelentés erről részletesen beszámol. Itt csak azt említem meg, hogy a könnyü, nem fertőző megbetegedések száma 102, súlyos, nem fertőzőké 4, fertőző eset volt 7. Egy tanulónk, *Kathonay Ádám,* otthon a szülei háznál gyermeki gondatlanságból származó szerencsétlen véletlennek áldozatául esett. Temetésén (I. 1.) osztálytársai megjelentek, Pálffi Márton osztályfőnöke mondott beszédet sírjánál. Igen jóravaló, tehetséges és szorgalmas gyermek volt. Szülőinek vigasztalást kivánunk.

Iskolai ünnepet tartottunk okt. 6-án a vértanuk emlékére; nov. 10-én elesett hőseink emlékére. Az ifjúság éneke után szavalt *Engel Pál* III., *Batiz Dénes* VII. o. t., emlékbeszédet mondott dr. *Kiss Ernő* tanár. Március 15-én beszédet mondott Ehrenwerth István VIII., szavalt Cupor István VII. o. t.

Osztálytalálkozó egy volt. 1917. jun. 24-én gyültek össze ketten ötven éves találkozóra.

Alapítványok száma a következőkkel gyarapodott:

1. *Az 1914/15. évi III. g. o. tanulói* 150 K-ás alapítványt tettek. Az összeg kamatait gyümölcsöztetni kell 1919/20-ik év végéig s akkor egy jó viseletü s előmenetelü VIII. o. tanulónak adandók ki, aki az egyetemre szándékozik menni. Azután pedig mindég egy III. o. jó tanulónak.

2. *Az 1915/16. isk. év II. o. tanulói* 100 K alapítványt tettek azzal a rendeltetéssel, hogy az évi kamatok annak adassanak, akit arra ők maguk érdemesnek tartanak addig, míg a középiskolát elvégzik. Azután a kamatok az igazgatóság itélete alapján, a mindenkori II. o. egy jó előmenetelü és viseletü tanulójának adandók.

3. Domján Péter úr *„Farkas Sándor és Kovács Róza emlékalapitvány“* c. 100 K-t adományozott. A kamat $^1/_5$ része tőkésítendő, $^4/_5$ része isk. év végén jutalmul adandó ki.

4. *Kilyéni Ferencz Károly kuriai biró emlékalapítvány* cimen özvegye, szül. Baczó Katalin 1000 K alapítványt tett. Kamatait évente egy szegény, jó tanuló unitárius gyermeknek kell segélyül kiadni. Az alapítvány 1919-ben lép életbe.

5. *Az 1916/17. évi IV. g. o. tanulói* 100 K alapítványt tettek. Az évi kamatot az igazgatóság itéli oda, amíg ez osztály a gimnáziumot el nem végzi, egy jó viseletü, szorgalmas tanulójának; azután pedig bármely osztály tanulója kaphatja.

6. *„Az 1916/17. évi elemi iskolai tanulók alapítványa“* c. az elemisták 200 K-t adtak be. Kamatainak $^1/_5$ része a tőkéhez csatolandó, $^1/_5$ része minden isk. év végén a legjobb magaviseletü unit. tanulónak adandó ki.

7. *Batiz Dénes,* ki mint 1900. évf. besorozott tanuló, az idén végezte a VII. és VIII. g. o.-t, „a kollégiumban eltöltött és sok kedves emlékkel teljes 11 év emlékére“ 100 K-ás alapitványt tett. Kamatait egy jól tanuló, erkölcsös alapokon álló tanuló kapja, ki az irodalmat és matematikát kedvvel tanulja. A jutalom pénzben vagy könyvben adandó ki.

8. *Báró Petrichevich-Horváth Kálmán* főgondnok úr főgondnokságának 25 éves jubiláris ünnepén az 1917. évi főtanácson elhunyt fia emlékére: *„Báró Petrichevich-Horváth Ferencz alap“* néven 10000 K alapítványt jelentett be.

9. Id. Máthé Mózes és neje tavaly tett 500 K-ás alapítványukat az idén 500 K-val gyarapították.

Adományaikkal a következők keresték fel intézetünket: Dr. Tóth György táblabiró úr a természetrajzi szertár részére egy „*macskacápa*“ lenyúzott és kiszáritott bőrét, dr. Ferencz József jogtanácsos úr, gyalui Rosenberger Sándor úr 500—500 K-át, előbbi ezenkivül 30 K-t, Schey Ernő úr 100 K-t, Bacsilla Sándor úr 60 K-t, Kolozsvármegyei Takarékpénztár 50 K-t, Névtelen 50 K-t, dr. Borsai Áron úr 30 K-t, Molnár Jakab úr 40 K-t, Csegezy István V. o. t. 7 K 70 f-t, Mayer Májer úr 200 K-t, Fazakas Lajos Lőrinczy Dénes Szász Mihály hadnagyok 10—10 K-t, Tóth István főhadnagy 5 K-t. Külön ki kell emelnem Schwartz Jakab úr szivességét, aki burgonyatermésünket a Kismezőről és a Házsongárdból, továbbá a vasútról 6 szekérrel beszállította, mindannyiszor dijtalanúl. Aki a mai fuvarozási viszonyokat ismeri, tudja, mit jelent ez. Fogadják e helyen is mindannyian intézetünk hálás köszönetét.

A konviktus nagy nehézségekkel küzködött, de sok gond és fáradságos, sok időt emésztő utánjárás árán megúsztuk ez évet is. A díj az év elején unitáriusoknak 40, másoknak 50 K volt. E díjat okt. 1-től 50, illetőleg 60 K-ra emeltük s minden tanulóra 2 kg. zsirt és 10 kg. lisztet vetettünk ki. Ez a naturale nagyot segitett a helyzeten, valamint az általunk termelt s jutányos árban átadott bab és különösen burgonya is. Fáradságos utánjárással sikerült egy vaggon burgonyára vásárlási és szállitási igazolványt szereznünk. Mikor ez megvolt, akkor kitünt, hogy a bumi uradalom nem adhat burgonyát. Igy kaptunk aztán végül Kemecséről 90 q burgonyát. *Tana Sámuel* kir. tanácsos, pénzügyigazgató és *Ehrenwerth István* m. kir. főállatorvos atyánkfiai közbejöttével, kiknek e helyen is kifejezzük hálás köszönetünket, sikerült sertéseket vásárolni. Ezeket Búnban hizlaltuk, részben leöltük. Liszt tekintetében a hatóságra voltunk utalva A kiszolgáltatásban zavar, fennakadás nem volt. A közélelmezési miniszter kérésünkre száraz főzelékféléket utalt ki. Az ősszel nagyobb mennyiségü almát vettünk s almaízet főztünk. Ilyen módon sikerült az évet — ha szükösen is — kihúznunk. Természetes, hogy az élelmezés minőség, mennyiség és változatosság tekintetében sok kivánni valót hagyott fenn. De segítettek a hazulról jövő csomagok is. De hol van ez most másképpen? És mit lehet a mai árak mellett követelni? A jövő isk. évre a díjakat természetesen megint emelnünk kell. Ezt megfelelő módon ki fogjuk hirdetni.

Gondnoka Sándor János, gazdasszonya özv. Kalmár Lajosné.

Az *internátusról* nincs mit jelentenem. Legfeljebb annyit, ami majd az utókornak tanulságos adat lehet, hogy a szalmazsákokat megtöltetni a jelenlegi gazdasági viszonyok között milyen nehéz, fáradságos és költséges feladat.

A napirendben a tavalyelőtt hozott változtatást az idén is fentartottuk. Igazgatója a gimn. igazgatója; a közvetlen felügyeletet *Benedek* Gábor, *Sófalvi* Domokos papjelölt és *Barabás* Béla I. tanárjelölt s a szobafelügyelők és helyetteseik gyakorolták.

Az internátus és konviktusról álljanak itt a következő statisztikai adatok:

A felvett növendékek száma 161, ebből már az előző évben tagja volt a köztartásnak 105, csak erre az évre vétetett fel 56, kimaradt 13. az iskolai év végéig tagja volt a konviktusnak 148.*

A felvett növendékek közül teljes fizető volt 61, 100 K kedvezményt kapott 29, 200 K-t 50, 300 K-át 7, 400 K-t 13, ingyenes 1.

A növendékek évvégi létszámából: gimn. tanuló volt: teljes fizető 52, 50 K 3, 100 K 21, 150 K 1, 200 K 41, 250 K 4, 300 K 7, 400 K 8, 500 K 1; papnövendék: teljes fizető 6, 300 K 1, 400 K 3, kedvezményes.

Kor szerint: 6—11 éves gimn. tanuló 13, 12—14 éves gimn. tanuló 66, 15—19 éves gimn. tan. 58, papnöv. 1, 20 éves és idősebb 1. papnöv. 9.

Vallás szerint: gimn. tanuló: unit. 129, ref. 4, ág. ev. 1, r. k. 1, gör. kel. 2, izr. 1, papnövendék unit. 10.

Anyanyelv szerint: gimn. tanuló: magyar 136, oláh 2, papnöv. magyar 10.

---

* Ezek közül a II. félévben 11 tanuló katonának bevonult.

III. FEJEZET.

Felügyelet.

1. Egyházi főhatóság.

A kollégium felett a főfelügyeletet az évenként egyszer összeülő Egyházi Főtanács s ennek megbizásából a Kolozsvárt székelő Egyházi Képviselő Tanács gyakorolja, *elnöke:*

egyházi részről: Ferencz József unitárius püspök, kir. tanácsos, a II. osztályú vaskorona-rend és a Ferencz József-rend nagy keresztjének tulajdonosa, a főrendiház tagja, stb.;

világi részről: Báró Petrichevich-Horváth Kálmán főgondnok, cs. és kir. kamarás, nagybirtokos stb.;

főjegyzője: dr. Boros György teol. tanár;

előadója: Végh Mihály, egyházi és püspöki titkár;

pénztárnoka: Hadházy Sándor;

számvevősége: Kovács Kálmán főgimn. tanár, előadó számvevő; Gyulay Árpád ny. m. kir. pénzügyigazgató-helyettes, királyi tanácsos;

jogtanácsosa: dr. Ferencz József ügyvéd.

2. Kollégiumi igazgatóság.

Elnökei: Kozma Ferenc, ny. kir. tanfelügyelő, kir. tanácsos, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, iskolai felügyelő gondnok; dr. Árkosy Gyula kir. közjegyző, egyh. tanácsos, isk. felügyelő gondnok.

Előadó: dr. Gál Kelemen kollégiumi igazgató.

Jegyző: dr. Kiss Ernő főgimn. tanár.

Tagjai: a teol. akadémiai és gimnáziumi rendes és helyettes tanárok; módszeres, ellenőrző és osztályozó tanácskozásokon az óraadók is.

A kollégiumi igazgatóság hatáskörébe tartozik az egész kollégiumi épület feletti felügyelet, a konviktus, a bennlakó gimn. és elemi iskolai tanulók és egyetemi hallgatók ügyei, a kollégium adminisztrativ ügyeinek intézése s a főgimn. és elemi iskola minden ügye. Ez ügyeket az 1896. évben jóváhagyott gimnáziumi törvények, az 1903-ban hozott internátusi és konviktusi szabályzat alapján intézi.

Az igazgatóság a múlt évi értesítő lezárása óta 1917. junius hó 15-től 1918. junius hó 15-ig 20 ülést tartott, melyeken 235—275 (1916—17. iskolai év) és 1—345. (1917—18. iskolai év) jegyzőkönyvi pontok alatt az intézet adminisztrativ és tanulmányi vezetésével foglalkozott.

Az igazgatóság által tárgyalt lényegesebb ügyek az év történetére vonatkozó adatok fejezetében érintve vannak.

3. Internátus.

Igazgató: Dr. Gál Kelemen.

Felügyelők: Benedek Gábor, Sófalvi Domokos papjelöltek és Barabás Béla I. tanárjelölt.

IV. FEJEZET.

Fontosabb rendeletek.

Az 1916—17. isk. évi értesítő lezárása után.

E. K. T. 878. tan. sz. a. a Berde tanári díjat 1916—17. isk. évre Csifó Salamon teol. tanárnak utalta ki.

V. K. M. 79782. sz. a. 13 tanárnak 6500 K előleg természetével biró ruházatbeszerzési segélyt utal ki.

E. K. T. 941. tan. sz. a. Gálffy Zsigmondot és Ütő Mihályt az 1917—18. évre h. tanárokul alkalmazza.

V. K. M. 85755. sz. a. a tanárok gyermekei részére 4600 K ruházati segélyt utal ki.

E. K. T. 1210. tan. sz. a. az igazgatóság kezelése alatt álló alapok számadásáról felterjesztett jelentésünket jóváhagyólag tudomásul vette.

E. K. T. 1212. tan. sz. a. az 1917—18. isk. évi tantárgyfelosztást jóváhagyta s az óratöbbleti díjakat kiutalta.

E. K. T. 1214. tan. sz. a. a két tárgyból bukott tanulóknak javító vizsgálatra engedélyt ad.

E. K. T. 1215. tan. sz. a. az 1917—18. isk. évre a konv. kedvezményeket kiosztja.

E. K. T. 1341. sz. a. közli a V. K. M. 14114. sz. rendeletét az isk. évnek a rendes időben való megkezdése ügyében.

Az 1917—18. isk. évben.

E. K. T. 1402. tan. sz. a. Sándor János és gyermeke részére 700 K ruhabeszerzési segélyt utalványoz.

E. K. T. 1403. tan. sz. a. közli, hogy a főtanács Gál Jenő isk. felügyelő gondnok lemondása folytán az állásra dr. Árkosy Gyula kir. közjegyző afiát választotta meg.

V. K. M. 116414. sz. a. (1427. eln.) a tanári fizetéskiegészítéseket 1917. II. felére kiutalja.

V. K. M. 141603. sz. (1456. eln.) rendelete hősi halált halt katonáink emlékére nov. elsején gyászünnepély tartása tárgyában.

E. K. T. 1447. tan. sz. a. felterjesztésünkre a tanszerátalány fel nem használt részeit 1917. jan. 1-től félretenni és gyümölcsözőleg kezelni rendeli.

E. K. T. 1481. tan. sz. a. ki nem osztott, vagy igénybe nem vett konv. kedvezményeket oszt ki.

E. K. T. 1523. tan. sz. a. a konviktus 1916—17. évi számadását elfogadja.

E. K. T. 1524. tan. sz. a. a konviktus 1917—18. évi költségvetését megállapítja.

V. K. M. 141530. sz. a. 14 tanárnak 11271 K beszerzési előleget utalt ki.

V. K. M. 150253. sz. a. a megürült erdélyi kincstári ösztöndíjat Fülöp József II. g. o. t.-nak utalja ki.

V. K. M. 179096. sz. a. intézetünk meglátogatásával Szentimrei István főigazgatót bizta meg.

V. K. M. 168411. és 168421. sz. rendeletei az egészségügyi, anya-, csecsemő- és gyermekvédelmi kérdéseknek a középisk. tanításba való beiktatása ügyében.

E. K. T. 1835. tan. sz. a. 105 tanulónak 3500 K tandíjat enged el.

E. K. T. 1863. tan. sz. a. Sándor J. és Nagy Józsefnek 1100 K háborus segélyt állapít meg.

V. K. M. 192000. sz. rendelete a nem állami igazgatók és tanárok statusrendezése tárgyában.

1918-ban.

V. K. M. 185641. sz. rendelete aziránt, hogy VI—VII. oszt. tanulók részére katonai szaktárgyakról előadások tartassanak.

V. K. M. 7—1918. eln. sz. a. az 1900. évfolyamú besorozott tanulók vizsgálata és részükre rendezendő előkészítő tanfolyam tárgyában; pótrendelet 680—1918. eln. sz. a.; második pótrendelet 1629. eln. sz. a.; harmadik pótrendelet 2303. eln. sz. a.; negyedik pótrendelet 2304. sz. a.

E. K. T. 14. tan. sz. a. özv. Kilyéni Ferencz Károlyné, szül. Bacó Katalin 1000 K alapítványát köszönettel elfogadja.

V. K. M. 183457. sz. a. a tanárok részére ujabb háborus segély címen 39200 K-t kiutal.

V. K. M. 163704. sz. r. a várakozási idő leszállítása s a harmadolás kedvezménye tárgyában.

V. K. M. 22539. sz. a. r. dr. Á. Kiss Ernőt 1914. szept. 1-től a nem állami tanárok statusába felveszi.

V. K. M. 25339. sz. r. tanulmányi kirándulások alkalmával az erdők kimélése és tüz csinálás eltiltása tárgyában.

E. K. T. 185. tan. sz. a. az I. félév végén elégtelen miatt megürült konviktusi kedvezményeket kiosztja.

E. K. T. 469. eln. sz. a. megküldi 1918. I. felére a tanári fizetés kiegészítésre vonatkozó kimutatást.

E. K. T. 475. tan. sz. értesítése, hogy a f. évi főtanács idejét okt. 27-ére tüzte ki.

V. K. T. 4280. eln. sz. r., az 1894—99. születésü s áprilisi pótszemlén besorozott ifjak részére V. 1—28. rendezendő előkészítő tanfolyam tárgyában.

V. K. M. 43038. sz. rendelete az isk. évnek VI. 15. való bezárása tárgyában.

V. K. M. 70627. sz. rendelete tornatanárok részére rendezendő szünidei tanfolyam tárgyában.

E. K. T. 555. tan. sz. a. az isk. év bezárását junius 8-ra határozza meg.

E. K. T. 590. tan. sz. a. Ütő Lajos h. tanitónak 300 K segélyt utal ki.

V. K. M. 3895. eln. sz. r. hazatérő hadifoglyaink részére gyűjtés tárgyában.

E. K. T. 516. tan. sz. a. Kelemen Lajos távozása folytán szükséges intézkedéseket megteszi.

V. K. M. 83477. sz. r. szegénysorsú gyermekek nyaraltatása céljára az évzáró ünnepélyen gyűjtés tárgyában.

V. K. M. (1670. tan.) az érettségi vizsgálatra kormányképviselőnek dr. Vass Miklós kaposvári áll. főgimn. tanárt küldötte ki.

V. K. M. 80524. sz. a. megküldi a nem áll. fiuközépiskolai tanárok rangsorát.

V. FEJEZET.

Személyzet.

A) Tanári testület.

a) Rendes tanárok.

1. *Gál Kelemen,* bölcsészetdoktor, a kollégium és az internátus igazgatója, a II. oszt. polgári hadi érdemkereszt tulajdonosa, a Keresztény Magvető szerkesztője, az Erd. Múzeum-Egylet bölcselet-, nyelv- és történettudom. szakosztályának választmányi, az E. K. Tanács tagja, az áll. polg. iskola gondnokságának tagja. Tanított filozófiai propaedeutikát és görögpótló irodalmat a VIII. o.-ban, németet az V—VI. o.-ban; vezette az oráció-gyakorlatokat heti 12 órában. Tanít 1891 óta.

2. *Nagy Gyula,* a rajzszertár őre. Tanított rajzoló geometriát az I—IV. o.-ban, görögpótló rajzot az V—VIII. o.-ban, szépírást az I—II. o.-ban heti 20 órában. Tanít 1880 óta, főgimnáziumunknál 1891 óta. Febr. 1. óta betegség miatt nem tanít.

3. *Pálfi Márton,* a II. o. főnöke, a felső osztályuak olvasóegyesületének vezetője. Tanított magyart a II., V—VII., latint a II. o.-ban, ápr. 15. óta magyart az I. o.-ban, vezette az Önképző Kört heti 24 órában. Tanít 1897 óta.

4. *Vári Albert,* tanított vallást az I—VIII., magyart a III. osztályban, vezette az ifjúsági istentiszteleteket, heti 21 órában.

5. *Hidegh Mihály,* a IV. o. főnöke, a természettani szertár őre. Tanított mennyiségtant a II., IV., VI., VIII., természettant a VII. osztályban, földrajzot a III. o. heti 19 órában. Tanít 1899 óta.

6. *Kiss Ernő,* bölcsészetdoktor, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság választmányi, az Erdélyi Irodalmi Társaság r. tagja és titkára, az Erdélyi Gyorsiró Egyesület vál. tagja, az V. o. főnöke, a tört.-filológiai szertár őre, az igazgatósági ülések jegyzője. Tanított magyart a VIII. o.-ban, latint az V—VII. o.-ban heti 19 órában. Tanít 1901 óta.

7. *Márkos Albert,* t. szakaszvezető.

8. *Kovács Kálmán,* az I. o. főnöke, a felső osztályuak olvasó-egyesületének vezetője. Tanított latint az I., IV., VIII. o., történelmet a IV., magyart az I. o.-ban heti 22 órában. Febr. 1-től r. geometriát az I. o.-ban heti 3 órában; ápr. 15-től történelmet az V—VI., VIII. o.-ban heti 9 órában (ez időtől az I. o. magyart Pálffi vette át).

9. *Kelemen Lajos,* az Erdélyi Muz. Egyesület titkára, az Erdélyi Irodalmi Társaság tagja, a Székelyek Története pályadíj-alap bizottságának jegyzője, a marosvásárhelyi Kemény Zsigmond irodalmi társulat tagja, egyházi levéltáros. Tanított történelmet a III., IV., VI., VII., VIII., földrajzot az I., II. o.-ban heti 21 órában, ápr. 15. óta mint óraadó történelmet a III., VII., földrajzot az I., II. o.-ban heti 12 órában. Vezette a kirándulásokat. Tanít 1905 február óta.

10. *Uzoni Imre,* a VII. o. főnöke. Tanított mennyiségtant az I., III., V., VII., természettant a VIII. és pótló irodalmat az V. o.-ban heti 19 órában. Tanít 1906 szept. 1. óta.

11. *Borbély István,* t. vadász főhadnagy a harctéren.

12. *Varga Béla,* bölcsészetdoktor, egyetemi magántanár. Tanított görögöt az V., VI., VIII, latint a III. o.-ban heti 18 órában. Tanít 1906. szept. óta.

13. *Dr. Á. Kiss Ernő,* t. főhadnagy.

14. *László Gyula,* okl. tornatanító, a tornaszertár őre, vívómester, a magyarországi tornatanítók egyesületének tagja. Tanított testgyakorlást az I—VIII. o.-nak heti 16 órában, vezette a játékdélutánokat. Tanít 1899 óta.

15. *Sándor János,* okl. ének-zenetanító, az ének-zeneszertár őre, a VIII. o. főnöke. Tanított éneket az I—VIII. o.-ban (heti 8 ó.), vezette az énekkart (heti 3 ó.), Apolló-kört (heti 2 ó.), tanított németet a VIII. o.-ban, heti 18 órában. Tanít 1911 óta.

b) Helyettes tanárok.

1. *Gálffy Zsigmond,* t. főhadnagy.

2. *Ütő Mihály,* a III. oszt. főnöke. Tanított magyart a IV., németet a III., IV., VII., görögpótló irodalmat a VI—VII. o.-ban heti 18 órában. Tanít 1917 szept. óta.

c) Óraadó tanárok.

1. *Gálfi Lőrinc,* teol, akadémiai dékán, okl. középisk. tanár. Tanított görögöt a VII. o.-ban, angolt kezdőknek és haladóknak heti 6 órában. Tanít 1915 szept. 1. óta.

2. *Dr. Tompa János,* orvosdoktor, isk. orvos és egészségtan-tanár. Tanított egészségtant a VII. o.-ban heti 2 órában. Tanít 1906 szept. óta.

3. *Dr. Gelei József,* okl. középisk. tanár, egyetemi magántanár. Tanított természetrajzot az I., IV., V. o.-ban heti 8 órában. Tanít 1914 okt. óta.

4. *Möckel Konrád,* okl. középiskolai tanár, egy. tanársegéd. Tanított természetrajzot a II. és VI. o.-ban heti 5 órában.

d) A más vallású tanulók hitoktatói.

1. *Tárkányi György,* a ref. főgimn. hittanára. Tanította a ref. vallású tanulókat.

2. *Jacobi R. Viktor,* lelkész-tanárjelölt. Tanította az ág. ev. vallású tanulókat.

3. *Ocskó Lajos,* róm. kath. hittanár. Tanította a róm. kath. tanulókat.

4. *Deák Áron,* gör. kath. hitoktató. Tanította a gör. kath. vallású tanulókat.

5. *Dr. Cristea Nikodém,* a gör. keleti tanulókat.

6. *Dr. Eisler Mátyás,* a neologus izr. hitközség főrabbija és *Lőwy Mór,* az orthodoxus hitközség hitoktatója, tannították az izr. vallású tanulókat.

B) Intézeti alkalmazottak és szolgák.

1. *Andrási Ferenc,* intézeti gépész, 1907. ápr. 1 óta.

2. *Istvánffy Sándor,* kapus 1908 ápr. 1-től, népf. őrmester.

3. *Szathmári János,* szolgált mint kapus 1906 okt. 15-től 1908. ápr. 1-ig, ettől kezdve mint szolga; népfölkelő őrmester az északi harctéren, később orosz fogságban.

4. *Vargyas András,* 1909 márc. 26-tól, az északi harctéren eltünt.

5. *Bodóczi Márton,* 1912 ápr. 1-től, az északi harctéren, később orosz fogságban.

Teendőiket feleségeik végezték.

VI. FEJEZET.

A tanárok irodalmi működése.

1. *Dr. Gál Kelemen.* Üdvözlő beszéd báró Petrichevich-Horváth Kálmán főgondnokságának 25 éves fordulójára. (1917. évi főtanács jegyzőkönyve.) Az értelmi és erkölcsi nevelés viszonya. (Könyvism.) Ker. Magvető 1918. II. f. Szerkesztette a Keresztény Magvetőt s írta annak *Különfélék* rovatát.

2. *Dr. Gelei József.* A potentia prospectiva szerepe a sejtek differentiálódásában. Előadás az Erd. Múz. Egyesület Term. Tud. szakosztályának ülésén. A magamegtermékenyítés az Örvényférgek körében. Előadás ugyanott.

3. *Kelemen Lajos. Az ádámosi mennyezetfestmény és szentélyszék.* Dolgozatok stb. 1917. évf. *Gr. Esterházy Kálmán halála és temetése. Br. Wesselényi Miklós. Az E. M. E. tordai vándorgyűlésének története.* Erdélyi Múzeum 1916. évf. *E. Kovács Gyula levelesládája.* Székely Ellenzék 1918. Munkatársa az Unitárius Közlöny *A mi katonáink* rovatának.

4. *Dr. Kiss Ernő,* az Erdélyi Irodalmi Társaság titkára, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság és Erdélyi Gyorsíróegyesület választmányi tagja; *Iskoláink harmadik háborus éve* (Budapesti Hírlap, 2-ik cikk), *Tompa Mihály* (Ker. Magvető. LII. évf. 5. füzet), *Katona Bánk Bánja* (Bevezető a Nemzeti Színház ifjúsági előadásai során); emlékbeszédet mondott az elesett hősök iskolai gyászünnepén; *Arany és Gyulai* c. tanulmányát felolvasta a M. Irodalomtörténeti Társaságban.

5. *László Gyula.* A háboru utáni testnevelésünk célja, Ellenzék, XXXIX. évfolyam, 119. szám. Mi a lényeges különbség a német torna és az angol sport között? Erdélyi Szemle, IV. évfolyam, 15. szám.

6. *Sándor János. Teendőink egyházi ének- és zeneügyünk*

fejlesztése szempontjából. Felolvasta az unitárius Lelkészkör 1918. junius hó 19-én Székelykeresztúron tartott gyűlésén.

7. *Vári Albert.* 1. Gejzánovics Sándor. Ker. Magv. 1917. évi 3. füz. 2. Könyvismertetés. U. o. 3. A rossz társaság. Dávid F. füzetek XI. sz. 4. Imádság háborus időben. U. o. 5. Tudomány és protestantizmus. Ker. Magv. 1917. évi 5—6. füz. 6. Szent Ágoston vallomása. U. o. 7. Hadorn Vilmos: Férfiak és hősök. (Könyvism.) U. o. 8. Jatho keszédei. U. o. 9. Férfias hit. (Könyvism.) U. o. 10. „Kelj föl és világosodjál!" Unitárius Egyház 1918. évi 2. füz. 11. Értesitőink. Ker. Magv. 1918. évi 1. sz. 12. Gombos Sámuel. (Nekrolog.) Ker. Magv. 1918. évi 2. sz.

VII. FEJEZET.

Kollégiumi könyvtár.

A kollégiumi könyvtár történetében ez isk. évről följegyezhető nevezetes esemény a végleges átadás. Hogy ez az átadási munka 1905. óta halasztódik, annak oka részben a régi könyvtáros *Pálffi Márton* hadbavonulása, részben pedig az új könyvtáros *Sándor János* több irányú elfoglaltsága (díjkezelő és konviktusi gondnok is) és az a körülmény volt, hogy a könyvtár helyiségei a katonai célokra lefoglalt épületünkben vannak, melyek a hideg időszakban egyáltalán nem voltak fűthetők s így érdemleges munkát ott végezni nem lehetett. Az átadás 1918. junius hó 25-én fejeződött be s erről igazgatóságunknak jelentést tettünk.

A kollégiumi könyvtár rendes átalánya 1500 kor. volt, könyvkötésre pedig 500 kor.

A könyvtárt ez évben 102 olvasó (tanárok, lelkészek, egyetemi hallgatók, papnövendékek, gimn. tanulók s más érdeklődők) használta. Kivettek: a) nyomtatványt 549 művet, 720 kötetben; b) Folyóíratot 44 kötetben; c) R. M. K.-ból 24 művet 24 kötetben és d) kézíratot 12 mű 19 kötetben.

Évi gyarapodás:

A beszerzés módja	Nyomtatvány		Kézírat		Folyóírat	Isk. értesítő	Hírlap	Egyleveles
	mű	kötet	mű	drb	kötet	drb	kötet	
Vétel	139	157	—	—	50	—	4	—
Ajándék	168	198	1	1	32	208	—	7
Összesen	307	355	1	1	52	208	4	7

Gyüjteményünket ajándékaikkal gyarapították: Ferencz József unitárius püspök; a Magyarországi Unitárius Egyház Képviselő Tanácsa, Gál Jenő it. táblai tanácselnök; dr. Gál Kelemen főgimn. igazgató, Kolozsvár; dr. Kiss Elek lelkész, Kissolymos; dr. Kiss Ernő főgimn. tanár, Kolozsvár; gr. Korniss Károly, Szentbenedek; Kollégiumunk igazgatósága; Márkos Albert főgimn. tanár, Kolozsvár; özv. Mikó Imréné, Kolozsvár; Kelemen Lajos főgimn. tanár, Kolozsvár; Vass Domokos polg. isk. tanár, Kolozsvár; Nagy Gyula főgimn. tanár, Kolozsvár; Ferenc J. Tud. Egyet. könyvtár; Ürmösi József lelkész, Homoródszentpál; Unitárius Egyház szerkesztősége, Bözöd; dr. Varga Béla főgimn. tanár, Kolozsvár; Sándor János koll. könyvtáros és Gräf Ferenc VII. o. t.

VIII. FEJEZET.

Szertárak.

A szertárakról ez évben nincs különösebb jelenteni valónk. Az állomány a régi.

IX. FEJEZET.

Ifjúsági egyesületek és alapok.

1. ***Krisa-Önképzőkör.*** E háborus iskolai évben is újra megalakult. Tagjai a VI—VIII. oszt. tanulók. Célja, programmja, működése a régi keretekben mozgott; szegényebb annyiban, hogy nyilvános iskolai ünnepélyt kevesebbet és szerényebb keretek között tarthatott, de gazdagabb és tartalmasabb annyiban, hogy a tavaly rendszeresített *háborús előadásokat* az idén rendszeresebben és tervszerűbben illeszthette programmjába. Haladás és újítás az is, hogy a „Remény“ c. ifjusági lapot litografált sokszorosításban lehetett megjelentetni. A litografálást saját elhatározásából ingyen végző Sándor László VI. o. tanulónak ez úton is köszönetét fejezi ki az ifjuság. — Alakuló gyűlést Pálffi Márton vezető-tanár összehivására 1917 szept 18-án tartottak, itt ifjusági elnökké Páter Károly VIII. o. tanulót, titkár-szerkesztővé Gál Miklós VIII. o. tanulót, jegyzővé Darvas Ödön VII. o. tanulót, pénztárnokká Máthé Sándor VII. o. tanulót s kiadókká Ajtay László, Molnár Miklós, Pálffy Ferenc, Pálffy József, Sándor László VI. osztályu tanulókat választották. A tavaszi sorozásig a régi jó időkre emlékeztető buzgalommal és lelkesedéssel tartották a rendes heti gyűléseket, azonkivül ünnepélyt okt. 6-án, márc. 15-én és díszülést Tompa Mihály születésének százados évfordulójára, de a sorozással mintha az iskola falai közé is bevonult volna a háború, az érdeklődés érezhetően megcsappant s év végére egészen megbénult. Lelkes tisztikarát és legbuzgóbb tagjait elvitte a háború vagy fölszívta a sok különféle tanfolyam, s a veszteséget az új alakulás nem tudta elenyésztetni. Még — amire példa nem volt — záróünnepélyt sem sikerült tartani.

Pályamunka a kitűzött 14 tételből csak 9-re érkezett:

1. Lenau magyar vonatkozásu költeményei. Egy pályamunka érkezett, a kitűzött 10 kor. jutalomra érdemes. Szerzője: Grünwald Ernő VI. o. t.

2. Erdély története 1849-től 1867-ig (Ürmössy L. munkája alapján). Pályamunka nem érkezett.

3. Csendélet-festés aquarellben természet után. Egy pályamunka érkezett. A jutalomra (10 kor.) érdemes. Szerzője Perián Aurél VII. o. t.

4. Szénrajz az intézet egy növendékéről. Pályamunka nem érkezett.

5. Levél harctéren küzdő barátomhoz latin nyelven. Egy pályamunka érkezett. A jutalomra (10 K) érdemes. Szerzője László Gábor VII. o. t.

6. Levél harctéren küzdő barátomhoz, görög nyelven. Egy pályamunka érkezett, mely 5 kor. szorgalomdijra érdemes. Szerzője László Gábor VII. o. t.

7. Arany J. alexandrinusai. Pályamunka nem érkezett.

8. Arany János magyarjai. Egy pályamunka érkezett. A jutalomra nem érdemes.

9. Népmese- és népdalgyüjtés. Pályáztak Baczoni Géza és Erdős László VII. o. tanulók. A 10 kor. jutalmat egyenlően megosztva nyerik.

10. A magyar verselés 100 évvel ezelőtt. Egy pályamunka érkezett. Jutalomra nem érdemes.

11. A figyelem. Pályamunka nem érkezett.

12. Mennyiségtani pályázat. Egy pályamunka érkezett. A díjazásra nem érdemes.

13. Geometriai tétel. Egy pályamunka érkezett, de sajnálatos tévedésből a *tavaly* hirdetett tételre. A jutalmat nem adtuk ki.

14. Uhland Frühlingsliedjének fordítására 3 pályamunka érkezett. A 10 korona pályadíjat egyenlően megosztva nyerik Erdős László VII. és Grünwald Ernő VI. o. tanulók.

Azonkivül még érkezett egy pályamunka olyan tételre (Reviczky Gyula költészete), mely az előző évben volt kitüzve. Jutalomra különben sem volna érdemes.

A jövő évi pályatételeket lásd az Értesítő végén.

Az Önképzőkör vagyona betétben 338 K 60 f. a Kolozsmegyei Takarékpénztár 2163. sz. betéti könyvén és 1500 K névértékü hadi kölcsön kötvény.

2. ***A felső osztályúak olvasó egyesülete.*** Az olvasó egyesület működését az idén is megbénította az a körülmény, hogy a

kollégium épülete katonai kórház céljaira volt lefoglalva. Nélkülöznie kellett az olvasótermet és nagyrészben a könyvtárt is. Az olvasó egyesület vezetője időről-időre kiválasztotta a tanulók számára legszükségesebb olvasmányokat s gondoskodott, hogy az ifjúság a lehetőséghez képest, korlátolt számban, szórakoztató olvasmányhoz is jusson. Az olvasóterem hiánya azonban sok nehézséget okozott. A tanulóknak rendelkezésükre állott a Budapesti Hirlap, Kolozsvári Hirlap, Keresztény Magvető és Unitárius Közlöny: ezeket a Vigadóban levő internátusi helyiségben olvasták. A háború miatt a kiadásokat is korlátoztuk, új beszerzéseket nem csináltunk, csak a régibb keletű kötelezettségeknek tettünk eleget. Az olvasóegyesület ügyeit Kovács Kálmán tanár intézte.

Az egyesület könyvtárának jelenlegi állománya 1039 mű 1401 kötetben, 5629 K értékben. Bevétel volt 607 K 85 f. Ebből az Incze Mihály-alap kamatja 91 K 57 f. Kiadás 280 K 80 f. Jelenlegi vagyona 327 K 05 f., mely összeg a Kolozsvármegyei Takarékpénztár r.-t. 1908. sz. betéti könyvén van elhelyezve.

3. ***Alsóosztályúak olvasó-egylete.*** Az olvasó-egylet az idén is csak a mult évihez hasonlóan működhetett. Időnkint a legszükségesebb olvasni valókat áthoztuk az ideiglenes iskolai helyiségbe s úgy láttuk el növendékeinket. A könyvtár áll *jelenleg 1244 műből 1295 kötetben.* Pálffi Márton tanár kezelte. Vagyona betétben 1017 K 64 f., mely összeg a Kolozsvármegyei Takarékpénztár r.-t. 1884. sz. betéti könyvén van elhelyezve és 6 drb., összesen 1500 K névértékű hadikölcsön-kötvény.

4. ***Jóltevők emlékalapja.*** Az alap célja és rendeltetése az, hogy jóltevőink arcképeit koronként megfesttethessük. Az alap jelenlegi vagyona (1917. dec. 31) 95 K 25 fillér.

5. ***Kriza János-alap.*** Az alap az 1862. évi julius hó 30-án tartott Kriza-ünnep alkalmából begyült adakozásokból maradt meg. Az évi kamatjövedelem egy 1903—4. évi igazgatósági határozat értelmében pályamunkák jutalmazására fordítandó. Az alap jelenlegi vagyona (1917. dec. 31-én) 1028 K 61 fillér.

6. ***Remény-alap.*** Eredeti rendeltetése az volt, hogy az ifjúság által szerkesztett „Remény“ c. lapban megjelent jelesebb dolgozatokból új zsebkönyv adassék ki. Az évi kamatjövedelem egy 1903—4. évi igazgatósági határozat értelmében pályamunkák jutalmazására fordítandó. Jelenlegi (1917. dec. 31-én) vagyona 2436 K 39 fillér.

A 4., 5., 6, pont alatti alapokat az egyház pénztárnoka kezeli.

7. ***Dalkör-alap.*** Célja az, hogy az ifjúsági énekkar szükségleteit fedezze. Jelenlegi vagyona 621 K 07 fillér, mely összeg a Kolozsvármegyei Takarékpénztár Részvénytársaság 1464. sz. betéti könyvében van elhelyezve.

8. ***Apolló-kör alap.*** Célja az, hogy az Apolló-kör nevű zeneegyesület szükségleteit fedezze. Jelenlegi vagyona 1063 K 47 f., mely összeg a Kolozsvármegyei Takarékpénztár Részvénytársaság 2018. sz. betéti könyvében van elhelyezve és 1000 K névértékű hadikölcsön-kötvény.

9. ***Kirándulási alap.*** Célja az, hogy tanulmányi kirándulások alkalmával szegény tanulók költségeit fedezzük. Az alap jelenlegi vagyona 220 K 74 fillér, mely összeg a Kolozsvármegyei Takarékpénztár r.-t. 2240. sz. betéti könyvben van elhelyezve és egy darab 1000 K névértékű hadikölcsön-kötvény.

10. ***Segélyző-alap.*** Célja az, hogy szegény tanulóinkat a szükség szerint ruházattal, pénzbeli segítséggel támogathassuk. Jelenlegi vagyona 564 K 46 f., mely összeg a Kolozsvármegyei Takarékpénztár r.-t. 1781. sz. betéti könyvén van elhelyezve és 2000 K névértékű hadikölcsön-kötvény.

11. ***Kismező-alap.*** Célja az, hogy a Kismező-kert fenntartási költségeit fedezze. Az alap jelenlegi vagyona 66 K 70 f., mely összeg a Közhasznú Takarékpénztár r.-t. 4483. sz. betéti könyvén van elhelyezve.

12. ***Burgonya-alap*** vagyona takarékpénztári betétben a Leszámítoló Bank 11028. sz. könyvén 408·90 K és 4000 K névértékü hadi kölcsön-kötvény. Ez alapot az 1915—17. évi gazdasági munkánk tiszta jövedelméből létesítettük s célunk az, hogy hadi árva tanulók segélyezésére létesítsünk belőle alapot.

13. ***Osztályok hadikölcsön kötvényei.*** Tanulóink a különböző kibocsátásu hadikölcsönökből összesen 1500 K névértéket jegyeztek s az összeget az intézet részére ajánlották fel. Jelenlegi vagyona a Közhasznú Tak.-pénztár 4794. sz. betéti könyvén 133 K 70 f. betét és 1500 K névértékü hadi kötvény. Rendeltetését két osztály meghatározta, a többiét később fogjuk megállapítani.

14. ***Kárpáti falvak-alap.*** Vagyona a Közhasznú Tak.-pénztár 4773. sz. betéti könyvén 140·05 K betét és 700 K névértékű hadi kötvény. Rendeltetéséről később határozunk.

15. ***Szabadkézi rajzi jutalmazási-alap.*** Egy 1910—11-ben a kollégium dísztermében rendezett képkiállítás tiszta jövedelmeként 87·20 K-át ajánlott föl a kiállító az intézetnek; ez az összeg azóta kamatozik, jelenleg 120·56 K. Az igazgatóság úgy határozott, hogy az évi kamatot a szabadkézi rajzban kiváló előmenetelt tanusító tanulónak adja jutalmul.

X. FEJEZET.

A kollégium kórháza.

Egészségi állapot.

(Az iskolaorvos évi jelentéséből.)

Ez évben az általános vizsgálatot a tanulók egészségi állapotát illetőleg szept. 11-én tartottam meg.

A 337 megvizsgált tanuló közül összesen 12-őt kellett szívbántalom és csontbajok miatt felmentenem. Egészben véve 3·5%-ot.

Ujraoltást nem kellett végeznem, mert mind oltva voltak. Trachomát nem találtam.

Az internátus a városi Redout termében volt most is elhelyezve, a tantermek pedig a régi kollégium helyiségeiben összezsufolva.

Egészségügyi szempontból mindkettő alapos kifogás alá esik, de tekintve, hogy a véletlen szerencse az idén is kedvezett és nem kellett bezárnunk az internátust sem a fertőző bajok miatt, meglehetünk elégedve azzal, hogy a megbetegedések száma volt csak nagyobb. Két vörheny beteget a városi járványkórházba helyeztem el, két sulyos orbáncos beteget pedig az intézeti kórházban ápoltam.

Ez iskolai évben is inkább az emésztő- és légző-szervek bántalmai szerepelnek tekintélyes számmal, ami az időjárás, a rossz lakás és a gyenge táplálkozás következményének tekinthető.

A betegforgalomról a következőkben számolhatok be:

A betegek száma: 113, a bennlakók 80%-a. Ezek 350 esetben voltak betegek. Ebből fekvő beteg: 115, járó beteg - 235. Az ápolási és rendelési napok száma: 2237. Ebből fekvő betegekre jut: 920, járó betegekre: 1317. Egy fekvő betegre jut átlag 8 nap, **egy járó betegre 5—6 nap.**

Vallás szerint volt: unitárius: 108, református: 2, gör. keleti: 2, izraelita: 1.

Osztályok szerint az eloszlás a következő: I. g. 30, II. g. 19, III. g. 11, IV. g. 16, V. g. 11, VI. g. 14, VII. g. 7, VIII. g. 5.

Hónapok szerint a megbetegedések száma a következő: Szeptember: 40, október: 62, november: 75, december: 58, január: 30, február: 40, március: 20, április: 15, május: 10.

A betegségek nemei: emésztőszervek bántalmai 176, légzőszerveké 63, toroklob 32, sebészeti esetek 39, szemészeti 8, bőrbántalom 9, csúz 8, fülbántalom 4, alkati bántalmak 4. tüdőlob 1, orbánc 2, rüh 2, vörheny 2.

A 113 beteg közül gyógyult: 109, javult: 4, nem halt el senki.

Az internátusban gyógyittatott: 104 tanuló 2183 napon keresztül; az intézet külön telkén levő kórházban 9 tanuló 54 napon át.

A kórházi ápoló Barabás Károly volt.

XI. FEJEZET.

Oktatás.

1. Végzett tananyag az 1917—18. isk. évben.

Az iskolai évet rendes időben kezdettük s jun. 8-án végeztük. A szünetek kevés eltéréssel a rendesek voltak Idő volt tehát elég a tanításhoz és tanuláshoz úgy, hogy a tanterv szerinti tananyagot elvégezhettük s általános összefoglaló ismétléseket is megtartottuk. Természetes azonban, hogy ez a tanítás nem volt olyan alapos, olyan mély és szerves, amilyennek lennie kellett volna. Legelőször is hiányzottak minden tantárgynál a szemléltető eszközök s a szemléltetés állandó és rendszeres alkalmazása. Ez lehetetlen volt, mert tantermeink kicsinyek, szűkek, sötétek, hidegek s ezek elhelyezését és alkalmazását lehetetlenné teszik. Tanulóink nem használhatták gazdag ifjúsági könyvtárunkat. Hiányzott tanárnál és tanulónál mindenféle lelki feszültségtől, az élet terheitől és gondjaitól mentes lelki állapot nyugalma. A felfogó lélek nyugodt, derült kedélyvilága hiányában is lehet tanulni és tanítani, — ezt megmutatta ez a keserves négy háborus esztendő — de ez a munka nem az a belsőleg, szervesen épülő, fejlődő és erősödő tenyészet, melyből az erkölcsi személyiség a maga gazdag virágjában kibomlik.

Minden épületnek biztos fundamentumra van szüksége, hogy szilárdan álljon. A lelki épület is fundamentum alapjára épül. Ám ez az alap a háború évei alatt nem épült oly mélyen és oly szilárdan, amilyen szükséges volna: sekélyes és ingatag az, amelyre megkettőzött fáradsággal és buzgósággal sem lehet biztosan építeni.

A lefolyt évben a tanítás és tanulás szerves menetét zavarta az a miniszteri intézkedés is, amely két ízben négy tanfolyamot rendeztetett. Ezeken a követelményeket lehetetlenül le kellett szál-

lítani s csak így tudtunk kigázolni abból a lehetetlen helyzetből, melybe ez intézkedés tanárt és tanulót egyaránt belekényszerített. Az iskolának ez a nem komoly számbavevése kezd már rendszeressé válni s az a lejtő, melyre a középiskola a háboru alatt jutott, a magyar közmíveltség elsekélyesedésében szükségképpen meg fogja magát bosszúlni. Minde hátrányos körülményekhez említsem-e, mennyi időt, mennyi üdvösebbre fordítandó energiát emészt föl az a sok lótás-futás, irka-firka, mellyel nemcsak a tanulók, hanem a tanárok háztartásához szükséges élelmi anyagok beszerzése mostanában jár?

Ilyen korlátozások és megszorítások mellett hozzáértő tudni fogja, hogyan értse azt, hogy a tananyagot elvégeztük.

2. **Írásbeli dolgozatok.**

a) *A magyar irodalomból.*

V. osztály. 1. Egy nyári élmény elmondása levélben. 2. Az élet zarándokság (Mikes levele nyomán, párbeszédes formában). 3. A szülők iránti kötelesség (értekezés olvasmányaink alapján). 4. Garanvölgyi Aladár értesíti bátyját Ankerschmint látogatásáról. 5. Töredék — Naplómból. 6. Gazdasági helyzetünk a mult század elején. 7. Üdvözlő beszéd a hazatérő hősök fogadására. 8. Szabadon választott tétel.

VI. osztály. 1. A magyar múlt a magyar Himnuszban. 2. Mit szeretek én Petőfi dalaiban? 3. Drámaiság a magyar népdalban. 4. Az alexandrinus. 5. Sejtetés a balladában. 6. Petőfi és Arany barátsága levelezésük alapján. 7. Szabad tétel. 8. Mire tanít Vojtina?

VII. osztály. 1. A pogány magyarok míveltsége, vagy: Ősvallásunk. 2. Az Árpádkori magyar nyelv. 2. Párhúzam Ilosvai és Arany Toldija között. 4. Juranics és Radivoj vállalkozása. 5. A peleskei notárius. 6. A bujdosók élete Mikes levelei alapján. 7. Szabad tétel. 8. A kobzos a Toldi-trilogiában.

VIII. osztály. 1. Gondolatok a hősök temetőjében. 2. Magyar alakok Kisfaludy K. vígjátékaiban. 3. Ne bántsd a magyart! (Zrinyi jelszava, a Bánk bán tanitása és Széchenyi). 4. Iskolai: A Zalán bevezetése (fejtegetés).

b) *Görög-pótló irodalomból.*

V. osztály. Az Iliász főbb alakjainak jellemzése. Az eposz fejlődése.

VI. osztály. Milyennek ismertem meg a görög felfogást? Az Atridák átka.

VII. osztály. A görög demokrácia. Országgyűlési küzdelmek a magyar nyelv ügyében.

VIII. osztály. Platon államtana.

3. Rendkivüli tantárgyak.

1. *Angol nyelv* két évfolyamon kezdők és haladók számára hetenként egy-egy órán. Kézikönyv: Dallos-Patterson, Gyakorlati angol nyelvtan. A kezdő évfolyam fordította a kézikönyv első 24 gyakorlatát, a haladó évfolyam a 25—46. gyakorlatokat.

Kezdő évfolyam.

Gelei Gyula	VI.	oszt.	2
Gergely Pál	„	„	2
Orosz Ferenc	„	„	2

Haladó évfolyam.

Darvas Ödön	VII.	oszt.	1	Singer József	VII.	oszt.	1
Kappel Mihály	„	„	1	Fertig Gyula	VI.	„	1
László Gábor	„	„	1	Klärmann Malvin	VII.	„	1
Nussbaum Jenő	„	„	2				

Batiz Dénes, Fodor Domokos, Máté Sándor, Pál Tamás VII. osztályos a haladó, Molnár Miklós VI. osztályos a kezdő évfolyamról besoroztatása miatt a második félévben kimaradt.

Tanította: *Gálfi Lőrinc* teologiai tanár, mint óraadó.

2. *Egészségtan.* A VII. o.-ban kötelező mindenkire. Heti 2 órában. K. k. Fodor—Gerlóczy: Egészségtan. Elvégeztük az egész tananyagot. Az osztályzatot l. hátrább a *Tanulók névsora és osztályozása* c. fejezetben.

Tanította: *dr. Tompa János*, isk. orvos és egészségtanár.

3. *Ének.* Minden osztályban heti 1 óra.

Végzett tananyag, kézi könyvek és tanár, mint tavaly.

4. *Zene.* Az önként jelentkező tanulók külön havi díj fizetése mellett, heti 3 órában zenét (hegedű) tanultak:

Ajtai László	VI.	1.	Kerekes Ernő	IV.	1.
Benczédi Ferenc	III.	2.	Kiss Jenő	V.	1.
Botár István	IV.	2.	Máthé Dénes	4. el.	2.
Csegezy Árpád	IV.	3.	Pádár Ferenc	IV.	1.
Fikker Sándor	IV.	2.	Rosmann Adolf	III.	1.
Geley Béla	V.	2.	Schwartz Lajos	V.	2.
Gergely Pál	VI.	1.	Szabó Kálmán	V.	2.
Jakab Pál	I.	2.	Ürmösi Jenő	V.	1.
Katona Gyula	VI.	2.	Varga Zoltán	III.	2.
Kerekes Árpád	II.	1.			

A megfelelő zenei ismerettel bírók az iskolai év folyamán rendes iskolai zenekart képeztek s zenekört alakítva, az utolsó három hónap vasárnapjain tanulótársaik szórakoztatására összejöveteleket rendeztek. A zenekar tagjai voltak: Ajtay László VI., Gergely Pál VI, Jakab Géza IV., Kerekes Ernő IV., Adler Nándor V., Ürmösi Jenő V. és Pálffy Ferenc VI. o. tanulók. Tanította: *Sándor János.*

5. *Ifjúsági daloskör* az I—VIII. o. tanulók közül 98 taggal szerepelt. Ezek közül 34 szoprán, 25 alt, 21 tenor és 18 basszus. A betanult darabok: 1. Erkel—Kölcsey: Himnusz. 2. Egressy—Vörösmarty: Szózat. 3. Goll J.: Üdvözlő. 4. Luther: Erős várunk... 5. Beethoven: Ima. 6. Malan C.: Sorsod hagyd az Urra. Tanította: *Sándor János*

6. *Vívás.* Az önként jelentkezők külön tandíj (havi 2 kor.) fizetés mellett heti 1 órában vívást tanultak olasz módszer szerint:

Kezdők:

Grósz Mátyás	III.	2.	Poszler László	VII.	1.
Sárdi Ákos	„	1.	Singer József	„	1.
Gál Gyula	V.	1.	Sükösd András	„	1.
Gelei Béla	„	2.	Ehrenwerth István	VIII.	1.
Schuster Győző	„	1.	Gálfalvi György	„	1.
Antónya Sándor	VI.	2.	Mózes Elemér	„	1.
Szilágyi Dezső	„	2.	Péter Sándor	„	1.
Baczoni Géza	VII.	1.			

Összesen: 15 tanuló.

Haladók:

Biró Elek	IV.	2.	Szantner János	VI.	1.
Jakab Géza	„	2.	Ullmann Lajos	„	1.
Sándor Pál	„	1.	Darvas Ödön	VII.	1.
Weisz Lajos	„	1.	Kappel Mihály	„	1.
Fazakas Jenő	V.	1.	Mayer László	„	1.
Bede Vilmos	VI.	1.	Ürmössy Gábor	„	1.
Breiner Viktor	„	1.	Gál Miklós	VIII.	1.
Heller Sándor	„	1.	Kopp István	„	1.
Katona Gyula	„	2.	Szörtsey László	„	1.
Orosz Ferenc	„	2.	Szüts Ernő	„	1.

Összesen: 20 tanuló. Tanította: *László Gyula.*

7. *Gyorsírás.* Az Erdélyi Gyorsiró Egyesület tanfolyamán résztvettek: *Kezdők:* Engel Pál III., Boros András, Kerekes Ernő és Sándor Pál IV., Bede Vilmos, Breiner Viktor, Heller Sándor, Katona Gyula, Orosz Ferenc és Simon László VI., Ürmössy Gábor VII. o. t. *Haladók:* Gergely Pál, Péter Ferenc VI., Korcsmáros István, Darvas Ödön, Kappel Mihály VII., Gál Miklós VIII. o. t. Az egyesület mind a kezdő, mind a haladó tanulók részére két pályázatot tartott: otthon megirandó minta stenogramm és az előadó teremben diktálás után irandó helyesirási versenyt. A kezdők első versenyén (VI. 2.) résztvettek tanulóink közül 3-an; első díjat nyert Kerekes Ernő, második díjat Orosz Ferenc és Bede Vilmos; a második versenyen résztvettek 3-an; első díjat nyertek Orosz Ferenc, Kerekes Ernő, második díjat Bede Vilmos. A haladók első versenyén résztvettek 4-en; második díjat nyert Darvas Ödön, harmadikat Péter Ferenc; a második versenyen résztvettek 3-an; második díjat nyert Darvas Ödön.

XII. FEJEZET.

A tanulók névsora és osztályozása.*

ELSŐ OSZTÁLY.

Osztályfő: *Kovács Kálmán.*

	A tanuló neve és vallása	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mathematika	Rajz. geometria	Szépírás	Testgyakorlás	Ének	Műének	Magaviselet	Tanári testület záróértekezleti ítélete
	Almási Ferenc bl.	2	3	3	3	2	3	3	2	2	2	-	1	f. o. l.
	Almási István bl.	2	2	3	1	2	3	2	1	1	3	—	1	„
	Antal László	3	3	3	2	2	3	3	2	3	2	2	1	„
	Balogh László bl.	2	1	2	1	2	2	2	2	2	3	—	1	„
5	Bálint József bl.	1	2	3	1	1	3	3	3	3	3	—	1	„
	Benedek János bl.	2	2	3	1	1	3	3	2	2	2	—	1	„
	Borbély István bl.	1	3	4	2	1	4	2	3	1	1	—	1	o. i. u.
	Braun László izr.	3	2	2	2	2	3	2	2	2	3	—	1	f. o. l.
	Csegezy József	2	2	2	2	2	3	2	1	2	2	2	1	„
10	Csép István bl.	1	1	1	1	1	2	1	2	2	2	—	1	„
	Csép János bl.	2	2	3	1	1	3	2	3	2	2	2	1	„
	Csongvay Domokos bl.	2	2	2	2	2	3	2	3	1	2	—	1	„
	Dali Lajos r. kath.	1	3	4	3	3	4	4	3	1	3	—	1	o. i. u.
	Farkas Imre izr.	1	1	1	1	1	2	1	1	fm.	1	1	1	f. o. l.
15	Ferenczi Ferenc bl.	3	3	4	3	3	4	4	3	2	3	1	1	o. i. u.
	Ferenczi Gábor bl.	1	1	2	1	1	2	1	2	2	3	—	1	f. o. l.
	Ferenczi József bl.	3	3	4	3	3	4	4	3	2	3	2	1	o. i. u.
	Fikker János bl.	1	1	1	2	2	2	1	2	1	2	—	1	f. o. l.
	Filep Andor bl.	1	1	1	1	1	2	1	2	2	3	2	1	„
20	Fodor Ferenc r. kath. ism.	1	2	2	2	2	3	2	1	1	3	2	1	„
	Gálfi Béla bl.	3	3	3	2	2	3	3	3	3	3	—	1	„
	Gálfi István bl.	2	3	4	3	3	4	4	3	3	2	—	1	o. i. u.
	Gálfi Lőrinc	3	3	4	3	3	4	3	3	1	3	2	2	„

* ***Az érdemjegyek magyarázata:*** Előmenetelnél: 1 = jeles, 2 = jó, 3 = elégséges, 4 = elégtelen. — Magaviseletnél: 1 = jó, 2 = szabályszerű, 3 = kevésbbé szabályszerű, 4 = rossz.

A használt rövidítések: *a*) Vallásra nézve: unitárius nincs jelezve, r. kath. = római katholikus, ref. = református, ág ev. = ágostai evangélikus, g. kath. = görög katholikus, izr. = izraelita. *b*) Egyéb rövidítések: ism. = smétlő, fm. = felmentve, f. o. l. = felsőbb osztályba léphet, j. v. u. = javító vizsgálatra utasíttatik, o. i. u. = osztályismétlésre utasíttatik, bl. = bennlakó.

	A tanuló neve és vallása	Vallastan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mathematika	Rajz. geometria	Szépírá	Testgyakorlás	Ének	Műének	Magaviselet	Tanári testület záróértekezleti ítélete
	Gánya Gyula	3	2	3	3	2	3	3	3	fm.	3	—	1	f. o. l.
25	Gönczi Miklós	1	1	1	1	1	2	1	1	2	2	1	1	„
	Hárnik Ferenc izr.	1	1	1	2	1	1	1	2	2	3	—	1	„
	Hidegh László	1	1	1	1	1	1	1	2	1	3	—	1	„
	Horváth István bl.	2	1	2	2	2	3	2	3	1	2	1	1	„
	Horváth Janos ág. ev.	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	—	1	„
30	Jakab Pál ref.	1	1	3	3	2	2	2	2	3	1	—	1	„
	Jenei Sándor bl.	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	—	1	„
	Káhán Arnold izr.	2	3	4	3	3	3	3	3	2	2	—	1	j. v. u.
	Kathonay Károly r. kath. ism.	2	2	3	2	2	3	3	3	1	3	—	1	f. o. l.
	Kertész Miklós izr.	1	1	2	1	1	2	1	2	2	1	1	1	„
35	Király Ferenc bl.	1	2	3	1	1	3	3	2	2	3	—	1	„
	Kiss Ferenc ref. bl.	2	3	3	2	2	3	2	2	2	1	—	1	„
	Kiss Károly bl.	1	2	3	2	1	3	2	2	2	1	1	1	„
	Kiss Lajos	3	3	3	3	3	3	2	2	2	3	—	1	„
	Knizs Gyula r. kath.	2	3	3	3	2	4	4	3	1	3	—	1	o. i. u.
40	Komjátszegi Géza bl.	2	1	2	1	1	3	1	2	1	2	—	1	f. o. l.
	Komjátszegi Lajos ism. bl.	2	2	2	1	2	3	2	3	1	3	—	1	„
	Lakatos István bl.	2	2	3	2	2	3	3	2	1	2	—	1	„
	László Levente bl.	2	2	2	2	1	3	2	2	2	1	—	1	„
	Lévi Károly izr.	2	2	2	3	2	3	3	3	2	3	—	1	„
45	Márton Miklós izr.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	„
	Moldován Viktor g. kath.	2	3	3	3	4	4	3	3	3	3	—	1	o. i. u.
	G. Nagy Lajos bl.	2	1	2	1	1	2	2	3	2	2	—	1	f. o. l.
	K. Nagy Lajos bl.	2	2	2	3	3	3	2	3	3	3	—	1	„
	Nagy Mózes bl.	1	3	3	1	2	3	2	2	1	3	—	1	„
50	Pálffi Zoltán	1	1	1	2	1	2	1	2	1	2	—	1	„
	Perczel Attila	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	—	1	„
	Pop Gyula g. kath.	1	1	1	2	2	2	1	1	2	3	—	1	„
	Puskás Sándor izr.	1	2	4	3	3	4	3	3	2	3	—	1	o. i. u.
	Rázmán Mór bl.	1	1	1	1	1	2	1	2	2	3	—	1	f. o. l.
55	Rotschild Béla izr.	2	2	3	3	2	3	2	3	3	3	—	1	„
	Sykó Ákos ism. bl.	2	3	3	3	2	3	3	3	1	3	—	1	„
	Szabó Elek bl.	1	2	2	1	1	3	2	2	2	3	—	1	„
	Székely Ákos bl.	3	3	3	3	2	3	2	3	1	3	—	1	„
	Székely László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	„
60	Szőts László r. kath.	2	2	2	2	1	3	2	2	2	1	1	1	„
	Tóbiás István bl.	2	2	3	2	2	3	2	2	2	3	—	1	„
	Toroczkai Dezső r. kath.	2	2	3	3	3	3	2	1	3	1	1	1	„
	Török János r. kath.	1	2	3	3	1	3	2	2	1	2	1	1	„
	Tövisi Tamás bl.	2	3	3	2	1	3	3	2	3	3	—	1	„
65	Ütő Attila bl.	1	2	2	2	1	3	2	3	2	2	1	1	„
	Ütő Lajos bl.	2	1	2	1	1	2	1	2	2	1	1	1	„
	Valkó László r. kath.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	—	1	„
	Veress Sándor bl	2	3	3	2	1	3	3	3	2	3	—	1	„
	Weisz Sándor izr.	3	1	2	2	2	2	2	3	3	3	—	1	„

A tanuló neve és vallása	Vallastan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mathematika	Rajz. geometria	Szépírás	Testgyakorlás	Ének	Műének	Magaviselet	Tanári testület záróértekezleti ítélete
70 Wiedemann Sándor r. kath.	1	3	4	3	2	3	3	2	1	3	—	1	j. v. u.
Wollheimer Ferenc izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	—	1	t. o. l.
Wollheimer Pál izr.	1	1	1	2	1	2	1	1	2	1	—	1	„
Záborszky Győző r. kat. ism.	1	2	2	2	1	2	1	2	1	1	—	1	„
Zsigmond Dénes bl.	2	2	3	1	1	3	2	2	1	2	—	1	„
Magántanulók:													
Devecseri László *	1	1	1	1	2	3	2	—	—	—	—	—	„
Erdős Tibor izr.	1	2	2	2	3	3	3	—	—	—	—	—	„
Erdős Zoltán izr.	1	2	2	2	3	2	2	—	—	—	—	—	„
Katz Sándor izr.	1	2	2	1	2	2	1	—	—	—	—	—	„
Székely István izr.*	2	3	2	3	3	3	3	—	—	—	—	—	„
Kimaradtak:													
Dombi Zoltán bl.													
Fekete Albert bl.													
Simon Tibor izr.													
Fekete Miklós,													
Gruber Ágoston r. kath. bl.													

* Évközben lett magántanuló.

MÁSODIK OSZTÁLY.

Osztályfő: *Pálffi Márton.*

A tanuló neve és vallása	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mathematika	Rajz. geometria	Szépírás	Testgyakorlás	Ének	Műének	Magaviselet	Tanári testület záróértekezleti ítélete
Ambrus László	1	3	3	2	2	3	2	3	1	2	1	1	f. o. l.
Bárán Dezső r. kath.	3	2	3	2	1	3	3	2	1	2	—	2	"
Benkő Lajos ref. ism.	3	3	3	3	2	3	3	3	1	3	—	1	"
Blum Nándor izr.	1	2	3	2	3	3	3	3	1	3	—	1	"
5 Boros Pál izr.	2	2	2	1	1	3	3	3	2	3	—	1	"
Csongvai Csép Lajos	2	3	3	2	2	3	3	2	2	3	—	1	"
Darkó József	3	3	4	3	2	4	3	3	1	2	—	2	o. i. u.
Ehrenwerth László bl.	2	1	2	2	2	3	3	2	1	1	2	1	f. o l.
Eisenstein Béla izr.	3	2	3	2	3	3	3	3	2	3	—	1	"
10 Ekárt Gyula bl.	3	3	4	3	3	4	3	3	1	3	—	1	o. i. u.
Erdélyi Béla r. kath.	3	3	4	3	3	4	3	3	3	3	—	1	"
Fikker Jenő bl.	2	3	2	2	1	3	3	3	1	2	—	1	f. o. l.
Fülöp József	1	1	1	1	1	1	1	2	fm.	1	1	1	"
Gál Antal Béla	3	3	4	1	2	3	2	2	3	3	—	2	j. v. u.
15 Gálfalvi László bl.	2	3	3	2	1	3	3	2	3	2	2	1	f. o. l.
Hegedüs Károly bl.	2	3	3	1	1	2	2	2	2	1	1	1	"
Hirsch Miksa izr.	2	3	3	2	2	3	3	2	3	3	—	1	"
Horváth György izr.	3	1	2	1	1	2	2	2	3	3	—	1	"
Imreh László bl.	2	3	4	3	2	3	3	3	2	3	2	1	j. v. u.
20 Jobbágy Ferenc bl.	2	3	3	2	2	3	3	3	1	2	—	1	f. o. l.
Káhán Nándor izr.	2	3	3	3	2	3	3	3	1	2	—	1	"
Kauntz János ág. ev.	1	2	3	2	1	3	2	3	1	1	1	1	"
Kelemen István bl.	1	1	2	1	1	2	2	2	2	1	—	1	"
Kerekes Arpád bl.	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2	—	1	"
25 Kilyéni Sándor bl.	2	2	2	2	1	2	2	3	2	2	1	1	"
Kiss Ödön bl.	2	2	2	1	1	2	2	2	1	2	—	1	"
Kolumbán Mózes bl.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	"
Kónya Gábor ref.	2	3	4	3	1	4	3	3	1	3	—	1	o. i. u.
Mayer Gyula g. kath.	3	3	4	3	3	4	4	2	3	3	—	1	"
30 Miksa Rémusz g. kath.	2	3	4	2	2	3	3	3	3	3	—	1	j. v. u.
Molnár János bl.	2	2	3	2	1	3	2	2	1	2	—	1	f. o. l.
MózesTibor	3	3	4	2	1	4	3	3	1	2	—	1	o. i. u.
Nagy László ref.	1	3	3	2	1	2	2	2	1	2	—	1	f. o. l.
Patik Tamás bl.	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	"
35 Pál István r. kath.	2	3	3	2	2	2	2	2	2	1	1	2	"
Pálfi Lajos bl.	2	3	3	2	2	3	3	3	2	2	—	1	"
Pusztay Pál ág. ev.	2	3	3	3	2	3	3	2	2	2	2	1	"
Rozsos Mózes bl.	2	3	3	1	2	3	3	3	2	3	—	1	"
Salamon Béla izr.	1	2	3	1	2	3	3	3	3	3	—	1	"
40 Simándi Tischler Béla	1	2	3	2	1	3	2	2	2	1	1	1	"
Singer Béla izr.	2	3	3	1	1	3	3	3	3	3	—	1	"

A tanuló neve és vallása	Vallastan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mathematika	Rajz. geometria	Szépírás	Testgyakorlás	Ének	Műének	Magaviselet	Tanári testület záróértekezleti ítélete
Szabó Ferenc	2	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	1	f. o. l.
Székely János bl.	2	3	3	1	1	2	2	3	1	2	—	1	„
Székely Sándor	2	1	3	2	2	3	3	2	1	1	—	1	„
45 Toók Géza ism.	3	3	4	2	2	4	3	3	1	3	—	2	v. e. u.
Tóth Béla bl.	2	3	3	1	1	3	3	3	3	3	2	1	f. o. l.
Vásárhelyi József r. kath.	3	3	3	2	2	4	3	3	2	3	—	1	j. v. u.
Veres Béla bl.	2	3	3	2	1	3	3	2	2	3	1	1	f. o. l.
Weisz Ödön	1	2	2	2	2	2	2	2	2	3	—	2	„
50 Wollheimer János izr.	1	1	2	1	1	2	2	2	2	1	1	1	„
Magántanulók:													
Badóczi István *													
Izrael Salamon izr.	1	2	2	1	2	2	2	—	—	—	—	—	f. o. l.
Katz Izsák izr.	1	3	2	2	1	2	3	—	—	—	—	—	„
Rosenberger Lajos izr.	1	1	2	1	1	1	1	—	—	—	—	—	„
Tischler Lajos izr.	1	3	2	1	2	3	2	—	—	—	—	—	„
Kimaradtak:													
Andrási Zsigmond bl., Pál Károly bl., Péterffy Endre izr.													
Meghalt:													
Kathonay Ádám r. kath.													

* Évközben lett magántanuló.

HARMADIK OSZTÁLY.

Osztályfő: ***Ütő Mihály.***

	A tanuló neve és vallása	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történet	Földrajz	Mathematika	Rajz. geometria	Testgyakorlás	Ének	Müének	Magaviselet	Tanári testület záróértekezleti ítélete
	Ábrahám József izr.	1	3	3	3	2	3	3	3	3	3	—	1	f. o. l.
	Benczédi Ferenc bl.	2	2	3	3	2	1	3	2	1	2	2	1	„
	Berde Pál bl.	3	3	3	3	3	3	4	4	1	3	—	1	o. i. u.
	Bergfeld Sándor izr.	2	2	3	2	2	3	4	4	fm.	3	—	1	„
5	Cirják Károly ág. ev.	1	2	2	2	2	2	3	2	fm.	2	—	1	f. o. l.
	Csongvai Mózes bl.	1	1	2	2	1	1	2	1	1	1	—	1	„
	Dali Gábor r. kath.	2	3	3	3	2	1	3	3	1	2	2	1	„
	Dobó Jenő izr.	1	2	2	2	1	1	2	2	1	2	2	1	„
	Ekárt Andor bl.	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1	„
10	En el Pál ág. ev.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	„
	Fodor István	3	3	4	3	2	2	3	3	1	3	—	1	j. v. u.
	Fodor Mózes bl. ism.	3	3	3	3	3	3	4	3	2	2	2	1	v. e. u.
	Gelei Endre bl.	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1	—	1	f. o. l.
	Grósz Mátyás izr.	1	2	3	2	1	1	3	3	1	2	3	1	„
15	Gúzner Miklós r. kath.	2	2	3	1	2	2	3	3	1	1	2	1	„
	Heschelesz Lajos iz .	2	3	3	3	2	2	3	3	1	3	–	1	„
	Inczeffy Gábor ref.	1	2	3	3	2	3	2	2	3	3	2	1	„
	Kahán Lajos izr.	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	—	1	„
	Kúti Kelemen bl.	1	2	2	1	1	1	2	2	2	2	—	1	„
20	László Ákos izr.	1	3	3	3	2	2	3	3	3	3	—	1	„
	Lévai Árpád	3	3	4	3	3	3	4	4	1	2	2	1	o. i. u.
	Lévi Sándor izr.	3	2	2	3	2	3	3	3	3	3	—	1	f. o. l.
	Máté Kálmán bl.	1	1	2	2	1	2	1	1	3	1	1	1	„
	Márton Ernő izr.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	„
25	Nagy Domokos bl.	2	3	3	3	2	3	3	2	1	2	—	1	„
	Perián János g. kel. bl.	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	—	1	„
	Portik Lajos r. kath.	2	3	4	3	2	3	4	3	2	3	—	1	o. i. u.
	Rosmann Adolf izr.	2	1	1	1	1	1	1	2	3	1	2	1	f. o. l.
	Sárdi Ákos bl.	2	3	3	3	1	2	3	3	1	1	1	1	„
30	Schön Viktor ág. ev.	2	3	4	2	2	3	3	3	3	3	—	1	j. v. u.
	Szentpály Kálmán bl.	1	1	1	2	1	2	2	1	1	2	—	1	f. o. l.
	Szinte Vilmos bl.	2	2	3	3	2	3	3	2	2	1	—	1	„
	Tamás Jenő ref. bl.	2	3	4	3	2	2	4	3	2	3	—	1	o. i. u.
	Varga Zoltán bl.	2	3	3	3	2	2	3	3	1	2	—	1	f. o. l.
34	Végh József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	„
	Magántanulók:													
	Kappel Margit izr.	1	1	2	1	1	2	1	1	—	—	—	—	„
	Wertheimer Béla izr.	2	3	3	2	2	3	3	3	—	—	—	—	„
	Kimaradt:													
	Ferenczi János, Kovács Dezső bl.													

NEGYEDIK OSZTÁLY.

Osztályfő: ***Hidegh Mihály.***

A tanuló neve és vallása	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történet	Természetrajz	Mathematika	Rajz. geometria	Testgyakorlás	Ének	Műének	Magaviselet	Tanári testület záróértekezleti ítélete
Badóczi Árpád bl.	2	3	3	3	3	3	3	3	1	3	—	1	f. o. l.
Balázs Andor r. kath.	1	3	2	2	2	2	3	2	1	1	—	1	„
Balázs Antal r. kath.	2	3	3	2	3	3	3	2	1	1	—	1	„
Baranyai Elek bl.	2	3	4	3	3	3	3	3	3	3	—	1	j. v. u.
5 Biró Elek izr.	2	2	3	2	2	3	3	3	1	2	3	1	f. o. l.
Biró Mór izr.	1	3	3	2	2	3	3	3	1	3	—	1	„
Blum Izidor izr.	2	3	3	2	2	2	3	3	1	2	2	1	„
Boros András izr.	2	2	2	1	1	1	3	3	1	2	2	1	„
Botár István	1	2	2	1	1	1	2	1	1	1	—	1	„
10 Csegezy Árpád	2	3	2	3	2	2	3	2	2	1	2	1	„
Csegezy Gyula bl.	2	3	3	3	3	3	3	3	1	2	—	1	„
Elekes Mihály bl.	2	3	3	3	3	2	3	3	1	3	—	1	„
Fekete Tibor	2	3	3	3	3	3	3	3	1	3	—	1	„
Fikker Sándor bl.	2	3	3	2	2	2	3	2	1	1	2	1	„
15 Fóris István Zoltán bl.	3	3	3	3	3	2	3	3	2	3	2	1	„
Gál József	1	2	2	2	2	1	3	3	2	2	—	1	„
Hirsch Ernő izr.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	—	1	„
Jakab Géza	1	1	2	2	2	1	2	1	1	2	1	1	„
Jánossy Pál bl.	2	3	3	3	2	2	3	3	2	2	2	1	„
20 Jeremiás Imre izr.	1	2	2	1	1	2	2	2	1	2	—	1	„
Kelemen Ernő ism. bl.	2	3	3	3	3	3	3	3	1	2	—	1	„
Kerekes Ernő	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	„
Kornea Péter g. k th.	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	—	1	„
Kovács Béla ág. ev. bl.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	„
25 Létay István bl.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	„
Magyary Károly	2	2	2	2	2	2	3	3	2	1	2	1	„
Miksa József g. kath.	1	3	3	3	2	2	3	3	2	3	—	1	„
Molnár Imre izr.	3	2	3	2	2	2	3	3	2	2	—	1	„
Móricz András bl.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	„
30 Nagy László ref.	2	3	3	3	3	2	4	3	1	2	—	1	j. v. u.
Orbai Dénes bl.	3	3	3	4	3	4	3	3	2	3	—	1	o. i. u.
Pádár Ferenc r. kath.	2	2	3	3	1	1	2	2	1	1	—	1	f. o. l.
Sándor Pál r. kath.	3	3	3	3	2	3	3	3	2	3	2	1	„
Sikó Dezső	3	3	3	3	2	3	3	3	2	3	—	1	„
35 Szabó József bl.	2	3	3	4	3	3	3	3	2	3	—	1	j. v. u.
Szigethy Csehi Imre	3	3	3	4	3	3	4	3	2	3	—	1	o. i. u.
Vajda Ákos bl.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	1	f. o. l.
Weisz Lajos izr.	2	3	3	3	3	4	4	3	1	1	3	1	o. i. u.
Wollheimer József izr.	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	—	1	f. o. l.
40 Zsigmond József bl.	2	3	3	3	2	2	3	2	1	3	—	1	f. o. l.
Magántanuló:													
Lévai Áron ism.													
Kimaradtak:													
Dombi Jenő bl., K. Nagy Ákos bl., Ungár Győző r. kath.													

ÖTÖDIK OSZTÁLY.

Osztályfő: ***Dr. Kiss Ernő.***

	A tanuló neve és vallása	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló irod.	Görög pó ló rajz	Német nyelv	Történet	Termeszetrajz	Mathematika	Testgyakorlás	Ének	Magaviselet	Tanari testület záróértekezleti ítélete
	Adler Nándor izr.	2	2	3	3	—	—	1	1	3	3	1	1	1	f. o. l.
	Ajtay Géza ref.	3	3	4	—	2	2	3	3	3	3	2	3	1	j. v. u.
	Biró Gábor bl.	2	2	3	—	3	3	3	3	2	3	1	3	1	f. o. l.
	Czirják Jenő ág. ev.	2	3	3	3	—	—	3	2	2	3	2	2	1	„
5	Csorba Miklós ref.	2	2	4	3	—	—	3	1	2	3	1	2	2	j. v. u.
	Deák László bl.	3	3	3	—	2	3	3	2	3	3	1	3	1	f. o. l.
	Dragomán Jenő r. kath.	3	3	4	—	3	2	4	2	3	3	1	3	1	o. i. u.
	Ekárt Ferenc bl.	3	3	3	4	—	—	4	2	2	4	1	3	1	„
	Eperjessy József r. kath. ism.	3	2	3	3	—	—	3	2	2	3	1	3	2	f. o. l.
10	Fazakas Jenő bl.	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	1	3	1	„
	Ferenczi Sándor bl.	2	2	2	2	—	—	3	1	2	3	1	2	1	„
	ülöp Zoltán bl.	1	1	1	2	—	—	2	1	1	2	1	1	1	„
	Gál yula	1	1	2	1	—	—	2	1	1	2	1	1	1	„
	Gálfalvi Géza bl.	1	2	1	3	—	—	3	1	2	3	1	2	1	„
15	Geley Bela bl.	1	1	1	2	—	—	3	2	1	3	1	2	1	„
	Gspann Károly	3	2	3	—	3	3	3	3	3	4	1	3	1	j. v. u.
	Havas Sándor izr.	2	2	3	2	—	—	2	2	3	3	1	3	1	f. o. l.
	Isz ai István bl.	1	1	2	2	—	—	2	1	1	1	1	1	1	„
	Kalmár Ferenc izr.	2	2	2	—	3	3	3	1	2	3	2	3	1	„
20	Kiss Jenő bl.	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2	1	1	1	„
	Káhán Jakab izr.	2	3	3	3	—	—	3	2	3	3	3	3	1	„
	Kuthy Gyula r. kath. bl.	3	3	3	—	3	3	3	2	2	3	2	3	1	„
	Lusztig Kálmán izr.	3	1	3	—	2	3	3	1	2	3	2	3	1	„
	Mihályfalvi Béla izr.	3	3	4	—	3	3	4	3	2	3	2	3	1	o. i. u
25	Nagy Albert	1	1	2	—	1	1	2	1	2	2	1	3	1	f. o. l.
	Nagy Zsigmond bl.	3	3	3	—	3	3	3	2	2	3	1	3	1	„
	Pálffi Antal	1	1	1	1	—	—	2	1	1	2	1	2	1	„
	Petrovics Oktáv g. kel.	1	3	1	1	—	—	3	2	3	3	2	3	1	„
	Pusztay János ág. ev.	2	3	3	—	3	2	3	2	3	4	1	3	1	j. v. u.
30	Salamon Árpád izr.	3	3	3	—	3	3	3	2	3	3	2	3	1	f. o. l.
	Schuszter Győző ág. ev.	1	1	2	—	1	2	2	1	1	2	1	2	1	„
	Schwartz Lajos izr.	1	3	3	3	—	—	3	2	3	3	1	2	1	„
	Sigmond Ferenc bl.	2	2	3	3	—	—	3	1	2	3	2	3	1	„
	Szabó Kálmán bl.	2	2	3	3	—	—	3	2	3	3	1	2	1	„
35	Székely Dezső bl.	2	3	3	3	—	—	3	2	1	3	1	3	1	„
	Székely Ferenc bl.	1	2	2	2	—	—	2	2	1	2	1	1	1	„
	Sztupjár Tibor ág. ev.	1	3	3	—	2	2	3	3	3	3	1	2	1	„
	Ürmösi Jenő	1	1	1	2	—	—	2	1	1	3	1	1	1	„

A tanuló neve és vallása	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló irod.	Görög pótló rajz	Német nyelv	Történet	Természetrajz	Mathematika	Testgyakorlás	Ének	Magaviselet	Tanári testület záróértekezleti ítélete
Katonák:														
Márok János bl.	1	2	3	3	—	—	3	1	2	3	1	2	1	f. o. l.
Pető Mózes bl.	2	2	3	3	—	—	3	2	2	3	1	3	1	"
Magántanulók:														
Máthé Gyula (katona)	3	4	3	—	3	3	3	3	3	4	—	—	—	o. i. u.
Schildkraut Andor izr.*	—	—	2		—	—	—	3	2	—	—	—	—	
Kahána Samu izr.														
Kovács Mária r. kath.														
Máthé Géza, Rezső														
Mészáros István ref.														
Kimaradt:														
Biró Izsák bl.														
Csegezy István bl.														

*Különb. vizsg.

HATODIK OSZTÁLY.

Osztályfő: ***Dr. Varga Béla.***

A tanuló neve és vallása	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló irod.	Görög pótló rajz	Német nyelv	Történet	Természetrajz	Mathematika	Testgyakorlás	Ének	Műének	Magaviselet	Tanári testület záróértekezleti ítélete
Ajtay László bl	1	1	1	1	—	—	2	1	2	2	1	1	—	1	f. o. l.
Antonya Sándor	2	2	3	—	2	2	3	2	2	3	2	2	—	1	„
Badóczi Béla bl.	1	3	2	2	—	—	3	1	1	3	1	3	2	1	„
Badóczi Tamás bl.	2	3	3	2	—	—	3	2	2	3	1	3	—	1	„
5 Barabás Miklós bl.	2	2	3	3	—	—	3	2	2	3	2	2	—	1	„
Bartha Imre bl.	2	3	4	—	3	2	3	2	2	3	2	2	—	1	j. v. u.
Bede Vilmos	1	1	2	2	—	—	2	1	1	3	1	2	2	1	f. o. l.
Breiner Viktor izr.	3	3	4	—	3	3	3	2	3	4	1	3	—	2	o i. u.
Czupor András bl.	1	2	3	2	—	—	3	2	2	3	1	3	—	1	f. o. l.
10 Csiki Albert bl.	1	2	3	2	—	—	3	1	2	3	1	2	1	1	„
Ferencz József bl.	1	2	3	3	—	—	3	2	3	3	fm.	2	—	1	„
Fertig Gyula izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	„
Gelei Gyula bl.	1	1	1	2	—	—	1	1	2	2	1	1	1	1	„
Gergely Pál r. kath.	1	1	1	1	—	—	2	1	1	1	1	1	1	1	„
15 Grünwald Ernő izr.	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2	2	2	—	1	„
Heller Sándor izr.	2	2	3	2	—	—	2	1	1	3	1	1	3	1	„
Katona Gyula r. kath.	3	3	4	—	3	2	3	2	2	3	2	3	2	1	j. v. u.
Kerekes Ferenc bl.	2	3	3	3	—	—	3	2	2	3	1	3	2	1	f. o. l.
Lőrinczi Endre	3	3	4	—	3	3	3	1	3	4	2	3	—	1	o. i. u.
20 Orosz Ferenc r. kath.	2	2	2	—	2	2	2	1	1	3	1	3	—	1	f. o. l.
Pálffy Ferenc bl.	1	2	3	2	—	—	2	1	2	3	1	3	2	2	„
Pálffy József bl.	3	3	3	3	—	—	2	2	2	3	1	2	1	2	„
Péter Ferenc	1	1	2	1	—	—	2	1	2	1	1	2	—	1	„
S ndor László r. kath.	3	3	4	—	3	1	3	2	3	3	fm.	2	—	1	j. v. u.
25 Simon László izr.	1	1	2	—	1	2	2	1	2	2	2	2	—	1	f. o. l.
Szántner János r. kath.	3	2	3	—	2	3	3	2	2	3	1	3	—	1	„
Szilágyi Dezső bl.	1	1	3	—	1	3	3	1	2	2	1	2	—	1	„
Ulmann Lajos	3	3	3	—	3	2	3	2	3	4	1	3	—	1	j. v. u.
Katonák: *															
Biró Kálmán bl.	3	2	3	—	3	2	3	3	3	3	1	3	—	1	f. o. l.
30 Molnár Miklós bl.	1	1	1	1	—	—	2	1	1	1	1	1	1	1	„
Székely Zsigmond bl.	3	2	3	3	—	—	3	2	2	3	1	3	2	1	„
Magántanuló:															
Kovácsi Pál V—VI. kül.	—	—	3	—	3	1	—	2	—	2	—	—	—	—	„
Balogh Ilona r. kath.	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	—	—	—	—	„
Gáspár József ref.															

* V. K. M. 7—1918. eln. sz. rendelete alapján évközben vizsgálat nélkül bizonyitványt kaptak.

HETEDIK OSZTÁLY.

Osztályfő: *Uzoni Imre.*

A tanuló neve és vallása	Vallastan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló irod.	Görög pótló rajz	Német nyelv	Történet	Természettan	Mathematika	Egészségtan	Testgyakorlás	Ének	Műének	Magaviselet	Tanári testület záróértekezleti itélete
Baczoni Géza r. kath.	3	1	3	—	1	2	2	1	2	2	2	1	2	2	1	f. o. l.
Czupor István bl.	2	3	3	—	3	3	3	2	3	4	2	1	3	2	2	j. v. u.
Darvas Ödön izr.	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2	2	1	1	1	1	f. o. l.
Erdős László izr.	3	1	4	3	—	—	3	1	3	4	2	fm.	3	—	1	o. i. u.
5 Graef Ferenc	2	1	3	—	2	2	3	2	3	3	3	1	3	—	1	f. o. l.
Kappel Mihály izr.	1	1	1	1	—	—	1	1	2	2	1	1	1	—	1	„
Korcsmáros István r. k.	2	3	4	—	3	3	3	3	3	3	2	1	2	—	1	j. v. u.
László Gábor izr.	2	1	1	1	—	—	1	1	1	1	2	fm.	1	—	1	f. o. l.
Mayer László izr.	1	2	2	2	—	—	2	2	3	2	2	2	1	3	2	„
10 Nuszbaum Jenő izr.	3	1	3	2	—	—	2	2	3	3	3	2	3	—	1	„
Perián Aurél g. kel. bl.	2	3	3	—	3	1	3	2	3	3	1	2	2	2	1	„
Poszler László r. kath.	4	3	4	—	3	2	3	3	4	4	3	1	3	2	2	o. i. u.
Singer József izr.	1	1	2	2	—	—	1	1	3	3	1	1	1	1	1	f. o. l.
Sükösd András ref.	3	3	3	4	—	—	2	3	3	4	3	1	1	3	1	o. i. u.
15 Székely András bl.	1	1	2	—	1	2	2	1	2	2	1	fm.	2	—	1	f. o. l.
Tokay István ref. bl.	3	3	4	—	3	3	3	3	3	4	1	1	3	—	2	o. i. u.
Ürmössy Gábor	1	2	2	—	2	1	2	1	2	3	2	1	3	—	1	f. o. l.
Vajda Péter bl.	1	1	2	2	—	—	2	1	2	2	1	1	2	2	1	„
Katonák: *																
Batiz Dénes ref.	1	1	1	1	—	—	2	1	1	1	1	1	1	2	1	f. o. l.
20 Cutean Jenő g. kath.	2	3	3	3	—	—	3	3	3	3	3	fm.	2	—	1	„
Fodor Domokos bl.	2	2	3	3	—	—	3	2	3	3	3	1	3	2	1	„
Máthé Sándor bl.	1	1	2	2	—	—	2	1	2	2	2	1	2	—	1	„
Pál Tamás bl.	1	2	2	3	—	—	3	1	2	2	1	1	2	2	1	„
Magántanulók:																
Balázs Ferenc	2	1	3	3	—	—	3	3	2	3	2	—	—	—	—	„
25 Heller Irén izr.	1	2	3	2	—	—	1	2	3	3	2	—	—	—	—	„
Klärmann Malvin izr.	1	1	2	1	—	—	1	1	2	2	2	—	—	—	—	„
Vóda Gabriella g. kath.	1	3	3	—	2	3	3	2	3	3	1	—	—	—	—	„
Jobbágy Domokos kat.																
Kádár Lajos																
30 Koller Elsa r. kath.																
Máthé Zsigmond kat.																
Moldován Valér g. kat.																
Magyari Lőrinc kat.																

* A V. K. M. 7—1918. eln. sz. rendelete értelmében évközben vizsgálat néikül bizonyitványt kaptak.

NYOLCADIK OSZTÁLY.

Osztályfő: ***Sándor János.***

A tanuló neve és vallása	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló irod.	Görög pótló rajz	Német nyelv	Történet	Természettan	Mathematika	Bölcsészettan	Testgyakorlás	Ének	Műének	Magaviselet	Tanári testület záróértekezleti ítélete
Bartha Vilmos bl.	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	1	é. v. á.
Csorbits László r. kath.	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3	1	3	3	1	„
Ehrenwerth István bl.	1	1	1	1	—	—	1	1	1	2	1	1	1	2	2	„
Kopp István	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	3	2	1	„
Katonák:																
5 Balogh Pál bl.	2	3	3	—	3	2	3	3	3	3	3	1	3	1	1	é. v. á.
Gál Miklós	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	„
Gálfalvi György bl.	1	2	2	2	—	—	2	2	2	3	2	1	1	1	1	„
Gálfalvi István bl.	3	3	3	3	—	—	3	3	3	3	3	1	3	2	1	„
Lebovits Izidor izr.	1	1	2	3	—	—	1	1	2	3	2	1	3	2	1	„
10 Mózes Elemér	1	3	3	—	3	2	3	2	3	3	3	1	3	2	1	„
Páter Károly ág. ev.	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1	—	1	„
Péter Sándor	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	„
Seiler Zoltán izr.	2	3	3	—	3	3	3	2	3	3	3	1	3	2	1	„
Szörtsey László r. k.	3	3	3	—	3	3	2	3	3	3	3	1	2	1	1	„
15 Szüts Ernő r. kath.	1	1	1	—	1	1	2	1	2	3	2	1	2	1	1	„
Magántanulók:																
Boskovitz Imre izr.	3	2	3	—	3	3	2	3	3	3	3					é. v. á.
Gyuri Mihály	2	3	3	3	—	—	2	3	3	3	3					„
Tarcsafalvi Kálmán	3	3	3	3	—	—	2	3	3	3	3					„
Broser Róbert ág. ev.																
Leöb Izsák izr.																
Rimóczi Sándor izr.																

ELŐKÉSZÍTŐ TANFOLYAM.

(V. K. M. 7—1918. eln. sz. r. alapján).

VII. osztály.

A tanuló neve és lakása	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló irod.	Görög pótló rajz	Német nyelv	Történet	Természettan	Mennyiségtan	Egészségtan
Magyari Lőrinc mt. (katona)	3	3	3	—	2	2	3	3	3	3	3

VIII. osztály.

A tanuló neve és lakása	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló irod.	Görög pótló rajz	Német nyelv	Történet	Természettan	Mennyiségtan	Bölcsészettan
Batiz Dénes ref.	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1
Cutean Jenő g. kath.	1	3	3	3	—	—	2	3	3	3	3
Fabinyi László ág. ev. (katona)	1	3	3	3	—	—	2	3	3	3	3
Fodor Domokos	2	3	3	3	—	—	3	2	3	3	3
Máthé Sándor	1	2	2	3	—	—	2	1	3	2	3
Osváth Márton (katona)	3	3	3	3	—	—	3	3	3	3	3
Pál Tamás	1	3	3	3	—	—	3	2	3	2	2
Vernes Gyula (katona)	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	3

XIII. FEJEZET.

A tanulók statisztikája.

1. A tanulók számának alakulása az iskolai év folyamán.

Nyilvános tanulók												Magántanulók			
Felvétetett	az iskolai év folyamán							A juniusi, ill. májusi osztályvizsgálatról elmaradt	Junius, ill. május hóban osztályvizsgálatot tett	Pótló osztályvizsgálatot tett	Összesen osztályvizsgálatot tett	Felvétetett		Osztály vizsgálatot tett	
	magántanuló lett	önként elmaradt	tanács folytán távozott	kizáratott	következtében meghalt										
					betegség	baleset	öngyilkosság					fiú	leány	fiú	leány
328	6	13	—	—	—	1	—	2	308	—	308	30	7	21	5

2. A felvett és vizsgát tett tanulók száma osztályonként.

	Osztály I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
Felvétetett:									
Nyilvános tanuló: fiú ..	81	55	37	43	43	31	23	15	328
Magántanuló: fiú	3	4	1	1	4	2	6	9	30
Magántanuló: leány ..	—	—	1	—	1	1	4	—	7
Osztályvizsgálatot tett:									
Nyilvános tanuló:	74	50	35	40	40	31	23	15	308
Magántanuló: fiú	5	4	1	—	2	1	2	6	21
Magántanuló: leány ..	—	—	1	—	—	1	3	—	5

A felvett tanulók közül más iskolából jött: a II. o.-ba 5, az V. o.-ba 8, a VI. o.-ba 4, a VII. o.-ba 3, összesen 20.

3. A felvett nyilvános tanulók megbetegedései s az igazgatói és tanárkari megróvások száma.

A könnyű, nem fertőző megbetegedések száma .. 102.
A sulyos, nem fertőző megbetegedések száma .. 4.
A fertőző (esetleg járványos) megbetegedések száma 7.
Az igazgatói megróvások száma .. .. 3.
A tanárkari megróvások száma .. .. 4.

4. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megoszlása kor szerint osztályonként.

Osztály	Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók közül														
	1908	1907	1906	1905	1904	1903	1902	1901	1900	1899	1898	1897	1896	1895	1894, vagy még korábbi
	évben született														
I.	2	37	25	11	4										
II.	1	2	17	21	13										
III.			3	19	8	4	3								
IV.				1	14	17	7	1							
V.					2	14	15	7	3		1				
VI.						19	9	4							1
VII.						2	18	6	2						
VIII.									16		3	1		1	
Összesen	3	39	45	52	41	56	52	18	21	—	4	1	—	1	1

5. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megoszlása honosság és szülőik (gyámjuk) állandó lakhelye szerint.

Az osztályvizsgálatot tett tanulók közül magyarországi illetőségű volt 334. Azon tanulók száma, kiknek szülője (gyámja) állandóan ugyanazon községben (az iskola székhelyén) lakott: 149, a magyar anyaország más törvényhatóságában: 195.

6. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megosslása törvényhatóságonként szülőik (gyámjuk) magyarországi állandó lakhelye szerint.

Vármegyék: Abauj-Torna 1, Alsó-Fehér 8, Arad 1, Békés 2, Bereg 2, Bihar 1, Brassó 1, Csik 3, Fejér 1, Fogaras 4, Háromszék 16, Hunyad 2, Kis-Küküllő 9, Kolozs 26, Maros-Torda 14, Nagy-Küküllő 6, Pest-Pilis-Solt-Kiskun 1, Szeben 3, Szilágy 2, Szolnok-Doboka 10, Torda-Aranyos 62, Udvarhely 12, Veszprém 1, *összesen 187.*

Városok: Budapest 5, Kassa 2, Kolozsvár 139, Marosvásárhely 1, *összesen 147.*

7. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megosslása a tandijfizetés szempontjából, a jutalmazott tanulók száma, az elengedett tandíjak összege s a jutalmak értéke.

Az egész tandíjat befizette	106
Részben díjmentes volt	65
Egészen díjmentes volt	41
Jutalomban részesült	38
Az elengedett tandíj összege	K 3500·—
A kiosztott jutalmak értéke	K 759·—

8. Az osztályvizsgálatot tett nyilv.- és magántanulók megoszlása szülőik (gyámjuk) foglalkozása szerint.

1	Nagybirtokos, nagybérlő (1000 holdon felül)
10	Középbirtokos és bérlő (100—1000 hold)
46	Kisbirtokos, kisbérlő (100 holdon alul)
4	Kisbirtokos-napszámos (kisbérlő napszámos)
1	Egyéb őstermelő (feles, majoros, kertész, halász)
4	Gazdasági tisztviselő
—	Egyéb gazdasági segédszemély (földmives-napszámos, gazdasági cseléd)
4	Nagyiparos, bányavállalkozó
36	Kisiparos, bányakisvállalkozó
11	Ipari vagy bányászati tisztviselő
4	Egyéb ipari vagy bányászati segédszemély (előmunkás, segéd, munkás)
7	Nagykereskedő, nagyvállalkozó
28	Kiskereskedő, kisvallakozó
38	Kereskedelmi vagy közlekedési (vasúti, posta stb.) tisztviselő
20	Egyéb keresk. vagy közlek. segédszemély (altiszt, segéd, szolga stb.)
19	Köztisztviselő és közhivatalban alkalmazott dijnok
48	Pap, tanár, tanító
16	Másféle értelmiségi (orvos, ügyvéd, közjegyző, gyógyszerész stb. s ilyeneknél alkalmazott segéd, írnok stb.)
12	Közhivatalban alkalmazott v. másféle értelmiségi altiszt v. szolga
—	Katonatiszt
5	Tőkés, járadékos
—	Különböző v. közelebbről meg nem nevezett foglalk. ágakban dolgozó napszámos
12	Nyugdíjas v. jövedelméből élő (tőkés, járadkos, háztulajdonos)
6	Magánzó, eltartásos
2	Házi cseléd
—	Árvaházi, szeretetházi tanulók
334	Összesen

9. *Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megoszlása vallás, anyanyelv és nyelvismeret szerint.*

Az osztályvizsgálatot tett tanulók összes száma	unitárius	lat. szert. r. kath.	gör. szert. r. kath.	örm. szert. r. kat.	ref.	ág. ev.	gör. keleti	izr.	baptista	magyar	német	tót	oláh	ruthén	horvát	szerb	olasz	A magyar anyanyelvű tanulók közül csak magyarul tudott	más nyelvet is tudott	németül	tótul	oláhul	ruthénul	horvátul	szerbül	olaszul	egyéb hazai nyelven
																				is tudott							
334	183	38	8	—	13	13	3	76	—	323	—	—	11	—	—	—	—	265	58	29	—	33	—	—	—	—	—
	54·79%																										

10. *Ismétlők, a görögpótló tárgyak tanulói, magaviselet és mulasztás osztályonkint.*

Osztály	Az osztályvizsgálatot tett										
	nyilvános és magántanulók közül		nyilvános tanulók								
			közül							által	
	ismétlő volt	a görögpótló tárgyakat tanulta	magaviseletből 1	2	3	4	egy órát mulasztott	csak igazoltan mulasztott	igazolatlanul mulasztott	igazoltan mulasztott órák száma	igazolatlanul mulasztott órák száma
I.	4	—	73	1	—	—	14	52	8	2988	25
II.	3	—	44	6	—	—	9	33	8	1364	23
III.	1	—	35	—	—	—	5	29	8	1260	2
IV.	1	—	40	—	—	—	—	24	16	2577	36
V.	1	16	38	2	—	—	1	29	10	1610	16
VI.	—	12	28	3	—	—	—	27	4	1634	7
VII.	—	9	20	3	—	—	1	19	3	1365	4
VIII.	—	10	14	1	—	—	—	9	6	1035	14
Összesen :	10	47	292	16	—	—	30	222	57	13833	127

11. *Az osztályvizsgálatot tett tanulók előmenetele osztályonként.*

Osztály	Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók közül minden rendes tárgyból jeles	legalább jó	legalább elégséges	egy rendes tárgyból elégtelen	két rendes tárgyból elégtelen	több rendes tárgyból elégtelen	nyilvános tanulók közül mint rendkivüli tárgyat legalább elégséges eredménnyel tanulta: az egészségtant	angolt	franciát	éneket	műéneket	szabadkézi rajzot	gyorsírást	vívást	zenét	céllövést
I.	4	20	44	2	5	4	—	—	—	74	19	—	—	—	1	—
II.	2	9	32	4	6	1	—	—	—	50	17	—	—	—	1	—
III.	2	11	16	3	4	1	—	—	—	35	13	—	1	2	3	—
IV.	4	4	26	3	3	—	—	—	—	40	12	—	3	4	5	—
V.	1	8	24	5	3	1	—	—	—	40	—	—	—	4	5	—
VI.	1	7	20	3	2	—	—	5	—	31	14	—	8	9	3	—
VII.	—	9	12	3	3	1	23	10	—	23	9	—	4	8	—	—
VIII.	3	3	15	—	—	—	—	—	—	15	14	—	1	8	—	—
Összesen:	17	71	189	23	26	8	23	15	—	308	98	—	17	35	18	—
	5·09%	21·26%	56·59%	6·89%	7·79%	2·40										
				57 = 17·07%												

XIV. FEJEZET.

Érettségi vizsgálatok.

1. A Kozma Ferenc f. gondnok elnöklete mellett tartott szept. érettségi vizsgálatra 2 tanuló jelentkezett. Az írásbeli 10—12., a szóbeli 15-én volt. Az írásbeli tételek ezek voltak:

Magyarból: A magyar faj jelleme a háború tanulságai alapján.

Latinból: Cic. In. Ant. XIV. 12.

Mennyiségtanból: *Algebrából:* Az intézet volt növendéke 500 K-t küldött olyan meghagyással, hogy abból és a még hozzájáruló adományokból alapítvány létesíttessék az oláhok által feldúlt vidékről származó, első gimnáziumba lépő, szegény székely fiuk számára. Ha ezt az összeget mások 15 éven át minden év végén 500 K-val növelik, a 16. év elejétől mekkora összeg folyósítható évi segély gyanánt, feltéve, hogy az alapítványt 5%-kal lehet kamatoztatni és a gimnázium az egy évi 5%-os kamatot, mint segélyt kiadja?

Geometriából: Kötött léggömbbel végzett felszállás után a megfigyelő a következő jelentést teszi: mikor a magasságmérő 1340 m.-t mutatott, saját állásaink a függőlegestől számított $71{\cdot}48^0$ alatt, az ellenség állásai $76{\cdot}90^0$ alatt látszottak. Határozzuk meg, milyen messze volt a két állás egymástól?

Az írásbeli alapján mindkét tanuló szóbelire bocsáttatott s *éretteknek* nyilvánittattak: Bessenyei Elemér, Pásztor József.

2. Ugyanekkor *javító* érettségi vizsgálatot tett Máté Béla latinból, Imreh Pál természettanból, mindketten elégséges eredménnyel.

3. A 7—1918. eln. V. K. M. sz. rendelet alapján márc. hó 8-án, az igazgató elnöklése mellett — az írásbeli mellőzésével — érettségit tettek *jelesen:* Gál Miklós, Péter Károly, Péter Sándor; *jól:* Gálfalvi György, Szüts Ernő; *érettnek* nyilvánittatott: Balogh Pál, Lebovits Izidor, Seiler Zoltán. 2 hó múlva teendő javító vizs-

gálatra útasíttatott: 3. Görögből kiegészítő vizsgálatot tett jeles eredménnyel Páter Károly, elégségesen Lebovits Izidor.

4. A fennebb idézett min. rendelet alapján IV. 2—26. napjan tartott előkészítő tanfolyam után érettségire jelentkezett 9 tanuló. *Jelesen* érett: Batiz Dénes; *jól:* Máthé Sándor, Pál Tamás; *érett:* Cuteán Jenő, Fabinyi László, Fodor Domokos, Vaska István, Vernes Gyula. Javításra útasíttatott 1 tanuló.

5. A rendes évvégi vizsgálatokon elnök volt Kozma Ferenc, kormányképviselő dr. Vass Miklós kaposvári áll. főgimn. tanár. Az írásbeli május 13—15., a szóbeli jun. 1-én volt. A vizsgálatra 4 nyilvános, 1 m. tan. jelentkezett, továbbá kiegészítőre latinból 1, görögből 2.

Az írásbeli tételek *magyarból:* Zrinyi. (Emlékbeszéd születése háromszázados évfordulóján.)

Latinból: Verg. Aen. XI. 868—895.

Mennyiségtanból: Algebrából: Oldjuk meg a következő egyenletrendszert:

$$x^2+y^2 = 194$$

$$x-y+\frac{\sqrt{x^2-y^2}}{x+y} = \frac{156}{x+y}$$

Geometriából: Egy öntött vasból készült tömör henger mindkét végén félgömbökben végződik. Ha a testnek hosszúsága csúcstól-csúcsig 2 m., átmérője 0·6 m és az öntöttvasnak fajsúlya 7·2, mennyit nyom ezen test?

Az írásbeli dolgozatok alapján mindnyájan szóbelire bocsáttattak. *Jól érett:* Ehrenwerth István; *érettek:* Bartha Vilmos, Csorbits László, Kopp István, Boskovitz Imre. Latinból kiegészítő vizsgálatot tett Holló Árpád, görögből Poszler János és Pataki András.

Ugyanakkor javító vizsgálatot tettek Gálfalvi István és Szörtsey László, mindketten elégséges eredménnyel.

6. Junius 14-én a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr sürgönyileg adott engedélye alapján — ugyanakkor tartott VIII. o. vizsgálat után közvetlenül — érettségit tettek — az írásbeli vizsgálat mellőzésével Gyuri Mihály és Tarcsafalvi Zoltán orosz fogságból hazatért növendékeink. Előbbi érettnek nyilváníttatott; utóbbi két hó mulva teendő javító vizsgálatra útasíttatott.

XV. FEJEZET.

Ösztöndíjak, segélyezés, jutalmak, pályadíjak.

Ösztöndíjak.

a) Saját ösztöndíj alapjainkból.

1. *Konviktusi ösztöndíjak:*

500 kor. kedvezményben részesült: Barabás Miklós VI. oszt. tanuló.

400 kor. kedvezményben: Fekete Lajos, Kiss Jenő, Veress Béla papnövendék, Biró Gábor V.*, Patik Tamás II., Pál Tamás VII, Sigmond Ferenc V., Máthé Kálmán III. o. tanulók.

300 kor. kedvezményben: Lőrinczi Dénes papnövendék, Ajtay László VI., Elekes Mihály IV.*, Kolumbán Mózes II., Pál Károly II.*, Ekárt Andor III. o. tanulók.

200 kor. kedvezményben: Badóczi Árpád IV., Badóczi Béla VI., Badóczi István II.*, Deák László V., Gálfalvi György VIII., Gálfalvi Géza V., Gálfalvi László II., Iszlai István V., Jánossy Pál IV., Kiss Jenő V., Kiss Károly I., Márok János V., Máthé Sándor VII., Molnár János II., Nagy Ákos IV.*, Nagy Lajos I., Pető Mózes V., Szabó Kálmán V., Szentpály Kálmán III., Székely Ákos I, Székely Dezső V., Szinte Vilmos III., Ütő Attila I., Ütő Lajos I., Vajda Ákos IV., Dombi Zoltán I.*, Gelei Béla V., Pálffy József VI., Pálffy Ferenc VI., Kilyéni Sándor II., Benedek János I., Csép István I. oszt. tanulók.

150 kor. kedvezményben: Kozma Zoltán és Kovács Béla papnövendékek.

100 kor. kedvezményben: Orbók Gyula papnövendék, Ferencz József VI., Filep Andor I., Fülöp Zoltán V., Kovács Dezső III., László Levente I., Nagy Mózes I., Sárdi Ákos III., Vajda Péter VII.,

* Évközben változás állott be.

Veres Sándor I., Zsigmond Dénes I., Csíki Albert VI., Biró Izsák V., Andrási Zsigmond II.* o. tanulók.

A megszünt tordai gimnáziumból származott alapok és vagyonból 400 kor. kedvezményben részesültek: Biró Kálmán VI.*, Jobbágy Ferenc II., Létay István IV., Móric András IV., Almási István I. oszt. tanulók.

300 kor. kedvezményben: Tövissi Tamás I. o. tanuló.

200 kor. kedvezményben: Balog László I., Benczédi Ferenc III., Borbély István I.*, Csongvai Domokos I., Csongvai Mózes III., Ferenczi Sándor V., Ferenczi Gábor I., Gelei Endre III., Gelei Gyula VI., Komjátszegi Géza I., Pálffy Antal V., Szabó Elek I., Szilágyi Dezső VI., Zsigmond József IV., Tóbiás István I., Lakatos István I., Kelemen István II., Székely András VII., Cupor András VI. o. tanulók.

100 kor. kedvezményben Csép János I., Ekárt Gyula II., Ferenci Ferenc I.*, Fodor Domokos VII.*, Gálffy Béla I., Gálffy István I.*, Király Ferenc I., Kiss Ödön II., Pálfi Lajos II., Rázmán Mór Rozsos Mózes II., Székely János II., Tóth Béla II., Veress Béla II. o. tanulók.

Évközben elveszített kedvezményekből kaptak *100 kor. kedvezményt* Székely Ferenc V., Pálffy Ferenc VI., Pálffy József VI., Cupor András VI., Fikker János I., *50 kor. kedvezményt:* Ferenczi Gábor I., Kuti Kelemen III., Komjátszegi Lajos I., Rázmán Mór I., Nagy Lajos I., Ütő Lajos I., Fikker Sándor IV., Kiss Jenő V. o. tanulók.

Konviktusi segélyben részesültek:

8 papnövendék és 3 internátusi felügyelő	3400 kor.
86 gimn. tanuló..	19000 kor.
Összesen	22400 kor.

2. *Másféle ösztöndijak:*

1, *Özv. Ferencz Albertné,* szül. *Cs. Sebes Lujza alapitvány* (491·04)[1] 14 K évi kamatát nem lehetett kiadni.

2. *Br. Győrffy Rozália alapitványának* (20419·07), amely 1913. jan. 1-vel lépett életbe, kamatait nyerte az alapitványozó rendel-

[1] Az alapitványok után zárójelben következő összeg az alapitványnak 1917. évi dec. 31. tőkéjét jelenti.

kezése értelmében Végh József III g. o. és Molnár Miklós VI. g. o. t. Értéke 800 K.

3. *Berde-családi ösztöndijat* (68111·90 kaptak Berde Pál IV., g. o. t. 800 és laborfalvi Berde Gábor 3. elemi o. t. 500, összesen 1300 K értékben.

4. *A milleniumi találkozók alapjából* (583·30) 26 K ösztöndijat egyenlően megosztva nyernek az alapitványtevők fiai: Vajda Péter VII., Vajda Ákos IV. és Gálfi Lőrinc I. o. t.

5. *Ifj. Hadházy József emlékalapból* (712·72) az alapítólevél értelmében 20 K össztöndíjat kap az osztálytársak szavazata alapján Ekárt Antal III. o. t.

6. *Dr. Nagy Károly emlékalapitvány* (2644·34) 80 K kamatját nem volt kinek kiadni.

7. *Az 1887-ben végzett osztálytársak alapitványából* (991·15) az alapító-levél értelmében 45 K ösztöndijat kapnak egyenlően megosztva az alapitványtevők fiai: Máté Kálmán III., Gál Miklós VIII., Gál Gyula V. o. t.

8. *Az 1888-ban végzett osztálytársak alapitványából* (520·70) az alapító-levél alapján 9—9 K ösztöndijat kapnak az alapítók fiai: Ekárt Andor III., Székely Ferenc V. o. t.

9. *Az 1889-ben végzett osztálytársak alaáitványából* (1178·94) az alapitó-levél értelmében 14·50—14·50 K ösztöndijat kapnak az alapítóknak fiai: Biró Kálmán VI., Biró Gábor V. és Gspann Károly V. o. t.

10. *Rázmán Mózes emlékalap* (257·83) 10 K kamatját jutalmul kapja Rázmán Mór I. o. t.

11. *Tibáld József* alapítványból 30—30 K segélyt nyernek: Botár István IV., Nagy Albert, Székely Ferenc, Ürmösi Jenő V., Ajtay László és Péter Ferenc VI. o. t.

b) Az iskolához kötött, nem saját ösztöndíj alapokból

1. *Erdélyi Kincstári ösztöndijat* kaptak fejenként évi 120 K értékben: Péter Sándor VIII., Gelei Gyula VI., Kerekes Ernő IV. és Fülöp József II. o. t., összesen 480 K értékben.

c) Az iskolához nem kötött ösztöndij alapokból.

1. Aradvármegye törvényhatóságától a *Vásárhelyi Jonathán-alapból* 240 K-t Vásárhelyi József II. o. t.

2. *Állami nevelési ösztöndijat* kaptak: Vajda Péter VII., Ehrenwerth István VIII., o. t. 200 K.

3. *A jövedéki birság-alapból* a pénzügyminiszter 1907—74044. sz. rendeletével 300 K ösztöndíjat Szűts Ernő VIII. o. t.

4. *Erdődi Gróf Pálffy János*-féle ösztöndijat a V. K. M. úr 1915. évi 38870. sz. utalványozása alapján Gál Miklós VIII. o. t. Értéke 700 K.

5. *Az államerdészeti gyermeknevelési alapból* havi 20—20 K-t kaptak: Vajda Péter VII. és Ákos IV. o., 500 K-t Szentpály Kálmán III. o. t. Értéke 900 K.

Segélyezés.

1. *Segélyző alapból* cipőt vettünk két tanulónak 126·70 K értékben.

2. *Iskolai segélyekben:* a) könyvtári díjban elengedtünk 25 tanulónak 34 K-t. b) *Iskolai díjakból a következő összegeket engedtük el:* Almási István I. 20., Antónya Sándor VI. 20., Badoci Árpád IV. 60., Badoci Béla VI. 60., Badoci István II. 60., Badoci Tamás VI. 40., Bartha Imre VI. 40., Bartha Vilmos VIII. 20., Balogh László I. 20., Baranyai Elek IV. 40., Bencédi Ferenc III. 20., Benedek János I. 40., Biró Gábor V. 80., Biró Kálmán VI. 80., Cupor Andor VI. 20., Csegezy Árpád IV. 20., Csegezy József I. 20., Csiki Albert VI. 20., Csongvai Domokos I. 20, Csongvai Mózes III. 20., Daly Lajos I. 20., Darkó József II. 20., Deák László V 20., Dombi Zoltán I. 20., Ekárt Andor III. 40., Ekárt Ferenc V. 20., Fazakas Jenő V. 20., Ferenc József VI. 20., Ferenci Ferenc I. 20., Ferenci Gábor I. 20., Ferenci János III. 160., Ferenci Sándor V. 20., Fodor Domokos VII. 20., Fülöp József II. 30., Gálfalvi Géza V. 40., Gálfalvi György VIII. 20., Gálfalvi István VIII. 40., Gálfalvi László II. 40., Gánya Gyula I. 30., Gelei Béla V. 20., Gelei Endre III. 40., Gönci Miklós I. 30., Graef Ferenc VII. 30, Iszlai István V. 20., Jánossy Pál IV. 30., Kiss Károly I. 40., Kiss Lajos I. 40., Kolumbán Mózes II. 20., Komjátszegi Géza I. 20., Kovács Dezső III. 20., Kuti Kelemen III. 20., Szabó Elek I. 20., László Levente I. 20., Létai István IV. 40., Lévay Árpád III. 20., Lőrinci Endre VI. 40., Magyari Károly IV. 20., Máté Kálmán III. 60. Máté Sándor VII. 20., Márok János V. 40.,

Molnár János II. 60., Móric András IV. 60., Mózes Elemér VIII. 40., Mózes Tibor II. 40., Nagy Ákos IV. 60., Nagy Albert V. 30., G. Nagy Lajos I. 20., Nagy Mózes I. 20., Nagy László II. 60., Orbai Dénes IV. 20., Patik Tamás II. 60., Pál Károly II. 20., Pál Tamás VII. 40., Pálfi Antal II. 40., Pálfi Lajos II. 20., Pálffy Ferenc VI. 40., Pálffy József VI. 40., Pető Mózes V. 40., Rázmán Mór I. 40., Sárdi Ákos III. 20., Szabó Ferenc II. 40., Szabó József IV. 20., Szabó Kálmán V. 40., Székely Ákos I. 80., Székely Dezső V. 80., Székely Ferenc V. 20., Székely János II. 20., Székely László I. 30., Székely Sándor II. 30., Székely Zsigmond VI. 80., Szentpály Kálmán III. 20., Szilágyi Dezső VI. 20., Szinte Vilmos III. 40., Tóth Béla II. 20., Tövissi Tamás I. 20., Ürmösi Jenő V. 40., Ütő Attila I. 20., Ütő Lajos I. 20., Vajda Ákos IV. 20., Varga Zoltán III. 40., Veress Béla II. 20., Veress Sándor I. 20., Zsigmond Dénes I. 20., Zsigmond József IV. 20. *Összesen 105 tanulónak 3500 K.* c) Alsóbb osztályosok tanításáért (priváta) a felsőbb osztályuak kaptak 32-en 5275 K-t.

Jutalmak.

Az évzáró ünnepélyen, junius 8-án, a következő jutalmakat osztottuk ki:

a) *Alapítványokból.*

1. *Gyöngyössy István VII. o. t. alapjából* (631·48) 30 K jutalmat nyer Máthé Sándor VII. o. t.

2. *A Fehér Márton szépírási alapból* (618·82); a) 4 K jutalmat nyer Kiss Jenő V., 2 K-t Székely László I. o. t.

b) A volt tordai gimnázium ugyanilyen célú és rendeltetésű alapjából 2 K-t nyert Ekárt Andor III. o. t.

3. *Ilosvay Lajos alapítványa* (227·60) kamatja az idén nem adható ki.

4. *A Lászlóczky Péter alapból* (521·35) 10 K jutalmat nyert Hidegh László I. o. t.

5. *A Magyary Árpád alapból* (391·96) a márc. 15-én tartott iskolai ünnepen a nap jelentőségét méltató beszédért 15 K jutalmat nyer Ehrenwerth István VIII. o. t.

6. *Mikó Imre emlékalapítványból* (498·07) 15 K-t nyer Máté Kálmán III. o. t.

7. *A Pap Mózes erénydíjalapítvány* (230·—) 8 K kamatját az internátusban tanusított jó magaviseleteért Ajtay László VI. o. t.

8. *A Peielle István alapítványból* (3227·57), valamint a *költségvetésben jutalmazására kiutalt összegből* jutalomkönyveket kapnak a következő tanulók: I. o.-ból: Farkas Imre, Kertész Miklós, Márton Miklós, Pálffi Zoltán, Valkó László, Wollheimer Pál, Wollheimer Ferenc; II. o.-ból: Kelemen István, Wollheimer János; III. o.-ból: Csongvai Mózes, Engel Pál, Márton Ernő, Végh József; IV. o.-ból: Jakab Géza, Wollheimer József; V. o.-ból: Fülöp Zoltán, Gál Gyula, Nagy Albert, Schuszter Viktor, Ürmösi Jenő; VI. o.-ból: Fertig Gyula, Gergely Pál, Molnár Miklós, Péter Ferenc; VII. o.-ból: Batiz Dénes, Darvas Ödön, László Gábor, Kappel Mihály; VIII. o.-ból: Ehrenwerth István, Gál Miklós, Páter Károly, Szüts Ernő. Értéke 155 korona.

9. *Farkas Sándor és Kovács Róza emlékalapból* — most lép életbe — 2 K jutalmat kap Rázmán Mór I. g. o.

10. *A Ferencz József—Péterfi Zsigmond alapból* (1111·05) jeles előmenetelért és jó magaviseletért 20—20 K jutalmat nyer Ekári Andor III., Gönci Miklós I. o. t.

11. *Sipos Gábor alap* (148·07) 5 K kamatját évközben készített legjobb magyar dolgozataiért nyeri Páter Károly VIII. o. t.

12. *A Kövendi Szász Gergelyné alap* (553·04) 10 K kamatját az önképzőkörben felolvasott legjobb dolgozatáért nyeri Gál Miklós VIII. o. t.

13. *Az 1866-ban végzett osztálytársak alapjából* (475·47) 10—10 K jutalmat nyer Filep Andor I., Patik Tamás II. o. t.

14. *Az 1875-ben végzett osztálytársak alapítványának* (587·37) 25 K kamatját nyeri Péter Sándor VIII. o. t.

15. *Az 1878—79-ben végzett osztálytársak alapítványának* (1733·25) 70 K kamatját jutalmul nyeri az ifjúság itélete alapján Páter Károly VIII. o. t. az oráción tartott legjobb beszédért.

16. *Az 1884-ben végzett osztálytársak alapítványából* (852·63) 35 K jutalmat kapnak egyenlően megosztva Adler Nándor és Ürmösi Jenő V. o. t., akik az Apolló-Körben jó igyekezetet és előmenetelt tanusítottak.

17. *A Szentgericei Iszlai József alapból* (1046·22) jeles előmenetelért és jó magaviseletért 15 K jutalmat nyer Iszlai István V. oszt. tan.

18. *1915—16. évi II. o. hadikölcsön alapítványából* 6 K jutalmat nyer az osztálytársak itélete alapján Móric András IV. o. t.

b) *Egyesek adományából:*

1. *Dr. Borsai Áron* körorvos úr adományából 15—15 K jutalmat nyer Kolumbán Mózes és Fülöp József II. o. t.

2. *Bacsilla Sándor* úr adományából 20—20 K jutalmat nyernek Székely László I., Gelei Endre és Szentpály Kálmán III. o. t.

3. *Molnár Jakab* úr adományából 20—20 K jutalmat nyernek Móric András, Létai István IV. o. t.

4. *Névtelen* adományából 25—25 K jutalmat nyernek Vajda Ákos, Kerekes Ernő IV. o. t.

5. *Dr. Ferenc József* ügyvéd úr adományából 15—15 K-t nyernek Csép István és Ferenci Gábor I. o. t.

6. *Névtelen* adományából 10 K jutalmat Rázmán Mór I. o. t.

7. *Jacobi* R. Viktor hitoktató úr adományából jutalomkönyvet Engel Pál III. o. t.

8. Az *Erdélyi Múzeum Egyesület adományából jutalomkönyveket:* Nagy Domokos III., Biró Gábor V., Szabó Kálmán V., Ferenci Sándor V., Kilyéni Sándor II., Székely Dezső V. o. t., Baconi Géza VII., Hescheles Lajos III, Molnár János II. o. t.

9. *Fazakas Lajos, Lőrinci Dénes, Szász Mihály* hadnagyok 10—10 K., *Tóth István* főhadnagy 5 K adományából 7—7 K jutalmat nyernek Lővi Sándor, Márton Ernő, Dragomán Jenő, 6 K-t Rosmann Adolf, 4—4 K-t Sztupjár Tibor és Dali Gábor t.

10. *Mayer Majer* úr adományából 100—100 K jutalmat nyernek Kiss Jenő és Pálffy Antal V. o. t.

11. *Péter Sándor* lelkész úr adományából egy-egy jutalomkönyvet nyernek: Csép István I., Kolumbán Mózes II., Ekárt Andor III., Kerekes Ernő IV., Kiss Jenő V., Ajtay László VI., Vajda Péter VII., Gál Miklós VIII. o. t., akik jó sikerrel és kedvvel tanulták a hittant és erkölcsös magaviseletet tanusítottak. Értéke 26 K.

Pályadíjak.

a) *Alapítványokból:*

1. *Bulyovszkyné, Szilágyi Lilla alapítvány* (2493·71) 40 K. kamatjára írni kellett az alapító levél értelmében egy szavalásra alkalmas hazafias tárgyu költeményt. Érkezett négy pályamunka,

amelyek közül *A kis zászlós* című érdemes a jutalomra. Szerzője Batiz Dénes VIII. o. t. *Ugyanez alapítvány* másik részéből 10 K jutalmat nyer Batiz Dénes VII. g. o. t. a „Remény“-ben megjelent legjobb költeménye jutalmául.

2. *A Kovács János emlékalapból* (1472·62) 40 K tűztünk ki e tételre: „Oroszország törekvései szabad tengerért Nagy Péter cár után.“ Egy pályamunka érkezett, melynek szerzője Orosz Ferenc VI. o. t., 20 K szorgalmi díjat kap.

3. *A Kovácsi Antal alapból* (1740·76) 50 K-t tűztünk ki latin pályázati írásbeli vizsgálaton legjobb dolgozatot készítő tanuló jutalmazására. Jelentkeztek: Páter Károly, Ehrenwerth István VIII., László Gábor VII., Fertig Gyula, Grünwald Ernő, Gergely Pál VI. és Petrovits Oszkár V. o. t. A bírálat szerint a jutalmat egyenlően megosztva kapják Ehrenwerth István és Páter Károly VIII. o. t.

4. *A Kriza János alapból* (1028·61) 40 K-át tűztünk ki népköltési gyüjtemények jutalmazására. Érkezett 8 gyüjtemény. A Remény-alap rendelkezésére álló 100 K-ját is felhasználva, jutalmat nyernek: Balázs Ferenc VII. o. 45·—, Biró Gábor V. o. 35·—, Ferenci Sándor V., Baconi Géza VII. Fazakas Jenő V. o. t. 15—15, Nussbaum Jenő VII., Erdős László VII. és Biró Elek IV. o. t. 5—5 K-át.

5. *A dr. Nyiredy Géza nevére tett alapítvány* (281·70) kamatjából 10 K jutalmat tűztünk ki e tételre: A műtrágyák fajai, előállításuk módja, a természetes trágyák keletkezése, mindkettőnek gazdasági jelentősége. Pályamunka nem érkezett.

6. *A Paget Olivér alap* (23765·71) terhére 350 K-t hirdettünk ki pályázati versenyen résztvevők jutalmazására. A pályázatra az 50 K jutalomra jelentkezett Lőrinci Dénes I. pn., de a bizottság a díjat nem itélte oda.

7. *A Pap Sándorné alapból* (421·73) 10 korona pályadíj volt kitüzve egy beköszöntő egyházi beszéd jutalmazására. Pályamunka nem érkezett.

8. *A Remény alapból* (2436·39) 100 K-t tűztünk ki e tételre: A kor eszméi Eötvös regényeiben. Egy pályamunka érkezett, amely azonban a jutalomra nem érdemes.

b) *Egyesek adományából:*

1. *Dr. Tompa János* egészségtan-tanár és isk. orvos 30 K jutalmat tűzött ki e pályatételre: A munka befolyása az ember egészségére. Pályamunka nem érkezett.

Összegezés.

1. *Ösztöndijak.*

Saját ösztöndíj-alapjainkból:

Konviktusi ösztöndíjak 86 gimn. tanulónak	19000·—
Másféle ösztöndíjak	1748·—
Az iskolához kötött nem saját ösztöndíj alapból ..	480·—
Az iskolához nem kötött ösztöndíj alapkból	2340·—
összesen ..	23568·—

2 *Segélyezés.*

Segélyző alapból	126·70
Iskolai segélyekben: könyvtári díjban 25 tanulónak	34·—
Isk. díjakból elengedés 105 tanulónak	3500·—
Alsóbb osztályosck tanításáért 32 tanulónak	5275·—
összesen ..	8935·70

3. *Jutalmak.*

Iskolaiak 20 tanulónak	314·—
Egyesek adományából 20 tanulónak	455·—
összesen ..	769·—

4. *Pályadíjak.*

Iskolai pályadíjak 8 tanulónak	260·—

1—4. pontok alatt felsorolt segélyezések összege ..	33532·70

XVI. FEJEZET.

Pályatételek az 1918—19. iskolai évre.

A) Az igazgatóság pályatételei.

A jövő 1918—19. isk. évre május 15. határidővel a következő pályatételeket hirdeti ki az igazgatóság:

1. A *Bulyovszkyné alapból* 40 K tüzetik ki egy szavalásra alkalmas hazafias tárgyu költemény jutalmazására.

2. A *dr. Nyiredy alapból* 8 K e tételre: A műtrágyák fajai, előállításuk módja, a természetes trágyák keletkezése, mindkettőnek gazdasági jelentősége.

3. A *A Pap Sándorné alapból* 10 K e tételre: Irandó egy beköszöntő egyházi beszéd.

4. A *Remény alapból* 60 K e tételre: A kor eszméi Eötvös regényeiben.

5. A *Kovács János alapból:* Valamelyik XVIII. századbeli unitárius főgondnok, jóltevő vagy tanár élete és működése.

6. A *Kriza János alapból* 40 K-t népköltési gyüjtemények jutalmazására. Minden munkát jutalomban fogunk részesiteni, ha valóban eredeti s eddig még ismeretlen népdalokat, népmeséket, népmondásokat gyüjt össze. A gyüjtő mindent úgy, abban a dialektusban jegyezzen föl, ahogy hallotta. Különösen figyelmeztetjük a pályázókat, hogy *a gyűjtés helye, ideje és személyi forrása nélkül beadott pályaműveket nem jutalmazzuk.* A pályázat nyilt.

7. A *Paget Olivér alapból* pályázatot hirdetünk: egy 200, egy 100 és egy 50 K-ás pályadijra. Pályázhatnak olyan unit. vallású gimnáziumi tanulók és papnövendékek, kik az angol nyelvet az iskolában tanulják. Az 50 K-ásra I. és II., a 100 K-ásra II. és III., a 200 K-ásra III. és IV. éves és végzett tanulók, vagyis azok, kik az angol nyelvet 1—4 évig tanulták és abból vizsgálatot is tettek. Egy dijat csak egyszer lehet elnyerni, de azok, akik vala-

mely pályadíjból szorgalomdíjat kaptak, újból pályázhatnak arra a pályadíjra, ha a szabályoknak különben megfelelnek. Ugyanabból a pályadíjból jutalom csak egyszer adható. A 200 és 100 K-ás pályadíjra pályázók irásbeli és szóbeli vizsgálatot tesznek angolból magyarra és magyarból angolra fordítandó feladatokból. Az 50 K-ás dijra pályázók csak szóbeli vizsgálatot tesznek.

8. *Dr. Tompa János* orvos úr 30 kor. p lyadíjat tűz ki e kérdésre: A munka befolyása az ember egészségére.

B) A Kriza önképzőkör pályatételei.

1. A termőtalaj fölpuhításának módjai, céljai és eszközei.
2. Sokrates jellemzése Xenophon Memorabiliai alapján görög nyelven.
3. Csendélet-festés aquarellben természet után.
4. Népmese gyűjtés (Nyilvános).
5. Az első színi előadás Pesten 100 évvel ezelőtt.
6. Levél szünidei élményeimről latin nyelven.
7. A figyelem. (Értekezés a lélektan köréből.)
8. A székely humor Kriza népmeséiben.
9. Népdal-gyűjtés. (Nyilvános).
10. A növények természetes és mesterséges tápláló anyagai.
11. A domborzati viszonyok befolyása a csapadék eloszlására.
12. *a)* $\frac{x^2}{y} + \frac{y^2}{x} = a$ és $\frac{x}{y} + \frac{y}{x} = b$; x és y mely értékei elégítik ki a két egyenletet?

b) Adva van egy háromszög két oldala és a köztük levő szög felezője; számitsuk ki a háromszög harmadik oldalát.

13. *a)* Egy igen kicsiny méretü golyó 2 m magas 4 C°-ú vizoszlopon át esik kezdő sebesség nélkül. Mekkora a golyó fajsúlya, ha az esés 1·5 másodperc alatt megy végbe és a súrlódás elhanyagolható csekély?

b) Milyen távolságban kell az 5 m. görbületi sugarú homorú tükör előtt a tárgyakat elhelyezni, hogy a kép négyszer nagyobb, illetve kisebb legyen, mint a tárgy?

14. Salamon Ferenc: A könyvekről. Németre fordítandó. (Schack Béla: Magyar szöveg német fordításra. 138—139. l.)

XVII. FEJEZET.

Tudnivalók a jövő iskolai évre.

(Ha e tekintetben a nyár folyamán valami változás áll be, kellő időben értesitést fogunk küldeni.)

1. *Beiratás ideje.* A jövő 1918—19. tanévre a tanulók fölvétele szeptember hó 4—6. napjain d. e. 8—12, d. u. 3—5 óráig fog eszközöltetni. 6-án túl csak azon esetben vétetnek fel a jelentkezők, ha késedelmüket hitelesen tudják igazolni; 10-én túl csak az igazgatóság adhat engedélyt a felvételre. A tanév megnyitása szeptember hó 7-én délelőtt 10 órakor lesz, az előadások 7-én reggel 11 órakor veszik kezdetüket. A konviktusi élelmezés 7-én fog kezdődni.

2. *Vizsgálatok.* A javító-, pótló- és felvételi vizsgálatok szeptember 2—3-án tartatnak meg. Javító- és pótlóvizsgálat engedélyezéseért az igazgatósághoz oly tanuló folyamodhatik, aki csak egy tárgyból kapott elégtelen jegyet. Az, aki egy tárgyból elégtelen, magaviselete kevésbé szabályszerű vagy rossz, továbbá, aki két tárgyból eléptelen, vizsgálati engedélyért a mélt. és főtiszt. Egyh. Képv. Tanácshoz folyamodhatik. *A folyamodványokat mindkét esetben legkésőbb julius hó 25-ig az igazgatósághoz kell benyujtani.* Aki folyamodványát a kitűzött időig be nem adja, javító vizsgálatra nem bocsáttatik.

3. *Felvétel.* Az elemi iskola I. osztályába oly tanulók vétetnek fel, kik 6-ik életévöket már betöltötték. A gimnázium I. osztályába oly tanulók vétetnek fel, kik 9-ik életévöket betöltötték s az elemi iskola 4-ik osztályát kielégitő eredménnyel végezték. Beiratkozáskor be kell adni az előző évi iskolai bizonyitványon kivül a születési és himlőoltási, 12 évnél idősebb tanulóknál az újraoltási bizonyitványt. A fölvételre való jelentkezés alkalmával minden tanuló köteles az iskolai díjakat felerészben befizetni. *Aki a megelőző évi*

időből bármely címen hátralékban van, az a hátralék kifizetése előtt nem fog fölvétetni.

A gimnázium V. osztályába lépő tanulónak szülője vagy gyámja a beíratásnál köteles kijelenteni, hogy fia, vagy gyámoltja a görög nyelvet tanulja-e, vagy a pótló tantárgyakat.

A fölvételre minden tanuló atyja, anyja vagy gyámja kiséretében tartozik jelentkezni. Vidéki szülők vagy gyámok beiratáskor kötelesek bejelenteni, hogy fiokat, illetőleg gyámoltjukat hol és kinél fogják elhelyezni, kire fogják a házi felügyelet és nevelés gondját bizni. Az igazgatóságnak jogában áll a kifogás alá eső szállás megváltoztatását követelni. Vidéki tanuló orvosi, ennek hiányában hatósági bizonyitvánnyal köteles igazolni, hogy sem családjában, sem községében fertőző betegség nincsen.

A felvételre a tanulók előbb az igazgatónál, azután az osztályfőnöknél jelentkeznek, aki a beíratáshoz tartozó egyéb teendőket végzi.

4. *Internátus.* Azok a tanulók és egyetemi hallgatók, akik az intézetben bennlakást óhajtanak nyerni, kötelesek ezen óhajukat *legkésőbb julius 25-ig az igazgatónál bejelenteni.* Aki ezt elmulasztja, fölvételre csak abban az esetben számithat, ha a jelentkezettek elhelyezése után marad fönn hely. A bennlakó tanulók, szalmazsák és ágytakaró kivételével, melyet az intézet ad, kötelesek a legszükségesebb ágy- és fehérneműt magukkal hozni, t. i. legalább 2 rend ágyneműt, 6 inget, 6 lábravalót, 2 hálóinget, 6 zsebkendőt, 6 pár harisnyát, 3 törülközőt, továbbá téli és nyári ünneplő és viselő felsőruhákat.

5. *Díjak.*

a) *Az elemi iskolában:*

Fizető	Új	Szeptemberben fizetendő	Február 1-én fizetendő	Régi	Szeptemberben fizetendő	Február 1-én fizetendő
Unitárius bennlakó	28·—	16·—	12·—	26·40	14·40	12·—
Nem unitárius bennlakó	38·—	21·—	17·—	36·40	19·40	17·—

Segélyző-alap javára minden unitárius tanuló legalább 1 K-t, nem unitárius 2 K-t fizet.

b) *Főgimnáziumban:*

Fizető		Új	Szeptemberben fizetendő	Február 1-én fizetendő	Régi	Szeptemberben fizetendő	Február 1-én fizetendő
Unitárius bennlakó	I—V. o.	109·—	65·—	44·—	107·—	63·—	44·—
	VI—VIII. o.	112·—	66·—	46·—	110·—	64·—	46·—
Unitárius künnlakó	I—V. o.	83·—	51·—	32·—	81·—	49·—	32·—
	VI—VIII. o.	86·	52·—	34·—	84·—	50·—	34·—
Nem unit. bennlakó	I—V. o.	153·—	89·—	64·—	149·—	85·—	64·—
	VI—VIII. o.	156·—	90·—	66·—	152·—	86·—	66·—
Nem unit. künnlakó	I—V. o.	105·—	63·—	42·—	101·—	59·—	42·—
	VI—VIII.	108·—	64·—	44·—	104·—	60·—	44·—

Szegénysorsú unitárius vallású tanulók a díjak részben való elengedését kellően felszerelt folyamodvánnyal kérelmezhetik a beíratáskor. Azonban a díjak felerészét ők is kötelesek előre befizetni.

6. *Konviktus.* Bennlakó tanuló a konviktusnak kötelezett tagja. Ez alól felmentést csak hitelesen megokolt esetben adhat az igazgatóság irásbeli folyamodásra.

A konviktusba való felvételért a folyamodványt *szintén julius hó 25-ig kell az igazgatósághoz benyújtani.* Az egész díjas helyért folyamodók iskolai bizonyítványukat, az egész vagy részkedvezményért folyamodók pedig iskolai és szegénységi bizonyítványt, családi kimutatást és szülőik hatóságilag hitelesített adókönyvi kivonatát csatolják. Minden folyamodó köteles a következő szülői nyilatkozatot mellékelni:

Szülői nyilatkozat.

Alulirott elismerem, hogy .... nevü fiam (gyámfiam) az én tudtommal és beleegyezésemmel lép az 19.... tanévre a kolozsvári unitárius kollégium konviktusába. Kijelentem, hogy ez intézmény szervezetét és szabályait ismerem és annak díjait a szabályzatban meghatározott időpontokban megfizetem.

(Lakóhely és kelet.)

A szülő vagy gyám aláírása.

(Tanuk.)

Az élelmezés díja unitárius vallású elemi, gimnáziumi, teol. akadémiai és egyetemi tanulóknak 800 K, más vallásúaknak 1200 K. Ezenkívül valláskülönbség nélkül minden tanulónak kivétel nélkül 2 kg. zsir és 10 kg. liszt. Terítékdij valláskülönbség nélkül 10 K. A díj öt egyenlő részletben előre fizetendő; az 1. részlet a beíratáskor, a 2. nov. 1—5., a 3. jan. 1—5., a 4. márc. 1—5, és az 5. május 1—5. napjain. Ezenkivül a terítékdíj, amely alól fölmentésnek helye nincs, a beíratáskor egy összegben. Aki díjának esedékes részét ki nem fizette, vagy arra fontosabb okok esetén haladékot nem kapott, az élelmezésben részt nem vehet. Nem fizetés esetén a gondnok a szülőt értesíti az esedékes díjról és 14 nap elteltével az illető tagot a konviktusban való étkezéstől eltilthatja.

A díjak a szabályszerű iskolai szünetekre nem terjednek ki. A szüneti élelmezés díja naponként 3 kor. Az élelmezés reggeliből, ebédből és vacsorából áll.

Szegénysorsú, jó előmenetelű és jó magaviseletű tanulók kérésükre a konviktusban a rendelkezésre álló alapítványok terhére egész, háromnegyed, fél, vagy egyne yed kedvezményben részesülhetnek. Az olyan tanulókat, akik fél kedvezményt nyernek és ennek kiegészítéséül fizetendő összeg megfizetésére teljesen képtelenek, irásbeli folyamodásra az igazgatóság beveheti a konviktusba olyformán, hogy kedvezményükért ebédet kapjanak s ha reggelire és vacsorára egy-egy cipót kivánnak, ezt havonkénti részletekben is fizethető évi 50 koronáért megkaphassák. Hasonlóan az egynegyed kedvezményben részesülők is évi 200, illetve 250 K ráfizetéssel a fentebbi feltételek mellett részesülhetnek e kedvezményben.

A kedvezményt a tanuló évközben is elveszítheti, ha elégtelen osztályzatot kap, vagy kevésbbé szabályszerű magaviseletet tanusit.

Aki folyamodványát a kellő időben be nem nyújtja, az kedvezményre egyáltalában nem számithat; felvételre is csak abban az esetben, ha a létszám megengedi.

Kellően föl nem szerelt folyamodványokat nem veszünk tekintetbe.

Kérjük a szülőket, hogy mindenféle iskolai díjat egyenesen az igazgatóság vagy konviktusi gondnok címére küldjenek.

XVIII. FEJEZET.

Az 1918—19. iskolai évben használandó kézikönyvek jegyzéke.[1]

I. gimn. osztály.

	Korona
Csifó, Bibliai történetek. Ó-szövetség	—·80
Iszlai, Egyházi énekek	1·60
Négyesy Magyar olvasókönyv, I.	2·—
Négyesy, Magyar nyelvtan, I.	—·90
Geréb—Morvay, Kis latin nyelvkönyv	2·—
Csengeri, Latin nyelvtan, I.	1·40
Simonyi, Földrajz	1·60
Kogutowitz, Középiskolai földrajzi atlasz	2·—
Paszlawszky, Kis természetrajz, I.	2·—
Nyiredy, Kis növénygyüjtő	1·—
Suták, Számtan	2·60
Horti, Rajzoló geometria, I.	2.—
Erődi—Szentgály, Módszeres énektan, I. kt.	1·50
Kézi nagyító	1·20

II. gimn. osztály.

Csifó, Bibliai történetek, Új-szövetség	—·60
Iszlai, Egyházi énekek	1·60
Négyesy, Magyar olvasókönyv, II.	2·40
Négyesy, Magyar nyelvtan, II.	1·80
Geréb—Morvay, Kis latin nyelvkönyv	2·—
Csengeri, Latin nyelvtan, I.	1·40
Simonyi, Földrajz, II.	1·60

[1] A könyvek árai esetleg emelkednek.

	Korona
Kogutowitz, Középiskolai földrajzi atlasz	2·40
Paszlawszky, Kis természetrajz, II.	2·60
Nyiredy, Növénygyűjtő	1·60
Suták, Számtan	2·60
Horti, Rajzoló geometria, II.	2·—
Erődy—Szentgály, Módszeres énektan, II.	2·—
Kézi nagyító	1·20

III. gimn. osztály.

Bereczky, Biblia ismertetés	1·20
Iszlai, Egyházi énekek	1·60
Négyesy, Magyar olvasó, III.	2·40
Négyesy, Rendszeres magyar nyelvtan	2·—
Geréb—Morvay, Kis latin nyelvtan, I. r.	2·—
Csengeri, Latin nyelvtan, I—II.	3·20
Kemény Ferencz, Német nyelvtan, I. r.	1·40
Szádeczky, Magyarország története, I.	2·20
Simonyi, Földrajz, III. r.	2·20
Schmidt, Fizikai és mathematikai földrajz	2·20
Kogutowitz, Földrajzi atlasz, III.	1·60
Suták, Számtan	2·60
Horti, Rajzoló geometria	2·—

IV. gimn. osztály.

Ferencz József, Unitárius káté	—·80
Iszlai, Egyházi énekek	1·60
Négyesy, Stilisztika	2·50
Arany—Lehr, Toldi	2·40
Geréb—Morvay, Kis latin nyelvkönyv	2·—
Csengeri, Latin nyelvtan, I—II.	3·20
Kempf—Csengeri—Cserép, Latin stilusgyakorlatok	1·40
Hittrich, Latin olvasókönyv	2·60
Kemény Ferencz, Német nyelvtan, II. r.	1·40
Szádeczky, Magyarország története, II.	2·20
Paszlawszky, Növénytan kézikönyve	3·60
Nyiredy, Növénygyűjtő	1.—

	Korona
Suták, Algebra	2·40
Horti, Rajzoló geometria, III—IV.	2·—
Kézi nagyító	1·20

V. gimn. osztály.

Gergely—Kovács, Keresztény egyház története	1·80
Iszlai, Egyházi énekek	1·60
Négyesy, Rhetorika	3·—
Cicero, Orationes Selectae XIII. ed Dávid	1.60
Csengeri, Anthologia Latina	2.—
Wagner—Horváth, Római régiségek	2·80
Maywald, Görög nyelvtan	2·80
„ Görög olvasókönyv, I.	1·80
Miklós—Kaiblinger, Német nyelvkönyv, III. r.	3·20
Márki, Egyetemes történelem, I.	2·60
Acsády, Történelmi iskolai atlasz, I. füz.	1·20
Paszlawszky, Általános kézikönyve	2·40
Suták, Algebra, I.	2·40
Lóky, Geometria	3·20
Kézi nagyító	1·20
Bogárgyűjtő	1·20

A görögöt pótló tanfolyam számára.

Gyomlay, Homeros Odysseiája magyarul	2·80
Kempf—Kemenes, Homeros Iliása	2·80
Geréb, Szemelvények Herodotos tört. műveiből	1·50
Toncs, Szemelvények magyar epikusokból	3·00
Boros, Stilisme	1·20

VI. gimn. osztály.

Ferencz József, Unitárius kis tükör	1·60
Riedl, Poetika	3·—
Shakespeare—Névy, Julius Caesar	1·20
Kalmár, Szemelvények Liviusból	3·20
Cserép, Szemelvények Vergilius Aeneiséből	2·—
Wagner—Horváth, Római régiségek	2·80

	Korona
Maywald, Görög nyelvtan	2·20
„ Görög gyak. és olvasókönyv, II.	2·50
Miklós—Kaiblinger, Német nyelvkönyv, III. r.	3·25
Lutter, Szorszámok	2·40
Márky, Egyetemes történelem, II.	3·—
Acsády, Történelmi isk. atlasz, II. füz.	3·—
Reichenhaller, Chemia és mineralogia	3·—
Suták, Álgebra, II.	2·—
Lóky, Geometria	2·20
Kézi nagyító	1·20

A görögöt pótló tanfolyam számára.

Badics, Irodalmi olvasó, II.	2·—
Csiky Losonczy, Sophokles Elektra	1·20
Boros, Stilisme	1·20

VII. gimn. osztály.

Marion—Péterffy, Az ember kötelességei és jogai	1·20
Pintér, A magyar irodalom története, I kt.	3·80
Simonyi Zs., Magyar nyelvészet	1·—
Cserép, Szemelvények Verg. Aeneiséből	2·—
Cicero, Orationes selectae XIII. ed. Dávid	1·60
Hittrich, Sallustius	1·—
Wagner—Horváth, Római régiségek	2·80
Csengeri, Homeros Odysseiája	3·40
Dávid, Szemelvények Herodotosból	1·60
Miklós—Kaiblinger, Német nyelvkönyv, 5. r.	4·—
Lessing, Minna v. Barnhelm	—·70
Márky, Egyetemes történelem, III. r.	3·20
Acsády, Történelmi iskolai atlasz, III.	2·40
Fehér—Szekeres, Kisérleti fizika	5·50
Suták, Algebra, II.	1·80
Lóky, Geometria, II.	2·60
Lutter, Szorszámok	2·40
Fodor—Gerlóczy, Egészségtan	1·60

A görögöt pótló tanfolyam számára.

	Korona
Schill, Görög irodalomtörténet	2·80
Badics, Magyar irodalomi olvasmányok, III. kt.	3·—
Boros, Stilisme	1·20

VIII. gimn. osztály.

Ferencz József, Hittan	1·60
Pintér, Magyar irodalom története, II. kt	4·20
Simonyi Zs., Magyar nyelvészet	1·—
Horatii carmina ed. Wirth	2·80
Tacitusból szemelvények ed. Gyomlay	2·40
Wagner—Horváth, Római régiségek	2·80
Csengeri, Homeros Ilias	2·80
Platonis, Apologia Socratis	—·70
Csengeri, Homerosi világ	2·80
Miklós—Kaiblinger, Német nyelvkönyv, 5. r.	4.—
Goethe, Hermann und Dorothea	—·80
Varga, Magyarország története	3·40
Fehér—Szekeres, Kisérleti fizika	5·20
Suták, Algebra, II.	1·80
Lóky, Geometria, II.	2·60
Lutter, Szorszámok	2·40
Kornis, A pszikhológia és a logika elemei	2·60

A görögöt pótló tanfolyam számára.

Gyomlay, Szemelvények Platonból	2·—
Zsámboky, A görög művészet kiválóbb alkotásai	2·—
Boros, Stilisme	1·20

III. RÉSZ.

ELEMI ISKOLA.

Az iskolai év főbb mozzanatai.

Elemi iskolánk növendékei szept. 1—5. napjaiban iratkoztak be. A tanítást az idén is helybeli egyházközségünk leányiskolájában végeztük, mert tantermeink kórház céljaira voltak lefoglalva.

A tanítást szept. 6-án kezdettük s zavartalanul tanítottunk junius 15-ig, mikor a záróvizsgálatot megtartottuk. Közös helyiség használata miatt tanításunk csak félnapos lehetett. Az egyik nap délelőtt, a másik nap délután tanítottunk. A délutáni tanításra csak két órai idő jutott, ezért az órákból az idén is elmaradt a testgyakorlás és a kézimunka.

A tanítást az igazgató két alkalommal is meghallgatta. A tanulók dolgozatait a husvéti szünidő alatt átvizsgálta s megtette észrevételeit. A szokásos és elrendelt iskolai ünnepeket megtartottuk. A hősök emlékére rendezett ünnepen begyült 28 K 76 fillért rendeltetési helyére juttattuk. Karácsonykor és husvétkor a szülőket értesítettük a növendékek szorgalmáról, magaviseletéről és előmeneteléről.

Hogy hadiárváink helyzetén valamit javítsunk, elemi iskolánk részére létesitettünk *„Segélyző alapot“*, mely alapra minden unitárius tanuló legalább 1 K-t, más vallásu 2 K-t köteles fizetni. Ezen alaphoz a rendes díjon fölül fizettek: Gyalui Rosenberger Sándor 96 K, dr. Lukács Hugó 48 K, Jánki Andor 59 K.

A háboruban elesett tanítók özvegyei és árvái javára önkéntes adományokból két izben 45 K 40 fillért küldöttünk.

Örömmel említjük fel E. K. Tanácsunk 860—1917. sz. határozatát, mely szerint 1917. szeptember 1-től iskolánk tanítóinak fizetését minden tekintetben egyenlővé teszi az állami tanitókéval.

Ezen intézkedéssel a jelenleg üresedésben levő tanítói állás a legjobbak egyikének mondható, tehát méltán számíthatunk oly kiváló erőre, mint Régeni Áron volt.

A helyettesítést az idén Ütő Lajos helybeli leányiskolánk igazgatója végezte, kinek ez úton mondunk buzgó működéseért köszönetet. Megemlítjük, hogy a megállapított díjazáson felül E. K. Tanácsunk még 300 K háborus segélyben is részesítette Ütőt.

A vall. és közokt. min. 82.385. sz. határozata szerint Nagy József tanítónak 500 K s gyermeke részére 200 K ruhabeszerzési átalányt utalt ki.

A vall. és közokt. min. 30.267. sz. alatt 600 K háborus segélyt utalt részére, mit az E. K. Tanács az állami tanítókéval egyenlő háborus segélyre egészített ki. A családi pótlék ügye most van folyamatban.

Dr. Papp József főispán utján a helybeli Renner bőrgyártól 10 pár cipőt kaptunk s azt a következő tanulóknak adtuk: Székely Dénes, Székely Károly, Ferenczi Ferenc 1. oszt., Kriza Sándor 2. oszt., Iszlai István, Istvánfi Sándor, Kőmives László, Szathmári János, Székely János 3. oszt., Vargyas András 4. oszt.

Baczoni Géza helybeli szűrszabó mester úr 30 K adományozott, hogy azt hat 4. oszt. szorgalmas és jó magaviseletű tanulónak adjuk. Ebből az adományból 5—5 K-t kaptak: Bázsa József, Puja Sándor, Biró Pál, Lővi Jenő, Vargyas András, Dóczi Endre. Miklós Zsigmond városi adóhiv. főtiszt úr 20 K-t adott át két 3. oszt. szegénysorsu, jó magaviseletű tanulónak. Ezt Bázsa Zoltán és Budai Árpád kapták. Egy ismeretlen jóltevőnk 10 K-t küldött egy szorgalmas hadiárva jutalmazására. Székely Dénes 1. oszt. tanulónak adtuk. Hadházy Sándor egyh. pénztárnok úr egy jutalom könyvet küldött Máthé Dénes 4. oszt. tanuló jutalmazására.

A Berde családi alapítványból 500 K ösztöndíjban részesült: Berde Gábor 3. oszt. tanuló.

A tanítási terv áttekintése:

Tantárgyak	A tanórák száma				
	1. oszt.	2. oszt.	3. oszt.	4. oszt.	Együtt
Hit- és erkölcstan	1	1	2	2	6
Beszéd- és értelemgyakorlat ..	2	2	—	—	4
Olvasás-írás	8	6	4	4	22
Szépírási gyakorlatok[1]..	2	2	2	2	8
Nyelvtan	—	2	2	2	6
Fogalmazás	—	—	1	1	2
Számtan	5	5	5	5	20
Földrajz..	—	—	2	2	4
Rajzolás	1	1	1	1	4
Éneklés	1	1	1	1	4
Együtt	20	20	20	20	80

[1] Szépirási gyakorlatok, mint magánfoglalkozás volt felvéve.

ELSŐ OSZTÁLY.

Tanító: *Nagy József.*

	A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölcst.	Besz. és ért. gy.	Olvasás	Írás	Számtan	Rajzolás	Szépírás	Ének
	Baga István ref.	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2
	Bázsa Sándor	1	2	2	3	3	3	3	2	3	2
	Bogdán János g. kel.	1	2	3	4	3	1	4	4	1	3
	Dávid Zoltán izr.	1	1	4	3	3	2	4	3	2	3
5	Daly János r. kath.	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2
	Erdős Ferenc	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2
	Ferenci Ferenc	1	2	3	3	3	3	4	3	3	3
	Gál Jenő	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Grünfeld Zoltán izr.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	4
10	Hickl Rezső	1	2	2	3	2	3	3	3	3	3
	Hild Dezső izr.	1	2	5	2	1	2	1	2	2	2
	Iszlai Ferenc	1	2	3	3	4	4	4	2	4	1
	Karácsonyi László r. kath.	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
	Király Ferenc ref.	2	3	3	4	3	4	4	3	4	3
15	Koronka Kálmán	1	1	2	3	2	2	3	3	2	3
	Kurzberg Sándor izr.	1	1	3	3	2	3	1	2	3	4
	Lovász Ferenc ref.	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3
	Lukács Pál r. kath.	1	2	3	1	1	2	1	2	2	1
	Mikó György r. kath.	1	2	4	3	3	2	4	2	2	1
20	Molnár László r. kath.	1	1	3	1	1	1	1	2	1	2
	Tordátfalvi Nagy József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Nagy József	1	2	3	3	5	4	5	3	3	1
	Nagy Károly	1	1	2	1	3	2	3	2	2	1
	Pikéthy Árpád r. kath.	1	2	4	3	3	3	4	3	3	3
25	Székely Dénes	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
	Székely Károly	1	2	3	3	2	3	4	3	3	2
	Magántanulók:										
	Csongvay Géza	—	—	1	1	1	1	1	1	1	—
	Gyalui Rosenberger László izr.	—	—	1	1	1	1	1	1	1	—
	Kelemen Erzsébet ref.	—	—	1	1	1	1	1	1	1	—

Kimaradtak: Betegh Ferenc r. kath., Kövesdi Lajos ref., Kiss Péter ref., Vásárhelyi Gábor r. kath.

MÁSODIK OSZTÁLY.

Tanító: *Nagy József.*

	A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Szorgalom	Hit- és erkölcst.	Besz. és ért. gy.	Olvasás	Irás	Nyelvtan	Számtan	Rajz	Szépírás	Ének
	Antal Tibor	1	2	3	3	4	4	4	4	3	4	1
	Blau Ármin, izr.	1	2	3	3	4	3	3	4	3	3	2
	Butyka Sándor, r. kath.	1	1	2	3	3	2	2	2	1	2	2
	Borbély Zoltán, ref.	3	2	3	3	4	4	4	4	3	3	2
5	Braun Sándor, izr.	1	2	3	3	3	3	4	3	3	3	2
	Csorba Béla, ref.	1	2	3	3	4	4	4	4	3	3	2
	Fülöp Béla	1	1	1	1	2	2	2	1	2	2	1
	Gácsér József, r. kath.	1	1	1	1	1	2	2	1	2	2	2
	Gál Ernő, ref.	1	2	2	3	3	3	3	4	4	4	2
10	Jakab Sándor, izr.	1	2	1	2	2	2	3	2	2	2	2
	Kiss Vilmos, ref.	1	2	2	2	2	3	3	3	2	3	1
	Kriza Sándor	2	2	3	3	4	3	4	4	2	3	2
	Mocsán János g. kath.	1	1	1	1	1	2	2	1	2	2	2
	Moldován József g. kath.	1	2	2	2	2	2	2	3	1	2	2
15	Nanovszki Károly	1	2	2	2	2	3	3	3	2	3	2
	Oláh György, izr.	1	1	3	1	1	2	1	2	2	2	2
	Péter László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Polcz Iván	1	2	2	2	3	2	2	3	2	2	1
	Puskáriu Emil, g. kel.	1	1	2	2	2	2	3	2	2	2	2
20	Rosenberg Zoltán, izr.	2	2	4	4	3	2	3	4	3	3	3
	Robácky Tibor, r. kath.	1	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2
	Senkálszki László r. kath.	2	2	2	3	4	2	3	4	2	2	3
	Ulmann József	1	2	3	3	3	3	3	4	2	3	2
	Magántanulók:											
	Mikó Imre	—	—	1	1	2	1	1	1	1	1	—
	Gyalui Rosenberger Béla, izr.	—	—	2	2	2	1	2	3	2	1	—
	Rosenberger János, izr.	—	—	1	1	1	2	1	2	2	2	—

HARMADIK OSZTÁLY.

Tanító: ***Ütő Lajos.***

	A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Szorgalom	Hittan	Olvasás	Irás	Nyelvtan	Fogalmazás	Számtan	Földrajz	Rajzolás	Szépirás	Ének
	Balázs Ferenc ref.	1	1	2	2	1	2	2	2	2	1	1	1
	Barabás László	1	1	1	1	2	1	2	2	2	1	2	2
	Bázsa Zoltán	1	1	1	2	3	1	2	2	1	3	3	2
	L. Berde Gábor	1	2	2	2	3	2	3	3	2	1	3	3
5	Budai Árpád	1	1	1	1	2	2	2	1	1	3	2	1
	Fekete László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Istvánfi Sándor	1	3	3	3	3	3	4	4	3	3	3	2
	Iszlai István	1	3	4	4	3	4	5	4	5	3	3	2
	Jánki Sándor	1	2	1	3	3	2	3	1	2	3	3	1
10	Kovács Gyula	1	3	3	4	4	4	4	4	4	3	3	3
	Kiss Rezső ref.	1	3	1	2	3	3	4	4	4	3	2	3
	Kőmives László	1	2	2	3	4	2	4	2	3	4	4	2
	Miklós Ferenc	1	1	1	1	2	1	2	2	2	3	2	2
	Oláh László izr.	1	1	3	1	2	1	1	1	1	1	2	1
15	Puskáriu Leontin g. kel.	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	2
	Rázsó Szabolcs ref.	1	2	2	3	3	3	3	4	1	3	3	3
	Sala Árpád ref.	1	3	1	4	4	4	4	4	4	4	4	3
	Szathmári János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
	Szász Béni ref.	1	3	1	4	3	4	4	5	5	4	3	3
20	Székely János	1	2	3	3	4	3	4	4	4	4	3	2
	Várterész Aladár r. kath.	1	1	2	2	3	2	3	2	2	2	3	2
	Vékás Lajos ref.	1	2	1	3	2	3	2	3	3	3	2	3
	Weisz Gyula izr.	1	2	2	1	3	2	3	1	2	4	3	2

NEGYEDIK OSZTÁLY.

Tanító: ***Ütő Lajos.***

	A tanuló neve és vallása	Magaviselet	Szorgalom	Hittan	Olvasás	Irás	Nyelvtan	Fogalmazás	Számtan	Földrajz	Rajz	Szépirás	Ének
	Antal Mihály	1	3	3	4	3	4	3	4	4	3	3	3
	Árkosi János	1	3	4	4	4	4	4	4	4	3	3	2
	Baconi Ernő r. kath.	1	1	2	1	3	1	2	1	1	3	3	1
	Balázs Béla	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1
5	Bázsa József	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1
	Biró Pál	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Burkhardt Károly r. kath.	1	1	2	1	1	1	2	1	1	2	1	1
	Csegezi Andor	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
	Csorba László ref.	1	2	1	3	4	3	4	3	3	4	4	2
10	Dimény István ref.	1	3	1	3	2	3	3	4	4	3	1	3
	Dóczy Endre ref.	1	2	2	3	3	3	3	2	3	2	2	2
	Gál Endre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Lővi Jenő izr.	1	1	3	1	3	2	1	1	2	3	3	2
	Máthé Dénes	1	1	1	2	1	2	2	2	2	2	1	1
15	Nagy Sándor	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Puja Sándor g. kath.	1	1	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1
	Simonfi László	1	2	3	3	3	3	3	4	4	3	3	3
	Szabó B. Károly ref.	1	2	1	2	2	3	3	3	4	2	3	3
	Ürmösi Károly	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
20	Vagner János r. kath.	1	2	2	2	3	3	3	2	3	3	3	3
	Vargyas András	1	2	3	3	3	3	3	4	4	2	3	3
	Weisz Zoltán izr.	1	2	1	3	3	3	3	3	3	4	3	3
	Kimaradt:												
	Kádár János												

1. Jutalom könyveket kaptak.

1. oszt. Erdős Ferenc, Gál Jenő, Karácsonyi László, Molnár László, T. Nagy József, Székely Dénes, Lukács Pál.

2. oszt. Fülöp Béla, Gácsér József, Péter László, Mocsán János, Oláh György.

3. oszt. Fekete László, Oláh László, Szathmári János.

4. oszt. Baconi Ernő, Balázs Béla, Burkhardt Károly, Bázsa József, Csegezi Andor, Gál Endre, Ürmösi Károly.

2. Dicséretet érdemeltek.

1. oszt. Baga István, Daly János.

2. oszt. Butyka Sándor, Jakab Sándor, Moldován József, Puskáriu Emil, Robácki Tibor.

3. oszt. Balázs Ferenc, Barabás László, Bázsa Zoltán, Berde Gábor, Budai Árpád, Miklós Ferenc, Puskári Leontin.

4. oszt. Biró Pál, Lövi Jenő, Puja Sándor.

A tanulók statisztikája.

1. A nyilvános és magántanulók száma az iskolai év végén: 100.

2. A tanulók száma az év végén, a szülők lakhelye szerint:
a) Helybeli: 97.
b) Kolozsmegyei: 2, Alsófehérmegyei: 1.

3. Tanévvégi létszám osztályok szerint.
1. oszt. 29, 2. oszt. 26, 3. oszt. 23, 4. oszt. 22.

4. Tanév végén a létszám osztályonként részletezve:

1. oszt.	unitárius: 13,	ref.: 4,	r. kath.: 6,	izr.: 5,	g. kel.: 1.
2. oszt.	„ 8,	„ 4,	„ 4,	„ 7,	„ „ 1, g. kath.: 2.
3. oszt.	„ 13,	„ 6,	„ 1,	„ 2,	g. kel.: 1.
4. oszt.	„ 12,	„ 4,	„ 3,	„ 2,	g. kath.: 1.

5. A tanulók anyanyelve szerint magyar: 97, oláh: 3.

6. Az iskolába beirt nyilvános és magántanulók számának alakulása az év folyamán:

a) Nyilvános tanulónak iskolai év elején beiratkozott: 98, iskolai év közben: 1, magántanulónak: 6. összesen: 105.

b) Az iskolai év folyamán más iskolába ment át, vagy magántanuló lett: 5.

c) Az év végéig ebbe az iskolába járt: 100.

d) Az összes taneszközökkel birt: 100.

Az igazoltan mulasztott órák száma: *3768*.

7. Ifjusági könyvtár:

a) Az ifjusági könyvtárban a könyvek száma a mult iskolai év végén 356 dr. Értéke 412 K.

b) A könyvek magyar nyelvűek.

c) A könyvtárt, mivel a kollégium épületében volt elhelyezve, mely hadi kórház, nem használhattuk.

Az 1918—19. tanévben használandó kézikönyvek jegyzéke.*

I. osztály.

1. *Dr. Boros György:* Jó gyermek könyve .... 50 fill.
2. *Czukrász Róza:* ABC .... 40 „
3. *Dr. Mocnik—Orbók:* Számoló-könyv I. füzet ...... 40 „

II. osztály.

1. *Dr. Boros György:* Jó gyermek könyve II. r. ...... 50 fill.
2. *Havas—Peres—Pósa:* Olvasókönyv .... 68 „
3. *Nagy László—Kőrösi Sándor:* Nyelvtani gyakorló .. 60 „
4. *Sziklás—Walter:* Számtan .... 40 „

III. osztály.

1. *Tarcsafalvi Albert:* Bibliai történetek .... 80 fill.
2. *Havas—Peres—Pósa:* Magyar Olvasókönyv .... 76 „
3. *Nagy László—Kőrösi Sándor:* Nyelvtani gyakorlókönyv a III. és IV. oszt. számára .... 42 „
4. *Sziklás—Walter:* Számtan, III. oszt. .... 40 „
5. *Régeni Á.:* Kolozsvár sz. kir. város és Kolozsmegye 70 „
6. *Zsigmond F.:* Daloskönyv .... 68 „

IV. osztály.

1. *Tarcsafalvi Albert:* Bibliai történetek .... 80 fill.
2. *Havas—Peres—Pósa:* Magyar Olvasókönyv .... 90 „
3. *Nagy László—Kőrösi Sándor:* Nyelvtani gyakorlókönyv a III. és IV. oszt. számára .... 42 „
4. *Sziklás—Walter:* Számtan, IV. oszt. .... 50 „
5. *Asztalos—Mártonffy—Elek—Tóth J.:* Földrajz, IV. o. 60 „
6. *Zsigmond:* Daloskönyv .... 68 „
7. *Kogutowitz:* Földrajzi atlasz, I. .... 2·— „

Megjegyzés: Minden tankönyvnek a legújabb kiadását kell használni.

* Ezek az árak békebeliek, a jelenlegi árak még nem tudhatók.

TARTALOM.